

خلاصہ دسورتونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڑ معلومات ل دسورتونو

سورة الفاتحه - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) ہر سورۃ دسے پیرتیب دقرآن کے پادال ہر اوپہ نزول کے ۵ نمبر ہیں سورۃ مدثر ندے: علق۔ قلم۔ مزل۔ مدثر۔ فاتحہ، رکی، اودنی اساتہ توخصیص رکہ کو لشی چہ بعضے الفاظ لکھ صلوات، جہاد، بازکوة پیر

کی سورۃ نوکے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورۃ نوکے پیر اصطلاحی معنی سرہ رازی بل داچنی سورۃ نوکے خطاب زیات تر مشرکانو اوامیان تہ وی اودنی سورۃ نوکے خطاب ہمیشہ اہل کتابو اوامیانو ندی
کی سورۃ نوکے ہفتہ دی چہ ہجرت نہ نکلے نازل شوے دی اگرچہ پیر طائف یا بل مقام کے والے ندی اودنی ہفتہ دی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگرچہ خبر پیر موقع یا فتح مکہ نہ پس ولے ندی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورۃ فاتحہ: دفتاحے گزومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الاماء بتدل علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزومونہ القابات دے سڑی پیر گزومونہ صفاتو

دلالت کوی دغہ شان دفتاحے ہم گزومونہ دی اودا نومونہ چا دزان نہ ندی جو کڑے۔ بلکہ داؤل نقل دی ونی ﷺ نہ:

(۱) فاتحہ: افتتاح ندے پیر استو کئے: دے سورۃ سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد دقرآن یا خلاصہ دقرآن: دتمام اسانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورۃ کے دہ

(۳) سورۃ صلوات: حدیث دے: لاصلوات لمن لم یقرأ بفاتحہ الکتاب پیر جمع کے امام اوپہ زانلہ موز کے موز گز اربہ فاتحہ دانی ورنہ موز نہ کیگی نور سورۃ نوکے مخلوق پیر خود اودا سورۃ دخالق پیر خود دے

(۴) سورۃ حمد: پیر شروع دے سورۃ کے حمد ندی (۵) سورۃ الشافیہ: داسورۃ روحانی پیر اودا پارہ شفا دہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پیر ایداکڑے شی اوکل پرے اوکڑے شی

(۶) کافی: چاچدا سورۃ زدہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوکل نے پرے اوکڑو نو دجنہم نہ خلاصی دپارہ یکانی شی دہ لہ (۷) وافیہ: مکمل دضمون لحاظ سرہ: درجہ پیر درجہ کیے ٹول بیانات دی

(۸) رقیہ: دم والا سورۃ: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دوپہ لارہ کے دپوٹوم شتر چہ مار یا لزم خوڑلے دو... اکڈے ترے دا جسے... بعضے خلق دے نہ پیر پیچے اختلاو استدلال

کوی مگردا غلط دی ہفتہ خوال غیبت و ستاد اشوہ

(۹) کز: خزانہ دعلومو: شیخ القرآن صاحب پیر فرما بل چہ کہ چرے ماتہ اللہ شگہ ۶ کالہ عمر اکڑی اوڑہ مسلسل ہم دافاتحہ بیانوم نوز ماعمر

پیر شمشیر مگردے دفتاحے علوم پیر شمشیر

(۱۰) تعلیم المسلمہ: درسوال کولوچل یا علم: ژوپے تعریفونہ داللہ، بیاجلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچنہ غوثی پکار دی ہدایت اوپدے ثابت قادی او شگہ پیر غواڑے احادیث کے رازی چہ بہترین دعا

دیونش وہ (لا اله الا انت سبحانک...) زکہ چہ ددعا درے شرائط وادھ دے داڑہ دے دعا کے دو (۱) چہ دچانہ غواڑے ہفتہ پیر بخل نہ پاک گزومے

(۲) چہ غواڑے نو ددغے شیو ہفتہ مالک گزومے (۳) چیل زان پیر عاجزہ گزومے

(۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ موراصل دپچی وی دغے سورۃ فاتحہ اصل دٹول قرآن دہ

(۱۲) ام الکتاب: دٹولو اسانی کتابو اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ

(۱۳) سبع مثانی: اووہ اثینونہ چہ بار بار پیر کیگی مانزہ کے کسک

(۳) وجہ دتقدیم: ہے خوزمونگ علماء ددے لس وجوہات خالی مگر ہفتہ زیات تر علمی دی دلہ صرف دوہ وجوہات وایو:

(۱) ٹول قرآن پیر دو قسمہ اثینونہ مشتمل دے یو علمی بل علمی علم اعقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید اورسالت یا ایمان بالآخرہ وغیرہ عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوات یا حج وغیرہ نو

پیر دے فاتحہ کے دادا وائہ قسمہ موجود دی ژومی درے اثینونہ علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلورم ایت ایاک نعبد... تعلق عمل سرہ دے

(۲) پیر اعتبار دقرآن ۴ حصے دے (۱) الخالق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے دو پیچے ہے خلاصہ پیر امن کے

دریچے ہے المبارک... خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے حصے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پیر تفصیل او تفسیر

حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے دتقدیم وجہ دا خالی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دمنوگو+ حال دمنوگو نو فاتحہ کے دا شگہ واڑہ شتہ پوہ

عالمان چہ خطاب کوی نو ژوبے خلاصہ نکلے کڑی او پیر پیر مفصل بیان اوکڑی

(۴) مقصد سورۃ یادوہ یا خور یا زبدہ (سج) دسورۃ چہ ٹول سورۃ دھتے نہ تاوگی ہفتہ دے (۱) ایاک نعبد وایاک نستعین (۲) مقاصد اربعہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کچے مہمات او

4 کچے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربعہ عالیہ ہم وائی چہ ہفتہ دای (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دادی... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دہریت اولفظ نہ داسے

ثابت دی چہ الحمد للہ نہ ایاک نستعین پورے توحید خو پیراگر دے مگر اھد نا الصراط... ضالین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھتے ذات نہ داسے کو چہ درے کار نہ صرف اللہ دے

اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او علمی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا راڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے صدقات الکتاب مسئلہ واضح شوہ

دغے صدقات الکتاب ہم داخلف چہ اوصاف داللہ یا صفات دبنہ چہ ایاک نعبد وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ را رسول لہ دے پیر قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے اقرآن ہم

اللہ رحم دے پیر ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالآخرہ ہم داخلف چہ احمد وند اللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دپارہ چہ پیر قیامت کے پکارا شی بل داللہ

رب یعنی تربیت دبدن اور روح کو نکدے دے نو دروح تربیت پیر قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ دازوچ پیر قیامت کے بچ شی دغذاب۔ پیر مالک یوم الدین سرہ اثبات دقیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے

ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

(۵) تقسیم سورۃ: ہر سورۃ کے تقسیم پہ 8 او 15 حصوں پر شے دے مگر لکھ موگ صرف پہ درے حصے کو۔ نو سورۃ تقسیم دے پہ اعتبار دھما مینو سرہ پہ در پو حصے کے:

- (۱) بڑی درے اتونہ (الحمد للہ نہ تر مالک یوم الدین) مشتمل دی: آسمان سرہ اللہ چہ یواسم (اللہ) اسم ذاتی او باقی ثلوثہ ذاتی دی۔ پہ الحمد للہ سرہ در پہ تمامو شرکا نو کیگی پر رب العالمین سرہ در پہ تمامو بنو سبیا نو او صابو کیگی پر الرحمن الرحیم سرہ ہم در پہ شرکا نو کیگی چہ برکت ذمہ دار بل ٹوک گزوی بہ مالک یوم الدین سرہ در دے پہ ہفتہ شرکا نو چہ بل لہرہ شفاعت ذمہ دار گزوی نو داڑو مے حصہ مختص دہ حقوق اللہ لہرہ (۲) آیت ۴ چہ حقوق اللہ او حقوق العباد کے مشترک بیان کیگی یہ ایک نعبہ کے اللہ حق داوہ چہ عبادت خاص کڑے شی اللہ لہرہ او بندہ حق داوہ چہ عبادت او دغے پہ ایک نستین کے ہم۔
- (۳) آیت ۵ نہ تر آخر پر دے۔ دیکے خالصہ بندہ حقوق دی چہ کیکے در یو لو بیان دے اجمالاً۔ کد چہ بندہ وائی چہ اھدا نا الصراط المستقیم نو حدیث قدسی دے چہ اللہ فرمائی چہ ہذا العبدی دا زما درہ حق دے۔ نو سورۃ فاتحہ کے رد دے پہ ثلوث و فرقو (۱) دھریہ: ددی دا دعوہ چہ اللہ نہ دھرشہ حادثاتی طور پیدا دی او حادثاتی طور بہ فناہی نو الحمد للہ سرہ پدے دھریہ باندے رداوشو چہ اللہ خالق دے ہر شے دے۔ (۲) مجموعیان اوصائین (آتش پرست او نمر پرست) پہ رب العالمین سرہ (۳) رد دے پہ شرکا نو چہ در یو لو نو او با تو عبادت کوئی پہ رب اور من سرہ (۴) ہفتہ فلا سفران چہ یو مخلوق دہل و پیدائش او فنا کو سبب گزوی شے چہ cause & effect relationship دیکھ کیگی۔

تفسیر کبیر دھاتے متعلق لکی چہ فاتحہ کے ۵ خبر دے اللہ او مخلوق سرہ متعلق دی: واللہ سرہ متعلق ۵ خبر دے (۱) الوہیت (۲) ربوبیت (۳) رحمانیت (۴) رحیمیت (۵) مالکیت۔

دبندہ متعلق (۱) عبادات (۲) استعانت (۳) طلب دھدایت (۴) طلب استقامت (۵) طلب نعمت نوروتے ۵ دھبو ۵ سرہ داسے ترتیب وار تزی چہ موگ ستا بندگی زک کوو چہ اللہ او اللہ یے۔ موگ ستا نہ استعانت یا مدد زک غواڑو چہ تر ب یے۔ اوتانہ ہدایت زک غواڑو چہ تر ب یے۔ اوتانہ استقامت زک غواڑو چہ تر ب یے خاص رحم ستا پہ خاص مخلوق دی۔ اوتانہ نعمت سوال زک کوو چہ مالک دسز او جزا یے۔

(۶) امتیازات سورۃ فاتحہ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ اجمالی خلاصہ دقران۔ قران ثلوث حصے دے دھلور و مقاصد و لحاظ سرہ۔ اثبات و توحید۔ رسالت۔ صداقت الکتاب۔ ایمان با آخرہ۔ نو فاتحہ دے

ثلوث و داڑو حصو خلاصہ پیش کوئی اجمالاً او مختصراً (۲) سورۃ ممتاز دے پہ بیان و تمام اسانی علوم کو کم چہ پہ کتب سابقہ کو دے دی۔ دھنے نو علوم و سولہ باب ایٹا ک نعبہ و ایک نستین دے

(۳) داسورۃ ممتاز دے پہ بیان و چل / طریقے خو لو سوال۔ روستو بہئے وضاحت اوشی (۴) سورۃ ممتاز دے پہ بیان و دعا خاص کو لو چہ کو مدد دعا غو سئل لازم دی - اھدا نا الصراط المستقیم

(۵) داسورۃ ممتاز دے پہ خاص کید و رموز سرہ چہ سورۃ صلوٰۃ ہم وائی یعنی دے نہ بغیر موز نہ کیگی۔ مقتدی یا امام بہ ضرور فاتحہ وائی۔ پہ نو مو نو دھاتے کے دے وضاحت شے دے۔

ہفتہ حروف چہ فاتحہ کے ثبوت: (۱) ت/ا (۲) خ/ا (۳) ذ (۴) ز/ا (۵) ش (۶) ظ/ا (۷) ف/ا دا ٹول پہ انعام ۱۲۲ کے راجہ دی دحروف پہ فاتحہ کے وئے نشہ نو یے علمہ فقہا۔

جواب کوئی۔ چہ زک چہ الفاظ زیات تر دھاب زانو کے استعمال دی او فاتحہ شفا دا سورۃ دے۔

(3)

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: آپس باندے چٹن پوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناث بخیر منہ (۲) زہ واللہ دکنم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتخا ذالولد باندے چہ نہ موگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جوابو نہ کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوت والارض (۳) کل لہ قانتون (۴) بدیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا نقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہ نہ رشتو نے پیغمبرے نو ستاپہ رسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکڑی: جوابو نہ دودہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین لاییت لقوم یوقنون ددے دو جوابو نہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یو مجازی بادشاہ دکنم نفاظ کو لو د پارہ دھر چادر دازے نہ نہ زی۔ نو حقیق بادشاہ شگہ داسے اوکڑی۔

دوا و دم او اتم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حید مرکز و فواہے بنی اسرائیل و تاسو مکیشک و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سودیکہ ابراہیم دعا و نو لے و پیغمبر منے (۳) ۱۳۲-۱۳۳: تو حید و لو انبیاء کرام سبق تو تبلیغ و فو تاسو لے تو حید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پچھیل دقلے چہ تہ پیل دین کے پچھلے پشک او تردد کے لے لکھ یو خواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہ واللہ دکنم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا و مردا پے طواف۔ چہ پچھلے خود صفا و مردا طواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او موگ دبتا نو عبادت نہ منع کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المروۃ من شعائر اللہ

بیانور و اتنوکے زواجر، انذار، دلا دو تہ درے شرائط پائیت ۱۶۰ کے، دلائیل و پو حید، رد شرک او بیان دحر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔

(چپکے تفسیر ددے رویے جسے شتم شی نو حلد باقی خلاصہ بہ بیانو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کر لے شی: اول د جہاد د پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پھقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت د مجاہد (۲) اصلاح ذخیل ملک (۳) اصلاح ذخیل کور

منزل (۲) سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) سورۃ مجادلہ کے: یعنی فتح نہ بعد قانون و آداب (تفصیل د پارہ او گورہ شروع ددریمے جسے پقران کے)

نوایت ۱۷۷ کے اے د مجاہد ل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربعہ لیا سبب المدن (د ملک اصلاح د پارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکھ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاكلوا اموالکم۔۔)

بیابیان روج پہ شکر ج کے مال او بند و داڑھ لگی و نہ دنگ بہاد کے ہم داڑھ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۱۷۷-۱۷۹: پورے ۱۸۰ تو انین د کور مولو بیایگی۔ ہند دانی:

(۱) ایت ۲۱۵: د کور مشرب ہند د چہ مال لگوئی (۲) ایت ۲۱۶: مشرب ذخیل کور د افعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیشی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجحیش (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پانوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسکد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: طلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسکد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کندے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسکد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسکد فاکد و رکو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسکد جہاد پرے تفریح کیگی پہ بیان د جالوت او طالوت ایت ۲۴۶-۲۵۲: چپکے دایمرد جہاد د پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چپکے تفسیر ددے رویے جسے شتم شی نو حلد باقی خلاصہ بہ بیانو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے اتفاق فی سبیل اللہ ذکر دے۔ چتر غیب و رکوئی متفقینو مال تن فی سبیل اللہ اوز جرو رکوئی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے اتفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہند دعوہ ذکر کوئی چپکے مسکد د پارہ ہ اتفاق کوے۔ بیا د دو فو تو بیان کوئی یوایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او مردود دے چہ سرکشہ فرقدہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشید کوئی لکھ ابراہیم او عزیز بیا مثالو نہ د پارہ د خرچ کو لو پائیت ۲۶۱-۲۶۳ (واللہ و رضا د پارہ)

اوایت ۲۶۴-۲۶۶ کے دنیاء غرض د پارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکو لکھ دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: دفعات پے سو خورد و باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان د معالما تو

کوئی۔ چہ لیل دین بہ شگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۲ کے بیان د تو حید پہ لہ مانی السلوت سرہ پیا ایت ۲۸۵ کے اثبات د رسالت کوئی پیا من الرسول

سرہ۔ دریم پیا ایت ۲۸۶ کے پہ لایکلف اللہ سرہ بیان د جہاد کوئی او اتفاق پرے قیاس کوئی زکہ چہ اتفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چون نبی خداوند بفرماید و آفرین دے) نبی کچھ فرمائی چیز یا مثال داسے دے لکے پوچھارت وی ہفے کے پوچھتے کہہ وی۔ مالک نے اگلی ہفہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانہ بعدہ اود دے اثبات ^{رسالت} و تصدیق د اہم مقصد ہے چہ در سول پہ طریقہ کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی گرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ ہفہ طریقہ کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہ جہد نشی نوعی دے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہ اشاعت د قرآن او سنت۔ چہ دین اللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب ہے دے فراختیا ^{یعنی} ہفہ عمل چہ اسلام تہ فراختیا ملاوگی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الاتفاق فی سبیل اللہ: واللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط نہ اچھوڑو: اتفاق بہ جہاد دپارہ کوے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کوے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہے مکے دہما تو نہ او آخرے دوہے مکے دما تو نہ راداسے۔ باقی ہفہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھنے ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمناً تفصیل پدے سورۃ کے دغے غلور و مسکو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دے مسکو ضرورت وی۔ پریدے ہفہ نوڑے خبرے چہ ۱۶ علوم خلق یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات د توحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۸۶: اتفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ ٹوہے حصہ: بیا دغے ٹوہے حصہ ہم دہ پہ دریو بابو باندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان و فرق ثلاثہ کوی کوے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہ دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیادی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغے ٹوہے باب اصل کے بطور تمہید و دپارہ دے دوم باب۔ زکہ چہ دلہ کے اصل مسئلہ بیا بیا الناس اعدو یکم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملے نہ چہر کلمتہ
 بیان د توحید او کڑے نو خلق پہ درے ڈلے کیگی۔ او پہ اصول و قرآن کے پہ اتم نمبر باندے دے دریو لو بیان شوے۔
 نو دے باب کے ٹوہے خطاب عام وے۔ او دعوہ د توحید و۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پرے بیا نیگی۔ او بیا شمرہ پرے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندلاً۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ او دفع و اعتراض پہ ایت ۲۶ کے پہ ان اللہ لا یستغنی... بیا ایت ۲۸-۳۷۔ پورے غلور نعمتوں ذکر کولے شی پہ کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ مٹتے کڑے
 (۲) د دنیا نول نعمتوں تارہ پیدا کرل (۳) ستا سونیکہ تہ عزت نصیب کڑو پہ پو لو فرشتو (۴) لغزش مورتہ ہم معاف کڑو۔ وغیرہ
 باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: ٹوہے رکوع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی پہ یعنی اسرائیل الذکر او سرہ چہ ٹوہے دینی اسرائیل کو درے خصلتوں ذکر کوی۔
 لکہ (۱) تحریف (ولا تشروا... ایت ۸۱) (۲) تلپس الحق بالباطل استقامت ایت ۸۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۸۴)

دے مقابلہ کے دمو منانور دے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرۃ ایت ۴۵-۴۶ (۴) داڑوہے رکوع بطور تمہید و دھنے ۶ خطا پوڑو پارہ چہ خطا پوڑو ستہ رستہ زانی
 خطاب (۱): بیان داؤ تو نمونہ او دعوہ تمونو/عدا بونو: نمونہ دادی: (۱) نجات من الفروع ایت ۴۹ (۲) نجات من الفرق ایت ۵۰ (۳) ایاتہ الکتاب ایت ۵۳
 (۴) عفوہ من القتل ایت ۵۴-۵۵ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تطلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلاوی ایت ۵۷ (۸) فجار لعین من الحجر ۶۰
 دوہے نمونہ/عدا بونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت و اھوان بسبب کفران ۶۱
 خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرائیل کو دشرانور دے خصلتوں: (۱) نقض الھود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل النفس ۷۲
 او دمو جودہ بنی اسرائیل کو دشرانور دے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافق ۷۶ (۳) تقلید او ابداع ۷۸ (۴) مخصمین لا نفھم بالحد ۸۰
 خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانھم بالکفر ۸۳-۸۶ خطاب (۴) انکار دھنے انبیاد نہ ایت ۸۷-۸۸
 خطاب (۵) انکار دمو جودہ نبی نہ ۸۹ خطاب (۶) خلاصہ ماسبق ۹۵

(چکھ تفسیر دے ٹوہے حصے ختم شی نوصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوی)

دویمہ حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑو می غلور ایتوں نہ پدو اوڑو حصو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علماء چلو کتابونو کے بابونہ تری۔ او دھر دو بابو در میان کے یو فصل دی۔ چہ دغے فصل کے ٹکے او رستہ دوڑو
 بابونہ ترے شوے وی۔ دغے شان د غلور ایتوں نہ دوڑو اڑو حصے چہ پلو کے داسے تری چہ ٹوہے حصہ کے اثبات د توحید و نو دویہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو دادو اڑو مکے دجرائیل رسول اللہ
 طرف نہ راوڑے وے۔ لہذا پہ جبرائیل باندے اعتراض پدے دوڑو مسکو اعتراض دے۔ نو پدے دہ دویمہ حصہ مونگ دایت ۱۰۰ پہ زائے دایت ۹۷ نہ شروع کو۔
 نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ او دھنے جوابونہ او ایت ۱۵۹-۱۷۶ پورے ۱۷ اعتراضات دی۔ رسالت مسئلہ سرہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پہ جبرائیل باندے ۹۷-۹۸: چہ مونگ تارہ رسول او دا قرآن زکہ نہ منو چہ تارہ دجبرائیل راوڑی چہ ہفہ زمونگ پہ مشرانو عدا بونہ راوستے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔
 جواب (۱) قرآن داللہ پہ حکم ناز کیگی۔ (۲) قرآن دھنے کتابونو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) وشرای (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفہ سرہ...

اعتراض (۲) سلیمان باندے ایت ۱۰۲: چہ سلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفہ جادو گرو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان و لکن الشیطن کفروا
 اعتراض (۳) تہ مونگ دحر منع کوے حالانکہ اللہ دے خولود پارہ دوہے فرشتے حاروت او ماروت رالیگے وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر
 اعتراض (۴) ایت ۱۰۳: چہ تہ مونگ دچلو مشرانو دین او رسم راج نہ منع کوے جواب ایت ۱۰۴: لا تقولوا راعنا وشرک او دے ادبہ خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶ یہ اتحاد الولد باندے چرہ متونگ دنا تبا نونہ منع کوے۔ نو ۵ جوابونہ کوی (۱) سجانہ (۲) بل لہ مانی السملوت والارض (۳) کل لہ قانتون (۴) بدیع السملوت والارض (۵) واذا قضی امرأ فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراف (۷): ایت ۱۱۸: کہ تیرے رشتہ تو نے پیغمبرؐ نے نوستاپہ رسالت واللہ ماسرہ خبر ہے اوکڑی۔ جوابوند وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا الک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الالیت لقوم یوقنون دے دو جو اونوں نے علماء و علماء دے جواب ہم کیگی چہ یو بجازی بادشاہ حکم نافذ کولو د بارہ دھر چادر دوازے تہ نہ زنی۔ نو تحقیق بادشاہ شگہ داسے اوکڑی۔

۱۔ داوود ادا تم اعتراض در میان در نے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز در نو اے بنی اسرائیل تو سوا پیکر شکر و لے شروع کٹرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکھ
ابراہیم دعا و نوے لے دا پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۲-۱۳۳: تو حیدر ٹولوا نیا کرامت سبق تو تبلیغ و نو تا سو لے تو حیدر نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۴۲: چٹھیل دقل چتہ چیل دین کے چٹپلہ پشک اوتد دد کے۔ کلہ یوخواخ کلہ بل خواخ۔ جواب ایت ۱۴۳: اللہ المشرق ولمغرب (یعنی زوہ اللہ حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): وصفامروا پطواف۔ چٹپلہ خود صفامروا طواف کو لے حالانکہ دوہ بتان (ناسیلہ او اسلاف) دو۔ اموگک دبتانو دعبادت شمع کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والروۃ من شعائر اللہ

دلا، دتو بے درے شرائط یا بیت ۱۶۰ کے، دلا نیلو تو حید، رد دشرک او بیان دخر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ ..

(چہ کلمہ تفسیر دوے دو یکے حصے ختم شش نوہلہ باقی خلاصہ یہ بیان ہو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پیدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کر کے شی: اول و جہاد دپارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دے: یہ حقلہ درے اسے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجاہد (۲) اصلاح دخیل ملک (۳) اصلاح دخیل کور

منزل (۲) یہ سورۃ انفال کے : چہ یہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) یہ سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دیا رہ او گورہ شروع در یہ حصے یہ قران کے)

نوائت نے ۷۷ کے مجاہدلس صفات ذکرکوی ۵۵ وعقیدے سرہ او ۵۵ وعلم سرہ متعلق دی۔ ہیا اصول اربعہ لیس است المدن (دکم اصلاح دیارہ ثلور اصول) ذکرکوی۔ مکہ

(۱) آیت ۱۷۸ قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) آیت ۱۸۰ تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳ فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثی (لا تأکلوا مواالکم۔۔)

پہلیاں حج ۱۸۰۹ء میں حج کے مال اور ہندو اڑھ گنی زعفرانگ جہاد کے ہم زور ہو گئی۔ - بیت ۱۸۰۹ء - باب ۲۱۵ - ۲۲۱ پرے - ۱۸۰۹ء میں دوسرے لوہا نیگی - سفہ دادی۔

(۱) ایت ۲۱۵ د کور مشر نه هغه وی چه مال لگلی (۲) ایت ۲۱۶: مشر نه د خپل کور نه د اغت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شهر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: غنمی عن النحر والمیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح الیثمی (۶) ایت ۲۲۱: نھی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نھی عن الجماع فی حالت الحیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۲: قسم خورل دالائیہ نوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسئلہ ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: طلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسئلہ درضاغت (۱۳) ایت ۲۳۴: کنڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵ حکم الخطبة (لا جناح علیکم...) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق دغیر مدخل (۱۶) ایت ۲۳۸ مسئلہ صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰ وصیت لدازوج

(۱۸) ایت ۲۳۱ مسئلہ دفاکدو ورکولو طلاق شوے شوے تہ

دوے نہ بعد مسئلہ جہاد پرے تفریع کی گئی یہ بیان دحالات و اطالوت ایت ۲۳۶-۲۵۲ جہ کے دامیر و جہاد بارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(جہ کہ تفسیر دوسرے درجے کے ختم شدہ نوجوانوں کے لیے خلاصہ ہے۔ یہاں نو)

ثُلُورِ مَرَحْمَةٍ: ایت ۲۵۴-۲۸۶ اور ہے: یہ دیکھ کے اتفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ یہ ترغیبِ دُرُکوی منفقین و مالِ تہ فی سبیل اللہ اور جرور کو بخلاوت:

ایم ۲۵۴: درگ نہ مخی اتفاق ادا کرے ایم ۲۵۵-۲۵۶: ہنہ دعویٰ ذکر کوئی جہ کوئے مسئلہ دہارہ اتفاق کوئے۔ بہاد دو فروقیو بہان کوئی لواءت ۲۵۷-۲۵۸ کے جہ بہان د

شیطان او نمود دے جہ سرکشہ فرودہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے جہ بیان اصحاب الرشید کوئی لکھ ابراہیم او عزیز ہما مثالونہ دبارہ وخرچ کولویہ ایت ۲۶۱-۲۶۳ (واللہ درضاد بارہ)

ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے دو ناغرض دہارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال ور کو لو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات یہ سو د خور و ماندے ایت ۲۸۲: ایت طولیاجہ بیان و معمالا تو

کوی۔ چہ لین دین بہ شگلہ کوے۔

بیا آخر کروں کے بیان دھغے ثلور و مسئلو کوئی کوئے چیتیرے شوے نہ ٹول سورۃ کے سہایت ۲۸۴ کے بیان دو حیدرہ اللہ مانی السلوت سرہ سہایت ۲۸۵ کے اثبات درسات کوئی نہ امن الرسول

سرہ - دریم یہ آیت ۲۸۶ کے یہ لایکھت اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق برے قیاس کوئی زکہ جہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً ۳ بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱۔	بقرہ کے بیان و تلور و مسکو و توحید، رسالت، جہاد، اور اتفاق۔ توحید تلور وارے ذکر و۔ ایت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، اور ۹ اعتراضات پر رسالت اور جوابوندو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی گزریات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلالت اووے وارے توحید وے لکھ ایت ۱۸، ۲۶، ۵۱، ۹۴، ۱۰۹، اور ۱۸۹ کے۔ اور ۱۵ اعتراضات پر رسالت اور دھنے جوابات ذکر کوی۔ نودا سورة پر ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ سے نہ۔
۲۔	بقرہ کے دیود و دل (عقل) دعا جڑے ذکر اوو۔ واذا لعدنا موسیٰ اربعینا لیتیم اتقوا تم الحمل ایت ۵۱	نودے سورة کے دیسیا یا نود الہ (عقلی) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزورے دو۔
۳۔	بقرہ کے بیان دھنے توانیو دو چھہ سرہ اصلاح و کورا ملک و جہاد رازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے توانیو دے چھہ سرہ اصلاح و جماعت یعنی تنظیم لگیں۔
۴۔	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہودیوں) تروو۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیون تروو دے۔ یعنی عیسایانوں نے چھہ یہودیوں سے روان دی۔
۵۔	بقرہ کے دشتر کانوپہ دعوہ ردو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون (اللہ نابان نبولی دی) نو ۵ جوابوندے کڑے دو۔	نودے سورة کے دیسیا یا نود پدعوہ عقیدہ تسلیمت دہ ردو دے۔ چھہ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گزوی۔ نواللہ تعالیٰ دودی نوو اور دودی دیکو نو عازری بیانیو۔ چھہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ اور جبرائیل ہم عازری بیانیگی۔
۶۔	دلک یہودیوں سرہ ایت ۹۳-۹۵ کے مباحلوہ۔	نودے ایت ۶۱ کے عیسایانوں سرہ مباحلوہ۔
۷۔	دطاوت و ملگرو دعا ذکر دہ پیا ایت ۲۵۰ کے رہنا افرغ علینا صبرا	نودے دسنا باد دعا ذکر دہ پیا ایت ۱۴۷ کے رہنا افرغ لنا نوونا
۸۔	دینی اسرائیلونہ وعدہ نختل ذکر و۔ پیا ایت ۸۳ کے واذا اخذ بشاق بنی اسرائیل لا تعبدون الا اللہ...	عاموسلمانوں نو وعدہ نختل ذکر دہ پیا ایت ۱۸۷ کے واذا اخذ اللہ بشاق الذین اوتوا لک۔ یعنیہ للناس.....
۹۔	ایت ۱۵۹ کے پکھن حق باندے لغت و خطے کیدو	نودے ایت ۷۸ کے پکھن باندے لغت و خطے لگیں۔
۱۰۔	ایت ۱۷۴ کے وائی چھہ کھن حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہ کڑی۔	ایت ۷۷ کے فرمائی چھہ چاچا باللہ پکا کا تو دنیا و اخترہ سرہ باللہ خبرے اونہ کڑی۔
۱۱۔	بقرہ کے دھنو انویا ہدینہ بیان دو۔ لکھ حضرت طاووت	نودے سورة کے دمو جوہ امت و جہادینوا و دھنو دہبدرائی بیان دے لکھ بدین
۱۲۔	ایت ۱۹۶ و اتوا الحج والعرہ باللہ	ایت ۹۷ کے فرمائی چھہ حج نہ انکاری کافر دے
۱۳۔	ایت ۱۳۰ کے ووا عتیم علم ام اللہ (دابر اہم بارہ کے تا سوچو دے چھہ یہودی دو اویسیان وائی چھہ عیسائی دو) نو تا سوچو ہیگی او کہ اللہ چھہ ہیگی۔	ایت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی او فرمائی چھہ واللہ علما و انتم لاتعلمون

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دال و حضرت عمران جھہ بی بی ایت ۳۴، اور بی بی مریم ایت ۳۶، اور نوسے حضرت عیسیٰ پیا ایت ۴۸، کر بیانیگی۔ داسے بل سورة کے تہ۔

(۲) سورة ممتاز دے پہ عاجزے د پزرو الہانو۔ د بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ
(۳) سورة ممتاز دے پہ عبدیت عیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او دہ پہ عاجزے ۳۳ نطقے بیانیگی دڑوے حصہ دریم باب کے۔
(۴) سورة ممتاز دے پہ رد دھنے شپکو دعو یا اصولو دیسیا نو چھہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکھ (۱) عیسیٰ تہ ابن اللہ وائی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغیر ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو تہ پیغیر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغیر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین یو۔ نودے سورة کے دے شپکو وارو دعو رد دے۔
(۵) سورة ممتاز دے پہ بیان توانیو/اصولو تنظیم
(۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۸ سرہ چہ اولہ اثنا شہ (درے داڑہ دلائل پتو حیدر اوڑی۔ شھد اللہ لانا...)۔
(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے اوو خبر و چھہ دنا خواہشات دی نور تھید من الدنیا دپارہ ہھہ بیانیو ایت ۱۴
(۸) سورة ممتاز دے پہ اوچھو و لوو عیسیٰ اسمان تہ ایت ۵۵
(۹) سورة ممتاز دے پہ بیان د وفات محمد ایت ۱۴۴ افان مات اول القلعتیم علی عتاکم
(۱۰) سورة ممتاز دے پہ فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پتو نور و خرد باندے ایت ۴۲

مقصود دسورة: بیان دھنے تلور و مقاصد و کوم چھہ تیر شوے دو پہ سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ اتفاق فی سبیل اللہ مگر پہ زیاتے ترقی سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلہ تلور وارے توحید و۔ نودلہ اووے وارے توحید ذکر لگیں۔ ہلہ ۹ اعتراضات دو پہ رسالت باندے نودلہ ۱۵ اعتراضات اوو دھنے جوابوندو۔ بقرہ کے پہ توحید صرف عقلی دلائل دو۔ نودلہ ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی درے داڑہ دلائل دی پہ مسئلہ توحید۔ بقرہ کے اتفاق د پارہ مثالونہ و نودے سورة کے زواجردی بخلاوت۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پہ ترقی دے پہ بیان دھنے مضامین و کوم چھہ تیر و پہ سورة البقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پدیریو حصو باندے (۱) ایت ۱-۶۳: اثبات و توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵۰ اعتراضون کوی د مگرینو طرف نہ (۳) ایت ۱۰۲- آخر دسورة پورے چھہ کچے جہاد و اتفاق داڑہ مسئلے بیانیگی۔
بیاد دغہ سوے حصہ تقسیم دہ پدیریو بابونو باندے: (۱) ایت ۱-۱۷: (۲) ایت ۱۸-۲۵: (۳) ایت ۲۶-۶۳: ہر یو باب کے شپک شپک خبر، خبر، کوی اوڑوے خبرہ دعوہ توحید دہ۔

(۳) ایت ۷: دفع دشہا تو چہ وار دیدلہ پہ

(۴) ایت ۸ کے مومنانونہ تعلیم ورکول ودعا یہ وخت و

(۵) ایت ۱۰: جہ بندہ لہ مال او اولاد اللہ عزا نشی بچ کو لے (۶) ایت ۱۴ کے تہید من الدنا وترغیب الی الآخرہ

باب (۲) ایت ۱۸-۲۵: یہ دیکھئے کہ ہم ۶ خبریں دی: (۱) ایت ۱۸: دعوہ و تو حید (۲) ایت ۱۹: دفع و شہدہ و عیسیٰ نوچہ جو اب نئے کوئی چہ اصل دین دین اسلام دے اوپہ نصرانیت کے دس من البغات شہدے

(۳) ایت ۲۰: صداقت و پیغمبر

(۵) ایت ۲۳: دُیو دوا عراض د اللہ و کتاب نہ
(۶) ایت ۲۵: تخو یف د آخرت

باب (۳) ایت ۲۶-۶۳: دیکھےم ۶ خبرے دی: (۱) ایت ۲۶: دعوہ و توحید (۲) ایت ۲۸: مومنان و تہبہ چکا فرسورہ دوتی مہ کوے۔ (۳) ایت ۳۰: تخویف و آخرت (۴) ایت ۳۱: ترغیب:

(۵) ایت ۳۵، ۳۷-۳۸، ۴۰ او ۵۱ وغیرہ: رد کے ۳۳ نقطے حضرت عیسیٰؑ نے عدیت ماننے کے جھٹھے لڑے۔

دویمہ حصہ: ایت ۶۴-۱۰۱: یہ دیکے دا اہل کتابو ۱۵ پلٹنی ذکر دی چہ اعتراضات دی یہ رسالت باندے۔ ہفتہ دادی:

(۱) ایت ۶۳: خپل ملا او پیر به خدائے توب سره ښیول چه هغوی شه ته حلال او دوا ئی نو هغه به حلال گنزو۔ او دوهغه حرام به حرام گنزو۔

(۲) ایت ۶۵: (احتجاج بالباطل) واهل کتابو د باطلو دعوو خلاف احتجاج کول چا ابراهیم یهودی و د انصافنی وؤ۔

(۳) ایت ۶۹: (اضلال الموء منین) مومنانولر هر گهر اکر اول
(۴) ایت ۷۰: (انکار هم و کفر هم ایت الله)
(۵) ایت ۷۱: (تلمیس الحق بالباطل)

(۶) ایت ۲: دژن گڈ وڈ کولہ کمز وروماندے (۷) ایت ۳: دجکے دینو نہ منسو خدو وصیت کول (۸) ایت ۵: خیانت داهل کتابو

(۹) ایت ۷۸ تحریف کو لے حق کے

(۱۱) آیت ۸۱-۸۲: (تو! عن کتاب اللہ) اعراض کو! پس دعو دے نہ۔
(۱۲) ۸۶: (کفر بعد الایمان) مرتد کیدل۔ (۱۳) آیت ۹۳: (انتر اعلیٰ الانبیاء) چہ انبیاء و مومنگ تہ داد احرام

کڑے دی۔ (۱۳) ایت ۹۶: (تقدیم القلم) جز مویک قلم ستا سودو قلمے نه مخکے ده۔ (۱۵) ایت ۹۹: (صدون عن سمیل اللہ) واللہ د کتاب خلق بندول

دریمہ حصہ: ایت ۱۰۲-آخر سورے: دیکھ دجہاد او انفاق فی سبیل اللہ بیان دے اود تنظیم جوڑو لو ۵ قاعدے خائی اویہ ہفے دوہ واقعات بطور مثال پیش کوی۔

تنظیم جوڑو ۵ قاعدے داندی: قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲: (ولائتوں والا اتم مسلمانوں) ستاسو ڈلو لویہ پوہ عقیدہ دو تو حیدوی۔ اودغ اشارہ یہ القواللہ حق نقاتہ کے ہم دہ۔

قاعدہ (۲) ایت ۱۰۳: (واعتصموا بحبل اللہ جمیعاً) ستاسو ڈو ٹولوبہ یو قانون وی چہ ہفتہ قرآن اوست در رسول وی۔ قاعدہ (۳) ایت ۱۰۴/۱۱۰: ستاسو تنظیم ارکان بہ کار کولو والا دی۔ یعنی فعال بہ دی۔

قاعدہ (۴) ایت ۷۱: ستاسوار کاں یہ۔ یہ جماعت/تقسیم باندے خرچ کوئی۔ قاعدہ (۵) ایت ۱۱۸: چیتا سو کے بہ غیر راز دار نہ وی۔

اوبہ دے باندے دوہ واقعات بیانوی پوہ واقعد جنگ بدر چہ غیر رازدار مومنانو کے نہ دو۔ نواداد اللہ دوسرہ شامل حال دو۔ اولہ واقعد جنگ احد چہ مسلمانان زیات دو مگر غیر رازدار کچہ دو۔

نووقتی طور دتکلیف باعث شو۔

شان نزول دسودہ: مفسرین فرمائی کہ علامۃ النجوانہ د ۶۰ عیسیٰ انویو وند مدینے تدرائے اونی کریم سرہ حضرت عیسیٰ متعلق چمنظرہ شول۔ چعیسیٰ اللہ نایب او ابن دے۔ اوز مونگ رب دے

نبی کریم ورتادفرما سیکل چرب ہفتہ دے چہ ہمیشہ ژوندے دے ڈول جہان نگہ بان دے او راز ق دے پ زکما دوا سامان کے دھفتہ نہ ہیٹ پٹ نہ دی ۔ پدہ رحم دسور کے دلچپے خوشے مطابق بچے پیدا

کوئی۔ نخوری نہ نکلی۔ اوس تاسا سو اوئے چہ آ یادے صفا تو نہ پو صفت ہم یہ عیسیٰؑ کے موجود وو۔ ہفتوی خاموش شول۔ اود اللہ د طرف نہ دسورۃ ال عمران دا مضمی ۸۰ ایٹو نہ رانا زل شو۔

اعتراضات دغیسانو او جواپونه دقران:

(۱) اللہ تعالیٰ عیسیٰؑ پر روح اللہ حکمتہ اللہ ادا بین و پہلے دی نوھند اللہ زوے، نایب او متفر شو۔ نوز کہ هغه ته اواز کول حق دی۔

جواب: ایت ۷، (.....وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ) و تشابہاتو ترجمہ او مطلب باندے اللہ پوچھیگی۔ کہ انسان و تشابہاتو یہ مطلب زان پوھ کول غواڑی نو پر رزا دھمکا تو کے بددے معنی او مطلب

اُغلی۔ بل جواب ایت ۵۹ کے بل جواب او گورہ جہ پیدائش دے ای داسے معجزہ لکھ پشان دیدائش آدم۔۔۔ نولفظ ابن دمشقاہا تو نہ دے تا سو پرے نہ پوھیگئے۔ بل داچہد ابن

مطلب زوے نہ بلکہ محبوب دے جریہ معنی و زیات تعلق دے لکہ ابن السبیل لکہ مائدہ ۱۸: نحنی ابناء اللہ مونگ واللہ محبوبان اودوستان پور۔ بل اچر مونگ قران ورتہ ابن اللہ

نہ دے دیکھئے۔ نو کہ ستاسو کتاب کے وی۔ نو دا دس من الربا تثنوے دے۔ ز کہ چہ زمو نگ ایماں دے چہ عقائدو لحاظ سرہ اسمانی لؤل کتابونہ یونجرہ کوی۔ اودا د عقیدے خبرہ متفق علیہ

مسئلہ ۵۰۔ ہم ذاتی کتابوں درمیان اہم دانیاء درمیان۔

(۲) عیسیٰؑ مژہ ژوندی کول۔ بیماران ئے جوڑول۔ و خداورے مارنے کے نہ بے روح اچو۔ لہذا متصرف دو۔ جواب آیت ۴۹: چوداھر شہرے ئے پہ اذن واللہ کڑے دی۔

(۳) زمونگ اکابر و مونگ تہ داسے نخے پرتیخ دی جیہ عیسیٰؑ ویلے و دوجا ماتہ اواز کوے زہ را رسید ششم۔ جواب ایت ۷۹ کے : یا کا ان لہشر... کہو نو اعبادی من دون اللہ۔

(۴) لی لی مریم سرہ پھر وخت ے موسمہ میوے وے یہ خیل اختیار۔ لہذا ہفتہ متصرف رہ۔ جواب آیت ۳۷ قالت هو من عند اللہ (۵) دزکریا زوے پہ بڈاوالی کے اشواگر چہ لی بی بی نے ہم خندہ رہ۔

لہذا ہم مقررہ دے کے جواباً ۱۶۸ کے سہارا لک دیا کرتا رہے۔۔۔ دغے نور، اعتراض نہ ہم وچ تفصیل دے او شویہ دویم حصہ کے۔ اوپہ اتیاں اتو کے ۴ نمبر باندے۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از مکتہ

(۲) ربط ماسبق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربط داسے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت البقرہ و المشرکون (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت البقرہ (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة النعامک و رحمتک (باقی زمونگ شیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربط داسے دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱۔	فاتحہ کے در یو لوبیان اجمالاً او شونو بقرہ کے مضبوط علیہم نہ خطاب و وادال عمران کے ضالین نہ	۱۔	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے لے معنوم علیہم نہ خطاب دے
۲۔	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲۔	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳۔	قوانین ذکر کوی دپارہ د تنظیم دجوڑولو	۳۔	قوانین ذکر کوی دپارہ د اصلاح و معاشرے
۴۔	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴۔	د منافق د ژوبے بیان پے خلورو شرطونو سرہ ایت ۱۳۶-۱۳۵
۵۔	د عیسیٰ دبرہ خیر و لوبیان پدایت ۵۵ کے (ورافک الی)	۵۔	تفصیل دبرہ خیر و لوبے ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پے هغو چدوہ کوی دقلو لوبی
۶۔	ذکر دصحابا کرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶۔	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ دوی
۷۔	قول دمنافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عندنا ماماتوا و اقلوا)	۷۔	جواب: ۷۸ کے (این مانگو نواید رکم الموت و لو کتتم فی بدوج مشیدہ)
۸۔	ایت ۱۳۰ (لا تکلوا الریوا)	۸۔	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوبے بن ترے اوساتے
۹۔	ایت ۱۸ کے: واللہ او دفرشتو گواہی پد اثبات د توحید	۹۔	ایت ۱۶۶: واللہ گواہی پد صداقت دقران
۱۰۔	ایت ۳۱: فاتبعونی محسبکم اللہ (واللہ تقرب درسون پتہ تابد ارے کے دے)	۱۰۔	سورة نساء کے شرائط و اتباع درسون بیانگی
۱۱۔	بیان دقتال د کافرو سرہ	۱۱۔	ایت ۹۳: بیان د ۵ دفعا تو پے هغه چا چہ مومن قصد اقل کڑی
۱۲۔	بیان دجہاد بے نوکوی	۱۲۔	بیان دفضیلت دجہاد بے نوکوی
۱۳۔	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳۔	ایت ۱۶۵: اتباع ددے ابراہیم او کڑے
۱۴۔	سورة آل عمران بیان دمقاصد و اعتقاد و لوی	۱۴۔	سورة نساء بیان د اعمال و لوی
۱۵۔	ایت ۱۸۵: ٹوک چد جہنم نہ بیج شو هغه کا میاب دے	۱۵۔	ایت ۱۳: دا کامیابی پے اتباع داللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶۔	ایت ۱۹۵: (مصلکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه چلو کے دپوئل نہ دی۔	۱۶۔	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدة) ٹول دیو بابا اولاد دیے
۱۷۔	خاتمہ پے بیان دقلو او شوه	۱۷۔	شروع پے بیان دقلو او شوه

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان دھنے امور چہ اصلاح پرے لگی دمعاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هنے احکامات کوی چد هنے نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیت یعنی پے مابین دعوامو کے

(۲) ۱۳۴-۵۸ پورے: مقصد: بیان د ۸ هنے احکامات کوی چد هنے نفاذ سرہ اصلاح رازی پے بین الرعی او رعیت یعنی دحاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخرہ پورے: مقصد: بیان د در یو ڈلو/فرق تلاش کوی (۱) مومن (۲) منافق (۳) او کافریا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکامات کوی چد اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ دتیم دمال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ دتیم مانو دنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیا نو تہ دے حق مہر و کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو فود مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلقو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال دقانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان دفاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	دچلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان ددغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نہی عن الاموال المحرمات (دحرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نہی عن العدوان (زیاتے مکوے پے چلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء المہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۴	امیر بیت الرقیل (سربراہ پسرے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	دھنے او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواج دی

دویمہ حصہ ایت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) ہفے اکا ماتو چدھنے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ۔ بین الراعی او رعیت یعنی دحاکم ادعوا موامین کے۔ جواہر القرآن ورتہ احکامات سلطانیہ والی۔
اوہم حکم تئویر دے پہ سابق دواڑو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۵۸ ایت	(حکم حاکم تہ) دعوام حق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ ایت ۱۰۰	واللہ پہ لارہ کے ہجرت کول (وہن بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۵۹ ایت	(حکم رعیت تہ) چدقران، سنو او دچیل امیر تالعدا رشتے۔	حکم نمبر ۷ ایت ۱۰۱	صلوۃ قصر (مونز پہ کوے پہر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۶۰ ایت ۷۴	حاکم ادعوا دواڑو تہ (حکم القتال) واللہ پہ لارہ کے جہاد او کرے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ ملک فتح شی نو قانون بہ ستاسو قرآن وی۔
حکم نمبر ۶۱ ایت ۹۲	اختیاط فی القتل (وما کان المؤمن...)		
حکم نمبر ۶۲ ایت ۹۳	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فتنبوا...)	حکم نمبر ۹ ایت ۱۲۷	داحکم تئویر (رزا اچو کے) دے پہ نکلے دواڑو حصو۔

نورو آتیو کے تنبیہ اور دواڑو

دریمہ حصہ: ایت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان ددروپو ڈوکوی (۱) مؤمنین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستہ پہ وجہ یا دمل نہ کولو پہ وجہ مؤمنان تہ زواج پہ ۳ آتیو کے ڈوبے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آتیو کے پہ آخر کے۔ ٹول ۵ زواج (رفہ) دی۔

(۲) منافق چوئی پو شاو کوئی مل شہ۔ چدے پشان د لستوئی دمار دے زواج د کردی پہ ۶ آتیو کے ڈوبے او پہ ۱۷ آتیو کے دستو۔ ٹول ۲۳ زواج د کردی۔ (ٹولون زیات زواج موافقتو دور کرے لگیں)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریح اجماع دی دے حکم کلاخ اڑوی حق نہ دے نہ زواج د کردی پہ ۱۲ آتیو کے ڈوبے او پہ ۹ آتیو کے دستو۔ ٹول ۲۱ زواج د کردی۔ (پہ دویم نمبر زیات زواج پوجہ غلطو/اصل کتابو/عالماتو دی)

(۲) امتیازات د صورت:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اصولو د معاشرے	۲۔	سورۃ ممتاز دے پہ سربراہی د سڑی
۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ حکم د حفاظت کولود مال د یتیم او دے دے قوف
۵۔	سورۃ ممتاز دے پہ زکولود مہر پہلو خصوصت	۶۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۱۴ محرماتو چدھوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷۔	سورۃ ممتاز دے خصوصت پہ ادب و کولوسرہ پیدروپو طریقو آیت ۳۳	۸۔	سورۃ ممتاز دے پہ منع کولود نماز نہ پہر حالت دے ہوشی آیت ۴۳
۹۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د قتل خطا اولیٰ عمد (قصدا) ۹۲-۹۳ او ۵ دفعات پہ قاتل	۱۰۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د قتل پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیح دوحی د محمدؐ سرہ آیت ۱۶۳
۱۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ جرمونمانو تہ پدے وارے چہ پکے نار نار نار ذکر دے آیت ۱۰/۱۳/۳۰	۱۳۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان چہ یوہ حصہ یوہخت کے یوہ نکاح کولے شی۔
۱۵۔	سورۃ ممتاز دے دتدیر دکنز دے دشیطان (پہ مقابلہ اللہ) ایت ۷۶	۱۶۔	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۴ پہ یوہخت سرہ
۱۷۔	سورۃ ممتاز دے پہ رد دھغو چوئی چہ مونگ عیسیٰ قتل کرے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸۔	سورۃ ممتاز دے پہ خاص کولود ثلوثو قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کڑی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورۃ کے بیان دکنز دخلقو لکھ یتیمانانو او دے قوفو ہم شہ مگر نوم نساء نے زک کینو دو چہ معاشرہ کے پہ ہفے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دئی دور نہ نکلے پہ ایران کے دودہ فلسفے تیرے وے۔ (۱) مژدک (۲) مانی: د مژدک فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ دے نو دے فساداتو زکاو وود پارہ کیدو مگر طرہ حکومت نافذ کرے شو چدھفے مطابق پہ مال او حصہ کے ہر سڑے دے نہ مشترکہ فائدہ آہستہ آہستہ حصہ دچا ذاتی بی بی نشو گنر لے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد مژدک قتل کرے شو۔ او کیونز م ناکام شو۔ بیادویم فلسفی مانی راپاسیدو۔ دھفے فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ وہ نو دے نہ نجات حاصلو وود پارہ نے دہرہ بیت فلسفہ نافذ کرے شو۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کرے شو۔ او دافلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خواہر عریو کے داحال دو۔ چہ چانتہ بہ دلور زیرے ور کرے شو۔ ۵۸-۵۹... ظلم و جبر، مشوڈا... علیٰ ہون ائمہ یزید فی التراب... خ بہ توشو۔ ادوسوچ کے بہو چہ آیا ہم دغہ در سوائے ژوند تیر کڑی یا کدے جیسے لہرہ زکی کے نئاباسی۔ سورۃ تکویر: واذا موءودۃ سکت پائی ذنب قتل: ترجمہ: او شوخت چہ دژوندے فن کرے شوے جینی نہ چپوں اکڑیشی چہ تہ کوہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابوسفیانؓ تہ نبیؐ او فرما لیں چہ شہ واقعہ دچیل دجہالت ددور بیان کرے۔ نو فرما لیں چہ شہ کارپسے ڈیرہ مودہ وکور نہ باہر دوم۔ چہ کورتہ را غم نو یوہ خکے ماشومہ جینی مہ کور کے اولیدہ... یوخوا دے چلہ واقعہ بیانوی۔ او بل خواہر نبیؐ دستر گوہار کونہ او کھو وادے وگلے۔ ہم ددغہ دجہالت ددور خبرہ دہ چہ یووارے صصح ابن ناجیہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چلہ لورژوندے ٹولہ۔ دہ ورتہ او دے چہ دا جینی بہ پہ ٹو راکڑے۔ ہفے ورتہ والی چہ پہ دو او خانو۔ دہ ورتہ دوہ او خان وکرزل۔ بیابہ چہ دچاہم لور او شوہ۔ نو دے تہ تلل۔ او دچلہ لور پیکشک بہ لے کو۔ او دا خانو مطالبہ بہ لے تے کولہ۔ چہ شوخت دا صصح ابن ناجیہ وفات کیدو نو ۴۰ جینکئی نے پہ کور کے ژوندے ساتلے وے۔ یہود چہ عالمان ددین بہ گنر لے کیدل حیض والا زنا نہ دے خچلہ کورہ ویستے... عرض دا چہ معاشرہ کے دزنا ناود پارہ ہٹ زائے نہ وے۔ ددوی حقوق مکمل پامال دو۔ نو قرآن کے دزنا ناو پہ سورۃ نساء راغے۔ چہ زنا ناوتہ نے ددوی مناسب حقوق وکرزل۔ مگر زنا نہ چہ دقرآن نے خبرہ دی نو تیرے راغستے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ دمسادی حقوق کو۔ ددوی جیل حیثیت او مقام او نہ پہنڈو۔ نبیؐ تہ یوحنا بی راغے فرمائی چہ پہ مازیات حق دچادے نبیؐ ورتہ دے وارے دمور حق یاد کرو پہ ظلم نمبرے ورتہ د پلار حق یاد کرو۔ مگر نور وادو او پہ نقش قدم مسلمان قوم بہ ہمیشہ ذلیلہ او خوار ہو۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ سابق سرہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱۔	سورة شروع شویں دو پہ خطاب عام (یا ایہا الناس) سرہ	۱۔	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایہا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص روستو دعام نہ دی
۲۔	اصول داصلاح دمعاشرے بیان شو	۲۔	دلنہ مسئلہ دحل اور حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساتی نومعاشرہ تباہ کیگی)
۳۔	چہرکلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳۔	نودلتہ ردپہ شرک فعلی (نذر غیر اللہ) کوی چہ داسلام داصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴۔	ردد شرک فی التصرف اوشو پہ بارہ دعسی کے ایت ۱۷۱	۴۔	نودلتہ پہ شروع دسورة کے ردد شرک فعلی (نذر غیر اللہ پہ نوم) کوی
۵۔	ایت ۳۳۔ والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے دی ہفہ دے برابر کڑی)	۵۔	پہ شروع دسورة کے اوٹو بالاعتقاد
۶۔	آخر دسورة کے۔ بین اللہ لکم ان تصلوا	۶۔	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہفہ حلال حرام دی
۷۔	زاد اجریم ہودوتہ در کڑے شو	۷۔	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ منع او کڑہ
۸۔	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸۔	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر غیر اللہ) بیان کیگی
۹۔	۱۷۴ او ویل چہ قرآن نور دے	۹۔	۱۵-۱۶ کے فرمائی (دیسدی پہ اللہ) صرف رنوا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰۔	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامہ	۱۰۔	ایت ۷۳ فتوہ دکفر لگوی پہ ہغو چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱۔	۱۱۶/۴۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرک بہ۔۔۔	۱۱۔	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنتہ (ترقی دہ پہ ماسابق)

امتیازات دسورة

۱۔	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نہ زیات پرتے دے	۲۔	پہ ترک دموالاتو داهل کتابو او ذکر و ملتو نو دھغوسرہ ددوستے
۳۔	بیان دماوندے پہ نصرناؤ	۳۔	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵۔	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری پہے مارنہ	۶۔	بیان دذبوحو دزانانو اونکاح اهل کتابو غزو سرہ
۷۔	بیان دھغے واقعے چہ محمد باندے حملہ شویں وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸۔	بیان ددو زامنو آدم حاتیل اوقانیل
۹۔	بیان حکم دسارق اوسارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰۔	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعسی اللہ پہ قیامت کے
۱۱۔	نفی دعلم غیب دلو لوانہیاوند ایت ۱۰۹	۱۲۔	بیان دحکم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳۔	بیان د تفصیل دوسیلے او پدے ردکوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱۔ ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تحریمات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)
- ۲۔ ایت ۶-۱۱ : بیان دامورو مصلحاؤ کوی (تکلیف) (حکموالی دپارہ)
- ۳۔ ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ لے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴۔ ایت ۲۰-۲۶ : انجام اوحالات دمتکاسلیو (سستو) پہ دامورو واللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵۔ ایت ۲۷-۴۰ : دظالم سزاؤ کرکوی چہ ہفہ واللہ رحمت بندوالے دے پدہ باندے
- ۶۔ ایت ۴۱-۵۰ : تسلی محمد اوقیانج/خباثتو نہ بیانوی داهل کتابو
- ۷۔ ایت ۵۱-۵۸ : تہدید (زجر) ورکوی مومنانو تہ پہ موالاتو (دوستے) داهل کتابو
- ۸۔ ایت ۵۹-۶۶ : تہدید (زجر) علمائے سوء تہ چہ خلیہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اود بل مقابلہ ہم کوی
- ۹۔ ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التلغی اوطریقہ تبلیغ خانی
- ۱۰۔ ایت ۸۷-آخر : اعادہ دثلو روستو مقصدی مسئلو (تحریمات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)

مقصد سورۃ

بیان دھنچے ٹلور و مسلوچہ متعلق دی دھرامو او حلالوسرہ (تحریمات اللہ/عباد نذر اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہفتہ تیز ونہ چہ اللہ حرام کڑی دی دے حلالول گناہ دہ

تحریمات العباد: ہفتہ چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پہ زان یا پہ بل حرام گرزولی دی دا گناہ دہ

نذر اللہ: ہفتہ نذر ونہ چہ انسان لے دا اللہ پہ نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کو لو دپارہ۔ دا جائز دی۔ دے حرام گنزل گناہ دہ

نذر العباد: دغیر اللہ پہ نوم نذر/منختہ کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او دے حلال گنزل گناہ دہ

نودا دودہ جائز او دودہ ناجائز دی

تائیداد پہ دے ٹلور و مسلوا و گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: غیر محل الصيد و اتم حرم ایت ۹۰ انما الخمر والمیسر ایت ۹۶ و حرم علیکم صید البر ما دمتم وما لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرۃ الانعام ایت ۸۷ لا تحرّموا ایت ۹۶ اهلکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷ و الھدیہ و قتلانہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذر العباد) طیب (نذر اللہ)
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرۃ الانعام ایت ۸۷ لا تحرّموا ایت ۹۶ اهلکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷ و الھدیہ و قتلانہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذر العباد) طیب (نذر اللہ)
- (۳) نذر اللہ ۳ بار لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷ و الھدیہ و قتلانہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذر العباد) طیب (نذر اللہ)
- (۴) رد و نذر العباد ۴ بار لکدایت ۳: و ما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۳ و ما ذبح علی النصب ایت ۹۰ و لا انصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذر غیر اللہ)

- نوٹ: (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذر العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دوجے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پہ نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دوجے دیوکار د تعظیم دواجے حلال حرام شی لکد روڑے پہ وجہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موز کے وغیرہ
- (۵) لکد لکد دوجے د عزت دانسان نہ پوشے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پہ ناستہ خواک کوئی پہ ولاڑہ خوراک زناور کوئی
- (۶) بعض اوقات یو حلال کار حرام شی د تعظیم دزائے مقام دوجے لکد بیت اللہ شریف کے شے وٹل یا شاخ ما تو ل

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱۔	رد و شرک فعلی	۱۔	رد و شرک فعلی او اعتقادی کیلگی پہ دے وجہ سے متصل راؤ و
۲۔	نفی علم غیب اوشوہ د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲۔	ایت ۵۰ کے دینی نہ خصوصاً نفی علم غیب کوئی چاہے پیغمبرہ چلہ ورتا واپہ چہ زہ عالم الغیب نہ ہم
۳۔	ایضاً	۳۔	ایت ۵۹ کے خلاصہ راہی (وعندہ مفتاح الغیب)
۴۔	آخر سورة کے دعوہ و تحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔)	۴۔	نوپہ دے سورة کے پہ دعوہ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوئی
۵۔	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ اللہ دی بل شک متصرف ختہ	۵۔	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶۔	د خواہی ذکر اوشوہ نصاراء دپارہ	۶۔	نودلتہ خلاصہ ذکر کوئی پرایت ۱۴ کے چہ ٹولونہ خوراک و کوئی صرف نصاراء نہ
۷۔	ایت ۱۰۳ کے رد اوشوہ النعام محرماؤ چہ خلقو پہ زان حرام کڑے و۔	۷۔	ایت ۱۴۳ کے بیان کوئی د النعام محللاؤ
۸۔	عاجزی بیان شے وہ دیکھی پہ آخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸۔	نودلتہ دنور و مقربینو انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹۔	رد و تحریمات العباد اوشوہ چہ مشرکانو پہ زان بند کو۔	۹۔	ایت ۱۴۰ کے دیوبل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ ہمد زنا و دخیلے دنہ بچے دے
۱۰۔	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جادوگر و پیلے و	۱۰۔	ایت ۷ کے قرآن تہ جادو و آئی نوپہ دے وجہ سے متصل راؤ و

امتیازات سورة

- ۱۔ سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲۔ پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳۔ پہ بیان و عقبات ستہ
- ۴۔ پہ لثرت داعتر آصونو او جوابونو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوئی او جوابونہ قل سرہ مطلب دا چہ دینی د نبوت عمر ۲۳ سال و داؤنول عمر ۶۳ سال دو یعنی نول عمر پہ پتا اعتراضونہ کیلگی اوتہ پہ جوابونہ کوے
- ۵۔ د ثلور و واؤ اقسامو مشرکانو رد دے کپے (۱۔ مشرکین بالعباد الصالحین ۲۔ بالکواکب ۳۔ بالملک ۴۔ بالجن)
- ۶۔ سورة ممتاز دے پہ نزول د ٹول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے نہ دے نازل شے
- ۷۔ نزول د کثرت د ملک دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شے وے
- ۸۔ بیان د تقریر دا براہی چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے و دخیل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلمیے ہنوی تہ گمراہ ویلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ.....
- ۹۔ بیان د مثالونو د شرکانو لکھ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰۔ زیات زواج مشرکانو تہ

مقصد سورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق نہ و رکول (۲) یا مخلوق صفت اللہ نہ و رکول

تقسیم سورة پہ اعتبار د مضامینو پہ دو حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوئی (۱۔ شرک فی العلم ۲۔ شرک فی التصرف ۳۔ شرک فی الدعا ۴۔ شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذور اللہ نذور العباد)

نفی و شرک فی العلم او گورے پہ ایت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

نفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ ایت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات والارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

نفی و شرک فی الدعا او گورہ پہ ایت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

نفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ ایت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

الحمد لله - ويمسك الله بضر فلا كاشف له الا هو - قل انما هو اله واحد - والحمد لله رب العالمين - سجد وتعالى عما يصفون - لا اله الا هو - لا اله الا هو - ان لا تشركوا به شيئا
قل ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين - لا اشريك له - وبذلك امرت وانا اول المسلمين

داسے نے واپس تھیں اور تیرے جوڑ کرٹھ اوچے کلمہ تکلیف، بیماری، پرہ وغیرہ رہا نہ رازی نو دوا دے داکمل علان دے۔

پہلے مسئلہ دو حیدر لائیکل ہم ذکر کوئی پہ کثرت سرہ لکہ آیت نمبر اکے خلق السموات والارض آیت ۲ کے ہوالذی خلقکم من طین، ۳ کے فی السموات والارض، ۱۲، ۱۳ (فاطر السموات والارض....)، ۱۸، ۳۸، ۴۰، ۴۶، ۴۷، ۵۹، ۶۰، ۶۳، ۶۵، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳،

دارنگے پدے دعویٰ توحید دشمرکانوا اعتراضونہ ہم یہ کثرت سرہ دی چتقریباً ۲۳ دی او ۶۳ جوابونہ لکہ اوگورہ آیت ۷، ۸، ۲۳ (قالوا) ۲۵ (یقول الذین) ۲۹ (وقالوا) ۳۷ (دوہ وارے) ۵۳، ۲۳ اعتراضات دی دے سورۃ کے ۶۳ جوابونہ مطلب داجڑول عمر یہ تہا اعتراضونہ کیگی او جوابونہ نہ روکے۔

عاقباتِ سُنَّہ: پدے سورۃ النعام کے عقباتِ سُنَّہ (شپک غنڈے/ڈیرے) دی چہ بیان دامتھاناکوی چہ حق پرست مبلغ باندے اوداھرہ عقبہ پہ لفظ کذا لک سرہ شروع کیگی ددے بیان پہ اصولو کے یہ نمبر د عنوان - رموزِ قرآن - لاندے شوع دود۔ دلته نو نظر پرے ہاوا چوع

عقبہ ۱: انعام ۵۳ والی پہ چودالے دافران یوازے تالہ درزی دانورملیان نہ پوہگی.... جواب الیس اللہ با علم الشکرین: زہ اللہ شکر گزار یمہ چیمے مائے بیانوی...

عقبہ ۲: بیابان منافقان راشی تاتہ بدوائی چہ دا ولیائے کراموعاجزی بار بار مہ پیا نوہ دوسے نہ داوڑہ نو انعام ۵۵: وکذا لک تفصل الایات والتستین سبیل الحرمین، دوی بہ خاموشی

عقبہ ۳: شوخت پس بیا رانی تانہ بہ تپوس کوی چہ: انعام ۱۰۵ دامسلکہ تادکوم استادنہ زدہ کڑے دہ نو پدے مقام بہ ورتہ سہرتی دخیل استادنوم نہ اخلہ ورنہ کنزل بہ ورتہ اکثری۔ ورتہ وانیہ۔ چہ قرانہ

مذہبہ کٹرے دہ دزان نہ ہے و ایم او نہ زما استاد دزانہ مسئلہ کوئی جواب النعام ۱۰۶ کے او گورہ اتج او حی الیک من ربک لا الہ الا اللہ...

عقبہ ۴: محکمے عقبے اسانے دے اوس گز زیاتہ مشکہ شوے اوس بہ غلق راجع کوی ستا خلاف بہ مشورے کوی چہ قتل یے جا ز دے۔ چہ دلارے نہ پوا رنج نہی شی۔ اوددو یہ مرگ کے دسلو شہیدانہ ثواب دے۔

نوا انعام ۱۱۲ اللہ بہت ساساتی... فذر ہم... تہ خیل بیان جاری ساتہ۔

عقبہ: ۵: انعام ۱۲۳ (چنچلہ ہٹ اونہ کڑے شی نور پور ٹونہ بہ کوی) نو اللہ فرمائی چه
 وکذا لک جعلنا فی کل قریۃ لکم مخرجاً لکم وانیہما....

عقبہ: ۶: انعام: ۱۲۹: دہلی کی بدعاشا نوسرہ بنے یا رانسی اوپو اتحادی لیگ بہ جو کڑی لکھ امریکہ مگر درودی و اتحاد ستاد پارہ و ایمان مضبوط و سبب بدوی کہ منہ اللہ کہ قرآن بیانوے

شیخ صاحب فرمائی کہ چنانچہ استاد داسوڑہ انعام چہ کلہ و نیلو نو چٹا لبان بہ کلہ ستوے شول نوھفہ بہ پوھشو نو موگت تہ بہ یے اوے چہ لاڑ شے چکراو لگوے پیارا زے۔ ہفہ بہ ڈچل زایے نہ نہ پاسیدو بلکہ ناست بہ دو کلہ کلہ بہ یے یہ ناستہ ستر گے ور غلے۔ یو وارے زہ ڈٹو لو طالبا نو ژو مے راوا پس شوم گورم چہ استاد ستر گے ہندی چہ ستر گے اوغر و لے نو ماتہ وائی چہ ور شاہد بہ راوڑہ چہ وضو اکرم۔ ما اوہ راوڑے ماتہ فرمائی چہ خوب مدالیدہ چہ قیامت دے ٹول خلق ہیبت کے دی زہ ہم ہیبت کے یم۔ نو ماتا او از او شو چہ حسین علی تہ و لے یہ ہیبت کے یے۔ تا خوشوڑہ انعام پیچ طریقے او معنوسہ و یلے دے او چا چہ صحیح معنوسہ داسوڑہ اووے نوھفہ باندے یہ قیامت کے ہیبت بہ نہ دی۔

شیخ صاحب بہو نیل چہدا دلا کڑے کا تڑے سورہ دے یا بہد شرک نہکمل پاکوی او یا بہدے درس نہ تھنوی (دو ملیزی ۱۲ بچی دو چا ترے تپوں اکڑو چہ سوزا من دوی....)

دے زائے نہ دقرآن دویمہ حصہ شروع وہ محلے دے تفصیل شوے دے مگر ہیا

کہ تانہ ٹوک تپس اکڑی چتر ان ثمرہ دخت کے ویٹلے شے وایہ چر یومنت کے۔ داغتنہ ممکن دی۔ واسے ممکن دی۔۔۔ قرآن یہ اعتبار فہمیرہ ثلور وحصو کے تقسیم دے.....

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱۔	سورة انعام کے مسئلہ و حید ثابت شدہ پہلا کیلو عقلیاً و سرہ او پہ اعراف کے نقلیاً و سرہ	۱۔	نودلتہ حکم و قتال دے مطلب داچہ پہ دلا کیلو سرہ اونہ شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ و تورہ ورپے راواخلہ زکہ چہ بغیر جہاد نہ کیگی نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۲۔	مخلفے سورہ نوکے مقابلہ جہودہ	۲۔	نودے سورہ کے مقابلہ و تورہ دے نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۳۔	ایت ۷۲ کے ذکر و چہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳۔	ایت ۷ کے دے امت و کفار و منڈم ویستو حکم دے نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۴۔	ایت ۹۵ کے بخو انو امونو دھلاکت بیان دو و رستود مالدارے نہ	۴۔	نوپہ دے سورہ ایت ۲۸ کے زبرد کوئی مومنانو نہ پہ بیند مال باندے
۵۔	ایت ۲۰۵ کے ذکر و چہ اللہ پہ عاجزے سرہ یاد کڑے۔	۵۔	ایت ۲ کے دمو نانو بخہ خانی چہ کلہ اللہ یاد کڑے شی نو دے باندے یہ راشی او عاجزی کوئی اللہ نہ
۶۔	بیان داند او دوسوئی سرہ و طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶۔	ایت ۹ کے نبی سرہ داند او بیان دے نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۷۔	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وائز بالعرف	۷۔	ہغہ درے او امر دلتہ دے سورہ کے ایت نمبر ۱ کے ذکر کردی۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۸۔	واقعات و بخو انو امونو او انبیاء	۸۔	نوپہ دے سورہ کے دینی واقعات بیانوی نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۹۔	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جدا جدا شوے دو۔	۹۔	نوپہ شروع دے سورہ کے واصلو ذات بینکم (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰۔	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اورید و دقران دو	۱۰۔	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا و بیان دے چہ کلہ قران اوری نویریگی او ایمان یے نکار کیگی

انتیازات دسورة

۱۔	سورة ممتاز دے پہ او امر و ثلثا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲۔	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو نانو باندے ایت ۲-۳
۳۔	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ لڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المبینین....	۴۔	سورة ممتاز دے پہ بیان دعواعد و میدان د جہاد ۶-۷ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ و رستود جہاد نہ
۵۔	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل وقل دینی ایت ۳۰	۶۔	سورة ممتاز دے پہ دوو امنودنی زمانے ایت ۳۳ (ذات درسلو+استغفار)
۷۔	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو نانو د مشرکانو ایت ۳۵	۸۔	سورة ممتاز دے پہ تقسیم د غلیمونو ایت ۴۱
۹۔	سورة ممتاز دے پہ خوب دینی چہ اللہ ورتہ کافران کم نکارہ کزل ایت ۴۳	۱۰۔	سورة ممتاز دے پہ بیان و تقریر دینی ایت ۳۰

مقصد سورہ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورہ بل نوم سورہ القتال ہم دے) یعنی دیکے جہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ فتنہ

مختصر خلاصہ دسورة

- (۱) پہ اول کے درے او امر ذکر کوئی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چانہ نہ۔ (۲) واصلو ذات بینکم یعنی چل ملگری بہ نہ وجہ۔ (۳) واطیعوا اللہ واطیعوا الرسول (۲) بیان دینو او صاف دمو نانو ذکر کوئی ایت ۳+۲ کے انما المؤمنون الذین.... (۱) وملت قلوبهم (۲) زادھم ایمانا (نکارہ کوئی اثر ایمان) (۳) وعلی رھم یتوکلون (۴) یتقون الصلوۃ (۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ
- (۳) درے نہ و رستود واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی مجاہدہ تلی و رکوی چہ کہ لگ ہم یے نو د مقابل نہ یہ کیگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مایخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شگ قاعدے میدان جہاد ذکر کوئی ادھرہ یوہ قاعدہ پہ یا لھما الذین امنوا سرہ ذکر کوئے لشی۔
- قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لھم الا دبار د قاعدہ یے لگو لے دہ دمو نانو ہنے پزو صفاتو کے نووسی صفت سرہ چہ اللہ نہ یہ کیگی نو وخلق نہ بہ نہ یہ کیگی جہاد کے بہ کافر تہ شا کوئے نہ۔
- قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان د جہاد کے دقران او سنو تابع ہے۔ دایے تفرق کڑہ پہ دویم صفت دمو نانو چہ ہغہ دو زادھم ایمانا (تفرق مطلب نتیجہ د یعل یا عقیدے دہ)
- قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقوا اللہ و الرسول.... د تفرق کیگی پہ دویم صفت دمو نانو۔ و علی رھم یتوکلون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذت و رزہ نو دامہ دایہ چہ مونگ کم یو یا اسلحہ فتنہ
- قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تحو انوالہ و الرسول... د تفرق دہ پہ ثلور صفت دمو نانو اقیم الصلوۃ چہ مونز کوئے صحیح نوحیانت بہ نہ کوئے او صحیح مونز موگ تہ قران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: اِن تَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... کہ اللہ نہ پرہیز کرے تو اللہ نہ پرہیز کرے۔ دے تفریح کرو پہنچ صفت دمو منانو چہ انفاق و دہ کہ انفاق کوئے نو اللہ نہ پرہیز کرے اور اللہ نہ پرہیز کرے

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۲۵: اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاغْلُظْ قَاعِدَہٗ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... چہ پہنچے دے اور قاعدہ تفریح کرے۔ چہ پہنچے دے قاعدہ کلک شہ ہرے قاعدہ سرہ فاشنوا اولگوہ داسے حکمت والا کتاب بہ بل چرتہ وی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۷۰: دَقِیْرًا یُّوَفِّیْہِمْ بَیْٰنًا یُّوَفِّیْہِمْ تَرْغِیْبًا دَیْمًا وَرَکْبَہٗ۔ داسے پہنچے دے ویلے چہ عرب دباؤ پرے واپوہ او سخت سخت جیونو کے واپوہ۔ داسے بل دین بہ چرتہ وی۔ چہ کافر دپارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورۃ بقرہ کے ہم دجہاد بیان دو۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بیٹنگ دو ۵ دہقیدے سرہ او ۵ دہل سرہ متعلق۔ بیاد جہاد دملک داصلاح دپارہ ۴ قوانین ذکر کرل (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقانون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع انفس (۴) نہی عن الرقشی اودعے دجہاد دگور دپارہ ۱۸ قوانین ذکر کرل۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر دو (۱) اَصْلُہٗ رَبِّہٖ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ او علم دقاعدہ جنگ (۳) دہجسم: حوصلہ

(۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑو دپارہ ۵ قوانین ذکر کرل زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ دلوہوہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران وسنت

وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمۃ یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بہلگوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر رازدار سرہ بہ راز نہ ساتے اوپوے پہنچے قاعدہ باندے دوا

واقعات ذکر کوی دجنگ بدر اودجنگ احد..... دامدوایہ چہ مسئلہ نرمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح پہ کثرت دہ او نہ شکست پہ قلت دے۔

(۳) نو سورۃ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین دو۔ دعوامو نہ ۱۸ قوانین اودامیر او معمر بنیز کے ۸ یا ۹ قوانین دو۔ اوبیان د در یوڑو و مطلب دا چہ دمو منوڈ لے سرہ ملگرے شہ او زان

اساس دمنافقو او کفارو دواڑو نہ۔

(۴) سورۃ مائدہ کے دل او حرمت مسئلہ دہ۔ مطلب دا چہ جہاد ہغہ ٹوک کوئے شہ چہ پہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواڑو نہ۔

(۵) سورۃ انعام کے دشرک اقسام دو او د میدان د تبلیغ ۶ قاعدے/غٹے ذکر وے دپارہ دوحید

(۶) سورۃ اعراف کے پہنچے مسئلہ دوحید دلائل تھلیہ دو

(۷) سورۃ انفال: اوس میدان جہاد نہ راشہ۔ جہاد او کڑہ ہغوسرہ چہ دہنچے مسئلہ نہ رخ اڑوی۔

سورة توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مائدہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة انفال	شمار	سورة توبہ
۱۔	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱۔	نودلہ اعلان د جہاد دے نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۲۔	آیت ۶۰ کے لاء علم و حکم (رسول اور اصحاب بول داد شہان نہ پڑنی)	۲۔	آیت ۱۰۱ کے لاء علم و حکم (اے رسول تے نہ پڑنے) مفر د صیغہ
۳۔	قاعدے میدان جہاد ذکر و	۳۔	نودلہ ہفتہ فر تے بیانوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴۔	آیت ۴۱ کے تقسیم د غنیمت نو دو	۴۔	نودلہ آیت ۶۰ کے تقسیم د فرضی صدقا تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵۔	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہیریگے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد و سرہ او کڑے۔	۵۔	آیت ۷ کے وائی چہ د مشرکانو بہ شلو طوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۶۔	پہر د سورة کے او دے چہ فاصلہ ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶۔	نو بدے سورة کے وائی چہ برأت من اللہ (غیر د سرہ بانی کاٹ او کڑے)
۷۔	آیت ۶۰ کے او دے واعدہ لہم ما استطعتم تیارے او کڑے۔	۷۔	آیت ۴۶ کے زجر ہفتو تے چہ تیارے نہ کوئی۔
۸۔	اوصاف د مومنانو ذکر و پ شروع د سورة کے ہم او پ آخر د سورة کے ہم	۸۔	اوصاف د منافقانو بیانوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۹۔	واقعہ د جنگ بدر ذکر و	۹۔	نودلہ واقعہ د جنگ خین او جنگ تبوک ذکر و
۱۰۔	آیت ۳۵ کے د مشرکانو موز بے فائدے دے۔	۱۰۔	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات یے بے فائدے دی نو مسجد شرہ جوڑوی۔
۱۱۔	قاعدے میدان جہاد ذکر و شپک	۱۱۔	صفات د منافقانو چہ دوی چہ تہم پدے قاعدہ عمل نہ کوئی

نومونہ د سورة: سورة آل عمران دے: لکھ ۱) سورة توبہ: دے مسلمانانو نہ شیطانی شے دے نو دھتوی دے ذکر دے چکے۔

۲) سورة برآءت: چہ اعلان د بانی کاٹ دے مشرکانو سرہ

۳) سورة مہاجرہ: او چہ توکے: د مشرکانو نہ دی د وڑے او چہ تے کڑے دے

۴) مشرکہ: سرول: منافقان او مشرکانے سرولے دی

۵) خاثرہ: کنستو کئے: د منافقانو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورة دی۔)

امتیازات د سورة:

۱۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د فرق اربعو (چہ کو موسرہ بہ جہاد کوے)	۲۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د تقسیم د مشرکان چہ کو م تا سرہ جنگ کوئی
۳۔	سورة ممتاز دے پہ تفصیلی بیان دا اوصاف نو منافقینو چہ ۶۳ صفات دی	۴۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د حکم د مشرکانو د مسجد جوڑو لو چہ نہ دے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د غزوہ خین او تبوک	۶۔	سورة ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ خیل بجران او مولیان بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیسے
۷۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د غار ثور آیت ۴۰	۸۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د مصارف نو فرضی صدقا تو آیت ۶۰
۹۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د مسجد ضرار	۱۰۔	سورة ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د خیرات نو د مشرکانو آیت ۱۹	۱۲۔	سورة ممتاز دے پہ بیان د جنازے نہ کو لو د منافقو آیت ۸۴

مقصد د سورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان د فرق اربعو

(۱) مشرکان (دوی بیادے اقسام دی: یو معاہدین: چہ تا سرہ معاہدہ شے دے۔ بل مخالفین: چہ تا سرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ اسن غواڑی)

(۲) اہل کتاب (دا دودہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دوی دے اقسام دی د توبہ بیان شے)

تقسیم دسورہ:

سورہ ثلور حصہ کے تقسیم دے:

- (۱) ایت ۱-۲۸ پورے: پدیکے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واڑہ اقسام ذکر کو لے شی۔ اودوی سرہ دجہاد کو لو وجوہات خالی۔
- (۲) ایت ۲۹-۳۷ پورے: پدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کوئی اودھغوی سرہ دجہاد وجوہات ذکر کوئی۔
- (۳) ایت ۳۸-۹۰ پورے: پدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پدوی کے اقسام شتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی عمر ہم ۶۳ سال ووا اشارہ دہ یکے دیتہ چہ ٹول عمر بہ دے منافقانو باندے رد کوے۔)
- (۴) ایت ۹۱-آخر دسورہ پورے: پدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہ روخت جہاد لرہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلمہ دسستے نہ کاراخی۔ لکدلتہ چہ زنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلمہ دسستہ ردوے عمل او نہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورہ کے بسم اللہ ولے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ چوس اکڑو چتا ددے سورہ سر کے بسم اللہ ولے زندہ لیکے۔ جواب ور کوئی چہ وجہ دا وہ چہ نبی باندے بہ چہ کلمہ ایتونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایتونہ لیکل۔ اوماتہ بہے ویل چہ دا ایت دے دے سورہ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورہ دے سورہ پے اولگوہ۔ نو کلمہ بہ چہ نوے سورہ راغے نو نبی بہ دھغے سورہ یہ شروع کے بسم اللہ ویکل۔ مگر دلتہ نے زندہ ویلے نو ماہم او نہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خالی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پدے سورہ کے خوا مان نشتہ کافر ورہ (را دینہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و دے وجہ داخولے دہ چہ سورہ انفال او توبہ یو سورہ دے۔ پدے وجہ بسم اللہ نشتہ دے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ دقران ایت دے یا نہ دے۔ نو سورہ نمٹل کے بہ راشی چہ دا قران ایت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ دھر سورہ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ نہ دے نو داخے تہ ولے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہاے دیو سورہ دہل سورہ نہ۔

سورة یونس کی (نزد اللہ تعالیٰ بعد از بنی اسرائیل ترتیباً ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱۔	ہر کلمہ چہ پآخرد سورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت در رسول اوشو۔	۱۔	نوپدے سورة کے دغا اثبات در رسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲۔	پہ آخرد سورة کے مسئلہ توحید ذکر شہدہ یہ لا الہ الا هو سرہ	۲۔	نودلتہ انجام ذکر کوی دیکر بنو/مناہینو ددغے مسئلہ توحید۔
۳۔	ہر کلمہ چہ نکلے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳۔	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴۔	نکلے سورة کے مسئلہ قتال ذکر شہدہ۔	۴۔	نودلتہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کوئے لہ بہ جہاد کوئے (یعنی توحید)
۵۔	ہر کلمہ چہ پآخرد سورة کے ذکر شہدہ توحید مگر بغیر دلائلو	۵۔	نوپدے سورة کے پدغے مسئلہ دلائل پیش کوی نوپدے وجہ نکلے متصل راوڑو۔
۶۔	دعوہ توحید ذکر کوہ پآخرد سورة کے	۶۔	نوپدے سورة کے پدغے دعوہ توحید شہدہ د مشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷۔	آخری ایت کے (قل حبس اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷۔	نودلتہ مثالات ددغے چہ او گورہ نوح، موسیٰ او نورول پیغمبرانورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸۔	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان درویش دی۔	۸۔	نودلتہ ایت ۵۱ کے ذکر رختن خلقو کوی اودھغوی درجہ ذکر کوی۔
۹۔	دلتہ بیان در فرق اربعاو وو چہ درے ڈلے یکے مخالفین دقران وے۔	۹۔	نودلتہ ترغیب الی القرآن کوی اوز جرور کوی منکر بنو دقران تہ۔
۱۰۔	دلتہ دآخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰۔	نودلتہ دیونس دوم دتوبے بیان دے۔
۱۱۔	بیان دبرآعت دشرکانو نذاشو	۱۱۔	نودلتہ ایت ۱۳+۱۴ کے پوروالفاظو سرہ بیان دباکی کاٹ کوی۔
۱۲۔	ایت ۱۹۹ کے اووے کوکومع الصادقین۔	۱۲۔	نودلتہ ایت ۲ کے وائی چہ رختن سرہ ملگرے شوئے نو (ان لھم قذم صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱۔	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشہورے شہدے دشرکانو چہ دابا باکان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲۔	پہ بیان ددلائل عقلیا مع تفریجات (نکلے دلائل ذکر کوی نوپارے مسئلہ توحید تفریع کوی)
۳۔	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دوم یونس	۳۔	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورو کے ہم شہدہ گوردے سورة کے پہیل شان دی)
۵۔	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کوہ نشوہ پدوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶۔	پہ بیان دبددعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغے قوم تہ کرے وہ ایت ۸۸
۷۔	سورة ممتاز دے بہ بیان داوایاو دتریف اودھغود درجو اوکراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸۔	سورة ممتاز دے بہ چیلچ دحضرت نوح چہیل قوم تہے در کرے دو۔ چہ داوڑے میدان تہ۔
۹۔	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب را داغلے ایت ۱۵	۱۰۔	سورة ممتاز دے بہ ۵ بانے بی صفاہد دسنت

دشرکانو دسبیلوی

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دمنکرینو دے مسئلہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۷ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائلو سرہ اودفع دشہدے کوی دشرکانو

(۲) ایت ۷-۱۷ آخرد سورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریع/نتیجہ پانکار ددغے نکلے مسئلہ چہ کوہ دسبیلوی دسنت تہرہ شہدہ۔ چہ داوڑے مسئلہ نوانجام بہے پہ

شان دوم نوح اودوم فرعون شی اوکے چا اوئلہ نوانجام بہے دوم یونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دفع کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ڈوبے اگر چہ ڈوے مقصد توحید دے مگر دلتہ قران نکلے کرے دے۔ داوے؟ زکہ چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پدندے شہدے رسول نہ قران او نہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہ تہ نوہیت باندے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱۔	اثبات دتو حید او شوپہ دلا کیلو عقلیا و سرہ	۱۔	نودلنہ اثبات دتو حید کیگی پہ دلا کیلو عقلیا و عقلیا و دواڑ و سرہ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۲۔	اثبات دتو حید او شوپہ دلا کیلو عقلیا و سرہ او دفع دشبہ دشرا کا نو او شوہ۔	۲۔	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاپہ بدغم مسئلہ او سرہ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۳۔	واقعہ دنوح اجمالاً وہ	۳۔	نودلنہ تفصیلاً ذکر کو لے شی۔
۴۔	آخر کے افرامائل اتبع ما یوحی الیک	۴۔	نودلنہ ایت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہ راڑی مگر زورہ نہ تنگوئے
۵۔	ایت ۴ کے الیہ مریم حکم جعیا	۵۔	ایت ۴ کے الی اللہ مریم حکم
۶۔	ایت ۴ کے: افاکت شمع الصم	۶۔	ایت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷۔	انکار دشرا کی نو ذکر دے۔	۷۔	حالت دشرا کی نو ذکر کیگی۔
۸۔	ایت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادوگر و بطلے دی۔	۸۔	ایت ۷ کے قرآن تہ سحر و بطلے دے۔
۹۔	ایت ۳ کے ددنیہ پید اکید و بیان شوے دو۔	۹۔	ایت ۷ کے زیادت کوئی یعنی ددنیہ پید اکیدش علت خانی لیلو کم اکیم احسن عملا
۱۰۔	شروع پہ ترغیب الی القرآن او شوہ۔	۱۰۔	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورتو نہ چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتہ تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورتو نہ ذوات الراء نہ دی)
۱۱۔	ایت ۳۸ کے دشرا کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورة راوڑو۔	۱۱۔	ایت ۱۳ کے دلنہ دوئی نہ مطالبہ کیگی دسو سورتو نو نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔

اقتیاد سورۃ ۱۰: متنازدے چہ بیان و حساب کیو اور بجاؤ ۱۔ تونید ۲۔ نفی دشرا فی العلم (دادوہ دمقا سعد علما و نہ دی) ۳۔ ترغیب فی التبلیغ ۴۔ تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کو لے شی)

(۲) سورة متنازدے پہ مطالبہ دسو سورتو نو (اگر چہ نور سورتو نو کے ہم مطالبہ جے مگر دسو سورتو نو مطالبہ صرف دے سورة کے دہ)

(۳) سورة متنازدے پہ تفصیلی واقعے دنوح باندے اگر چہ سورة نوح کے صرف دنوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے ختہ۔

(۴) متنازدے پہ طلب داستغفار او توبہ دواڑو ایت ۳

(۶) متنازدے پہ ایت کان عرش علی الماء

(۸) نوح تہ بن نو من من قومک

(۱۰) متنازدے پہ آخری ایت چہ سورة ثلور و اوڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کرے دی۔ کو مچہ سورة مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد و سورة: بیان و ثلور و مسئلو: (۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بدیو اللہ کوے) (۲) نفی دشرا فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغتہ اوس لگ شان تفصیل دے ثلور و مسئلو:

(۱) العباد للہ وحدہ (عبادت بدیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کو لے شی: ایت ۲ کے: الاتعبدوا الا اللہ ایت ۱۴ کے: وَاَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ

ایت ۲۶ کے: (نوح وائی) الاتعبدوا الا اللہ ایت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ ایت ۶۱ کے (صالح فرمائی) یقوم عبد اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب فرمائی) یقوم عبد اللہ ایت ۱۲۳ کے چہ آخری ایت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ ژوبے دعوہ بیان شوہ بیا پرے دلائیل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے درتہ وادوڑو چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: دہم یا بیاذکر کو لے شی: ایت ۵ کے یلعلم مایرون..... ایت ۶ کے: ویلعلم مستقر ہاؤ مستودعھا کل فی کتاب مبین
 ایت ۴۶ کے فلا تعلمن مالیس لک پہ علم ایت ۴۷ ان اعمو ذبک ان الشک مالیس پہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشہ)
 ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشہ)

بیا پرے واقعہ راوی دابرہیم چاؤ گورہ دفرشتہ پہ حال خبر نہ دو۔ ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنید (دریت کڑے سنے رادو) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چاؤ گورہ
 عالم الغیب نہ دو دابرہیم پشان دے ہم دفرشتہ پہ حال خبر نہ دو۔

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون محیط (ہرشہ زما درب پہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السموات والارض (اؤ گورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے پہ علم غیب باندے
 اشارہ دے کہے دیتہ چہ ایا ٹوک بل ہم شتہ چہ علم غیب ورسرہ وی)

(۳) دیریہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان کان علی پیتہ... شاہد منہ (نو چہ ستاد اشان دے نو اوس بہ قلا رنہ کیئے تلیخ اؤ کڑہ)
 ایت ۲۸: ماسرہ واللہ کتاب دے چہ دار حمت دے نو دے تلیخ تاسو لے بدگنوںے)

ایت ۵۲ (ہو) ویلقوم اعبدوا اللہ (دابراہ راست تلیخ دے موگ تہ ترغیب تلیخ راوی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذ نو لکلیل ولیزان بالقسط تہم داسے تلیخ اؤ کڑہ

ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدغے تلیخ اؤ کڑہ کنہ نکڑہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داؤل پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدائے چہ تلیخ کے زما ملگری نشہ نو اللہ فرمائی چہ پہ بازان او پارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا...! دغے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغے ہوڈ سرہ نے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ اؤ گورہ: ما شکتا بہیتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خولما نہ یہ نو لے وزان خبرے کو بے ورتہ او وایہ چہ ستاد مٹلا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
 نو تہ بد حضرت ہوڈ پشان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوزموگ دا امید نہ دو زموگ خود اخیال دو چہ تہ بہ موگ تہ خوگے خوگے خبرے کوے قسے بہ کوے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایا تاتہ ستادین داخولے وی چہ تہ موگ دخیل زوڈ دین نہ واڈوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے زموگ دا مشران اولیان نہ پوہگی

ایت ۱۱۵ کے واصبر (براہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازہ بہ جنگ شی چہ دا خلق ایمان ولے نہ راڈوی) نو جواب: ولو شاء ربک... اللہ بہ خیل زور چلوے دو

پہ آخری ایت دے داؤل لے تسلی راغڈے کڑے پہ الیہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نہ چلہ مسئلہ جاری سراتہ۔

نوسورہ کے خلوز مسئلے وی او پہ آخری ایت کے خلوز واڈہ مسئلہ راٹولے کڑے: لکے:

ڈوبے مسئلہ العباد اللہ وحدہ: نو دلہ آخری ایت کے فاعبدوہ یے اودے۔ دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: نو دلہ واللہ غیب السموات والارض

دیریہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ اود بل چاؤ وادہ مساتہ نو دلیقو کل علی اللہ) انجام بہ دے خدی: والیہ یرجع الامر کلہ (اللہ تہ واپس کیگی ٹولے فیصلے)

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ ہے پہ سند کے واپچی یا مژان نو دپارہ ہے پہ غنموچی کے واپچی او پورو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نو دلہ ہم آخری ایت کے خلوز واڈہ مسئلے یے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان دخلوزو مسکو دے او پدے مسکو واقعات دہنہ برانو ہم ہیانوی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی دعلم غیب باندے واقعات د ابراہیم او لوط راڈوی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی داؤد باندے واقعہ موسیٰ راڈوی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوداوات الرء ہغہ سورہ توندنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزل ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دواڑوں کا طور سے سورۃ یوسف دوسرے ہود نہ درستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱۔	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواتے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ فرشتے اوندہ پندہ	۱۔	نود نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ چہ حال دخیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر و د حال دخیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲۔	دعوہ دتو حید غائبہ کڑہ پہ واقعہ اود انبیاء سرہ بطور دلیل نقلی	۲۔	نود لہم دعوہ دتو حید غائبہ تو کی پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرما کی..... ایت ۳۹-۴۰
۳۔	آخر سورۃ کے افر مال ' و توکل علیہ	۳۔	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب او یوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴۔	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نقص علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴۔	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدے راوڑی۔
۵۔	ایت ۷۱ کے: فبشر نھا باخبر... ومن وراء الحق یعقوب	۵۔	نود لہ واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶۔	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلا تیار ستونہ اوبرکتونہ دے دی اے کور و اود ابراہیم	۶۔	نودے سورۃ کے نموند برکت خانی چہ کڑی ورتید دپلوسی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷۔	دقوم لوط دبد عملے نموند بیان شوہ	۷۔	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے حیاے بیان دے۔
۸۔	اللہ دھر نہ خبر دار دے - وللمانی السموات والارض	۸۔	ایت ۳: (وان کنک من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ دے دے واقعہ نہ خبر نہ دے۔
۹۔	ایت ۱۱۳ لا تزکوا الی الذین ظلموا میلان اوندہ کڑے مستو او ظالماتو نہ۔	۹۔	د یوسف نموند چہ اود گورہ گناہ نہ یہ میلان نہ دے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰۔	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰۔	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱۔	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱۔	نود سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ گنزو خوبو لکھ خوب دیوسف، خوب دجیلیا نو، خوب دباشاہ دمر (دے خوبو نو بیان دے پکے)
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کید کن عظیم
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یو جائز لکھ دپلا چیل زوی سرہ بل ناجائز لکھ دپردی خزے پردی سڑی سرہ وغیرہ۔
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ تدبیر دروز و خلاف دخیل یو رور۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل یہ بہتر او گنزو و لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کرل۔ بل د مخلوق بچاؤ د راروان یو آفت نہ۔

دائل کاروند سیاسی بصیرت نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست وائی۔ لفظ سیاست دسوس نہ دے معنی یہ قوم خیر خواہی دے۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حاکم کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شکوہ مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ روز و چیل جوڑ کڑو زک چہ پلار محبت دسرہ ڈیرو۔ نو کنوی تہ یہ ورو زو زو۔

مرحلہ ۲: قافلے والاؤ اوچت کڑو اومر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو

مرحلہ ۴: وزارت ورتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روزہ کے راغلل او پلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف کمصرتہ را منتقل شو۔

مماثلت دواقعہ تہ مابین ددواڑ و پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دخیل روز و دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ بہ ہم دخیل قوم دلاسہ بہ چل جوڑی اودخیل وطنہ بہ روک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو..... او یقتلوک او یزجوک۔ نو حاکم کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے ورتے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ بہ ہم پہ غار ثور کے درے ورتے تیرے دی۔ نو حاکم کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پاند بخو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پتہ نگی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغے تہ بہ ہم دغار ثور نہ پاند بخو کے روان ے مدینے تہ پتہ بہ در تہ نہ وی چہ صلیبہ بہ ستاشہ حال دی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو بہ ژومینے در زہ مصر کے چہ وزیر و اہستو او چلے خزے تہ یہ اوے چہ دودہ استو گنہ خہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑمے در زہ مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ غلق ولاژو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر دچہ نبی اوفر بائیل چہ زما اوخہ دچا کور تہ کیناستہ۔ زہ یہ ہفتہ سرہ پاتے کیگم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفتے کور والا بدنامہ اوگولہ نوتا باندے اوستابی بی باندے بہ ہم مدینے تہ غلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے اوفر زول دفعہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چلور دنو تہ اوے چہ لاتریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دفع کے پور زو اوے چہ لاتریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱۔	مسئلہ غائبہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱۔	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سرہ
۲۔	ایت ۱۰۵ کے اووے آیا دوی برہ اوخلتہ نہ گوری چہ داللد وحدانیت پرے اوگوری	۲۔	نودے سورة کے داللد کا نینا تو، هغه چہ کوم برہ دی اوکوم خلتنہ، دھنے تفصیلی ذکر کو لے شی۔
۳۔	دسورة یوسف اختتام او شوپہ ترغیب الی القرآن سرہ	۳۔	نودے سورة افتتاح کیگی پترغیب الی القرآن سرہ
۴۔	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ او شو۔	۴۔	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) دے لے رامد کوے
۵۔	ایت ۴۰ کے اووے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شدہ	۵۔	نودے سورة کے پتوحید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶۔	دصبر دنیا دی مثال دو چہ یحقوق او یوسف صبر او کڑو انجام بے بہتر شو۔	۶۔	ایت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷۔	ایت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے دو چہ یوسف کڑے وو۔	۷۔	ایت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرف دی نہ۔
۸۔	ایت ۱۰۳ کے اووے (وما اکثر الناس بموءینین)	۸۔	ایت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹۔	ایت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹۔	نوایت ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السملوت والارض سرہ
۱۰۔	ایت ۱۰۹ کے (وما ارسلنا من قبلك من الرسول الا رجلاً)	۱۰۔	ایت ۳۸ کے فرمائی چہ دے غے پیغمبرانو خزے او پچی صم وو۔

اختیارات و سورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے بہ کثرت دتنبیہا تو باندے۔
- ۲۔ سورة ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسف دے اولوتہ اواز کوئی ایت ۱۴۔
- ۳۔ ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران او شی۔ او دھنے باران سرہ خوڑو نہ ڈکشی۔ گندو نہ رابا ہرشی۔ ایت ۱۶
- ۴۔ ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ ایت ۲۸ کے
- ۵۔ ممتاز دے پہ بیان دتنبیج درعدو نوے فرشتے۔
- ۶۔ ممتاز دے پہ بیان دمطالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموند واغلے۔

دعوہ دسورة: لدعوة الحق (ایت ۱۴)

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعاء بالا دلیہ المتکوفا

تقسیم دسورة: سورة ۴ بابوندے۔

- باب ۱: ایت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریع کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیاییت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الحاق لکل شیء ہواللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق ایت ۲ کے آسانو نہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ دویم دلیل پہ تخلیق ایت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑو لے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔ دریم دلیل پہ تخلیق ایت ۴ کے زمکہ کے چداٹو لے دی جتنے جتنے دا چادی پیدا کڑے۔ او داسوے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے نوپتہ اولکیدہ چہ الحاق لکل شیء ہواللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے ایت ۸ کے (العالم لکل شیء ہواللہ) دریم قسم دلیل ذکر دے ایت ۱۱ کے (الحاق لکل شیء ہواللہ)
- (۳) ثلوم قسم دلیل ذکر دے ایت ۱۲ (متصرف فی کل شیء ہواللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے ایت ۱۳ کے تسبیح درعدو نوے فرشتے نوپتہ اولکیدہ چہ ٹول مابتہ دختاج۔
- نوایت ۱۴ کے دعوہ پرے تفریع کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ دہ لایق۔
- نو اوگورہ دا قرآن چہ دے رالیگے۔ اللہ دے رالیگے نو لدعوة الحق۔ آسانو نہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑو لے۔ خاص اللہ دہ غوڑو لے۔ نو لدعوة الحق (دعے یو یو نعمت داللد ذکر کڑہ او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریع کڑہ چہ ملگر و توضحات او شی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریع کڑی نو بیا یو مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللد نہ بغیر بل چاہتہ اواز کوئی نو دھنے مثال ایت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... شنگہ چہ او بہ ددہ پہ اواز دے غلے نہشی رارسیدے دھنے غیر اللہ دے تاءاد پارہ نہشی رارسیدے۔ شنگہ چہ داو بو غوگوند ستر گے چہ آسانو نہشی دھنے مژدی ہم ہشتہ۔ اعراف ۱۹۵... اوگورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اوصرف اللہ دے مجھ نو لدعوۃ الحق (مخلیو ۵ دلا کیلوسرہ دا دلیل شکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یہ رب اوٹول ماتہ دی مربوب نو لدعوۃ الحق

ایت ۱۷ کے یو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوۃ الحق پہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نوڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ کدہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ نچل وں مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ نچل وں مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندو نہ ٹول را باہرشی کدہ دغوڑ پشان مگردا بہ لگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویئے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او دے باطل پرستو پر دیکھنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑہ برابر نہ دی۔

ایت ۲۲ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یہ رازق ٹول ماتہ دی مرزوق - نو لدعوۃ الحق ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو اوانجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخر دسورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکیونہ ۳۵ کے بشارت مومنینو ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزول ۲۷ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱۔	اہم مسئلہ بیان شوہ (لہدعوة الحق - لا الہ الاہو)	۱۔	نودلترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہد مسئلہ بہ اوس رسوے خلقتو تہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲۔	رددشک فی الدعاوشو۔	۲۔	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشک دمل چہ لکھ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳۔	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نو لکھ چہ باران ادشی اوخوڑاشی...	۳۔	مثال بیانوی دکلے دتو حید پے ایت ۲۴-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴۔	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یغیر ما بفسہم	۴۔	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اوکڑو...
۵۔	ایت ۳۸ کے اعتراض دشک کانو چہ دانشگہ پیغمبر دے چہ خزہ او بچی ۷۱ دی	۵۔	ایت ۳۵ کے مثال دابر اہم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶۔	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶۔	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنو کو انجام اونہ منو کو انجام شہ شو۔)
۷۔	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ دغلیگی پدے جنیا نو باندے اوسلامونہ بہ وائی۔	۷۔	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمر کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸۔	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول دپیغمبر انو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوے دے	۸۔	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شہ شو۔
۹۔	ایت ۳ کے او دے چہ ہر شہ زہ پیدا کوم	۹۔	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑو دھنے سرہ ہر شہ راوڑو بام۔
۱۰۔	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہر شہ چلے نیٹے تہ روان دی۔	۱۰۔	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داسر شہ روان دی ترٹو چہ نیا ابادہ دی۔
۱۱۔	ایت ۱۴ کے دشک چھنے تے گرا ہی او ویلہ	۱۱۔	ایت ۳ کے فرمائی چہ دو گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

امتیازات دسورة:

- ۱۔ سورة ممتاز دے بیان دمثال دکلہ توحید ایت ۲۴۔
- ۲۔ سورة ممتاز دے بیان ددے چہ ہا ہر قوم تہ دھغوی ایت ۲۴ پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳۔ سورة ممتاز دے پے ایت ۳۵-۳۶ چہ ابراہیم چلے بچے اولی بی بہ بیان کے پریدی۔ ۴۔ سورة ممتاز دے بیان دشک دابر اہم پے اولاد باندے آخر سورة کے۔
- ۵۔ سورة ممتاز دے ایت ۴۰ باندے چہ اللہ فرمائی چہ پیغمبر تکلیف رائے دے دے چہ ہر سرہ غروند او جزو لے شوگر دایغیر ان ورسرہ اونہ جزو قیدل۔
- ۶۔ سورة ممتاز دے پے تقریر دشطان چہ جہنم کے ایت ۲۳
- ۷۔ سورة ممتاز دے پے ترغیب فی التبلیغ او دشکریو او بلغیو حالا تو بیا نو لو باندے۔

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ او تذکیر بایم اللہ (فند و رکول پے نعمتو اللہ او عذابو اللہ)

خلاصہ مختصر: (۱) دوسرے ترغیب و رکوی قرآن تہ او بیا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیاییت ۹ نہ لفظ اَلَمْ سرہ دایمانوی چہ مسئلہ بیان کڑہ نو ہغے سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دایمان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلَمْ سرہ دا ذکر کوی چہ دشکریو بہ قیامت کے چہو کے جگہو دی۔ ایت ۲۳ پورے دایمان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلَمْ سرہ مثالو نہ ددو دشک کانو دشک مثال او دموحد یود کلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلَمْ سرہ زجر، تخویف او دلائل او واقعہ ذکر کوی دابر اہم دپارہ ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اربعی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة ابراہیم	شمار	سورة الحجر
۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔	نودلتہ انجاء دھغو خلقو خانی چوریتہ تبلیغ اوشو مگر مسئلہ اوندہ منلہ۔ نوپہ دے وجہیے متصل راوڑو۔
۲۔	حالت دشرکانو پیروانو اودھغوی دمریدانو چہ قیامت کے بہ جگہ لے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔	افسوسند دشرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپہ دے وجہیے متصل راوڑو۔
۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔	ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے نہ شو۔
۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوکی او منکرین	۴۔	نودلتہ انجام ددو راوڑو لو خانی۔ نوپہ دے وجہیے متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۴۶ وندکر وکرہم	۵۔	نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔
۶۔	دسورة افتتاح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔	نودا سورة ہم شروع لگیں پصدافت دقران سرہ۔ نوپہ دے وجہیے متصل راوڑو۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پآرزو گانود مجرمانو پے مختلفو اوقا تو کے ایت ۲ لوکانو مسلمین (درگ پے وخت کے، پے قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پے بیان د حفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پے بیان د ابوالحسن او ابوالانس د پیدا کیدو چہ شہید اکڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پے بابونو دجنم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پے امر/ حکم د اللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پے بیان دھغے فتوے چہ ٹوک د اللہ درحمت نہ ناامیدش۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان د احوال د منکرینو او انجام د منکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر د منکرینو دقران، تخویف او صداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات د اقوام دھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تنہہ دھغے سورة ابراہیم دہ۔ دھغے کے دودھ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورة کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کهف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱-	ہر کلمہ چہ سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱-	نود سورة النحل کے عذاب د موجودہ خلقو (مکے والو) بیانیگی پہ شروع دد سورة کے
۲-	سورة ابراهيم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲-	نود سورة کے ہنہ اصل مسئلہ د توحید بیانیگی چہ د ہنہ نہ پہ انکار عذاب رازی۔
۳-	ایت ۲۸ کے د انسانو د نیکنہ د پیدائش ذکر او شو چہ د خٹے نہ پیدا وو۔	۳-	ایت ۴ کے د عامو انسانو د پیدائش ذکر کیگی چہ د نطفے نہ پیدا دی۔
۴-	اللہ بیان او کزو چہ ٹول ما دی پیدا کڑے۔	۴-	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چہ ٹول ماہ دی محتاج
۵-	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو تہ	۵-	ایت ۳۲ کے ترقی دہ پہ ما سبق باندے۔
۶-	حالات بیانیدو د مفسدینو او مٹو حدینو	۶-	نو ایت ۳۶ کے د ہنہ خلاصہ راو باسی۔ چہ د چا تہ انجام شو۔
۷-	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷-	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چہ دد تہ پہ ژوند کے ٹنگہ انقلاب رازی۔ بُدّاشی...
۸-	ایت ۵۰-۴۹ کے (يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيْدٌ عَذَابُ ۙ) (ان عذاب الی اللہ)	۸-	۱۱۲ کے ددغے عذاب مثال بیانیگی چہ اللہ پرے قحط مسلط کزو پہ مکے والو باندے
۹-	آخر کے اووے چہ تہ تر مرگہ پورے عبادت کوہ	۹-	خپل احسانات ذکر کوی چہ تر مرگہ پورے زما احسانات دی نوز کہ تر مرگہ پورے بہ عبادت کوہ۔

امتیازات د سورة

- ۱) سورة ممتاز دے پہ بیان درانگا رنگ دلائیلو عقلیاتو پہ توحید باندے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ تفصیلی فائدو د چار پیا نو باندے
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان د بعضو قواعدو د دریاب باندے
- ۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د ہنہ کلمے د کفر چہ پہ وخت د اکراہ کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- ۵) سورة ممتاز دے پہ حکم د مجے د طرفہ د اللہ نہ ایت ۶۸
- ۶) سورة ممتاز دے پہ فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- ۷) پہ بیان د ہنہ خنے چہ خپل طاقت بہ تے خپلہ تباہ کوو۔
- ۸) پہ بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چہ ٹول اوامر و نواہی پکے راجع دی۔
- ۹) پہ بیان د ہنہ قحط چہ پہ مکہ باندے راغلے ووچہ دے کافرو بہ خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکثر (رنگا رنگ عقلی دلائیلو سرہ)

تقسیم د سورة: شپک بابونہ دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائیل دی متنوعہ (رنگا رنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر ہغو تہ چہ آوڑی د توحید نہ نو ہغوی تہ د ہغوی پہ قول او فعل دواژو زجر ورکوی۔
 - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر اللہ نہ
 - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائیل عقلیہ پہ دے باندے چہ ٹول مخلوق اللہ تہ دی محتاج او تابعدار۔
 - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائیل عقلیہ بہ دے چہ نعمتونہ ٹول ما دی پیدا کڑے
 - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد تہ او ہر مبلغ تہ، تخویف منکرینو تہ او احوال د مشرکانو پہ قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قرآن تہ او واقعہ د ابراہیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	ایت ۱۲۵ کے (ادخ الی سبیل ربک....) نوچکے تیرا بے نو تکلیف بہ ضرور در کو لے شی	۱-	بچہ تکلیف و برداشت کرو۔ نوراشہ چہ اوس در باندے دے پانعام کے سیل داسمانو نو اوکرم نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۲-	ہر کلمہ چوے سورۃ النحل کے اعلان و عذاب دو (ای امر اللہ۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات و عذاب ذکر کوئی ثلور۔ نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی اللہ ت و دے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوئی چہ مسئلے دپارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	ایت ۹۹ کے اوے چہ شیطان زور پہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	ایت ۶۴ کے دشیمان ہکتا لے / طریقے دگمراہ کو نو ذکر کوئی۔ نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۱۲۴ کے اوے چہ یوم السبت پہ چامقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان داہل السبت کوئی۔ نو پدے وجہ متصل راوڑو۔
۶-	ایت ۱۲۷ کے اوے چہ زورہ مرنگوہ۔ صبر اجر بہ ضرور در کو دم۔	۶-	ایت ۱۰۳ کے دے صبر مثال ذکر کوئی۔
۷-	مسئلہ و حیدے ثابتہ کڑلہ پہ دلائلو عقلیاؤ سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات دہغو ذکر کوئی چہ مسئلہ نے اونہ منلہ اوشرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھارو بیان شول پہ ایت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	ایت ۷۶ کے انجام دہغو بیانوی چہ مہاجر نے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	ایت ۸۸ کے اوے چہ زیات بہ کڑو ددوی دا عذاب	۹-	ایت ۹۷ کے داخانے چہ شگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	ایت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نو فرشتے بہ درتہ زیری در کوئی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے تو قے اوکڑے نو دہغو ی انجام بہ بشوئی۔

اختیارات و سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان و علت دعدا بولوباندے یعنی وجوہات و عذاب بیانوی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان و اسرا باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ دے شے بولتے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او جت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانابی آدم۔۔۔
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان و تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہغے ایت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چاہے انسانانو او جنا تو، چہ تاسو منکر و قرآن نے۔ راجع شے او دے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۵ چہ علت خانے چہ انسانان و لے پیغمبران را لیکے دی او فرشتے م و لے ندی را لیکے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان دہغو ثلور و اعمالو چہ دہغو پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مستنصرہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری اوکڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوئی۔)
- ۲۔ ہنگ دشعائر اللہ سبب لکڑل عذاب (بے عزتی دشعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لکڑل عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و تل د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھزا الرسل سبب لکڑل عذاب (در سولانو پورے ٹو قے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم و سورۃ: سورۃ تقسیم دے پے ثلور و حصو باندے۔

- (۱) ایت ۱-۵۸ پورے: پدے کیکے دے سبب د عذاب (شرک مستنصرہ) تفصیل سرہ ذکر کوئی۔ او پدے واقعہ بنی اسرائیل نو ذکر کوئی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے دے دے وارے عذابونہ راو لیکل یو دارے د جنت نصر اہل دارے در دنیا نو طرف نہ۔ او دریم و اورے دینی معنی لکڑل کڑلوسرہ مترعیا مہ پورے۔
- (۲) ایت ۵۹-۷۵ پورے: ہنگ دشعائر اللہ او پدے واقعہ قوم صالح ذکر کوئی۔ چہ داو نے بے عزتی یے اوکڑہ نو د عذاب مستحق شول۔
- (۳) ایت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لکڑل عذاب پدے واقعہ بنی ذکر کوئی چہ ہر کلمہ کے دالو رسول گرہ دے نہ او دیستونو دا کسے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راو ستو۔
- (۴) ایت ۱۰۱-۱۰۳ پورے: استھزا الرسل سبب لکڑل عذاب پدے واقعہ فرعون او دہغو قوم پہ کلمہ یے مٹی پورے ٹو قے اوکڑے نو اللہ دوی لہ نہاہ لکڑل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱ : پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی معراج تہ۔ معراج سرہ دوه سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داچ ژومے سفر ددے سورة ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر ئے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دغے براق لرہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لرہ پہ خپل خاص لفت ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دغے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورة نجم کے ورثہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ ز کہ چہ عبدہ ئے ویلے دی او روح عبدہ ئے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومے آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ ئے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ ئے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ زڑہ شو۔ ز کہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحیٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادریس سرہ پترم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشوز کہ چہ ددوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے ؟ جواب اللہ ورثہ ددوی ہنہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بہتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د زڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نیی اللہ ئے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دغے شبہ کے واپس راغلے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہنہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہنہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہنہ د خلے نہ اوریدلی دی۔ ہنہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہنہ ورثہ وائی چہ بالکل زچہ دے خپرہ ایمان دے۔ ککھ تنگہ چہ زما ایمان د ہنہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی ئے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الکھف (کی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الکھف
۱۔	افتتاح دسورہ شوے وہ پہ سبحان الذی سرہ	۱۔	نودا سورہ شروع کیگی یہ الحمد للہ سرہ (چڑھہ و پاک شوالہ اس حمد و نودا یہ اللہ)
۲۔	سورة ختم شو یہ الحمد للہ سرہ (حمد و نہ زک و ایہ چہ اللہ بغير ناسبا نودے)	۲۔	شروع شو یہ الحمد للہ سرہ (حمد و نہ زک و ایہ چہ قرآن کے رالیکلے دے)
۳۔	ایت ۷۶ اوے چکھ صفا بیان دین کووے نوظلق بہ ۷ پھرت مجبور اکوی۔	۳۔	نودے سورہ کے دھنے جوانو نو ذکر دے چہ چلہ دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زکہ چہ درد مکرے نشو کو لے۔ نوپہ دے وجہ متصل راؤ ژو۔
۴۔	ایت ۱۴ کے اوے چہ عل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴۔	ایت ۴۹ کے وائی چہ افسوس نہ بہ کوی۔ ی ویلنا مالی ہذا کلب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵۔	ایت ۴۶ کے اوے چہ قرآن او توحید نہ مکر بہ یہ شا اوڑی یہ نفرت سرہ۔	۵۔	ایت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶۔	معجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶۔	نودے سورہ کے نور شہادت دشترکانو ذکر کوی۔ نوپہ دے وجہ متصل راؤ ژو۔
۷۔	آخر دسورہ کے کلم متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشرکے اوکڑو۔	۷۔	ایت ۴ کے یہ در کوی ہخوتہ چہ اللہ سرہ ناسبا نگر زوی۔
۸۔	بیان دھنے ثلور و امور و خباثتو نو او شوچہ دھنے یہ کولوسرہ کو نکدے دھنے مستحق دعداب گری۔	۸۔	دو غنے ثلور و نہ در و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ دھنے شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نوپہ دے وجہ متصل راؤ ژو۔
۹۔	قرآن پہ اعتبار دہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹۔	نودے سورہ نہ در یم حصہ شروع دے تر سورہ احزاب پورے او در یمہ مسئلہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نوپہ دے وجہ متصل راؤ ژو۔
۱۰۔	مالدار ہمیشہ اتھڑاے کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰۔	خباثت یعنی سپک والے دنیا بیانوی بالوجہ الثلاشہ یہ در یو اسبابوسرہ۔

اقتیازات دسورہ

- ۲۔ سورہ ممتاز دے یہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ بہ مال فخر کو دا بل پہ ایمان
۴۔ سورہ ممتاز دے یہ تفصیلی واقعہ حضرت حضر اوسوی

- ۱۔ سورہ ممتاز دے یہ تفصیلی واقعہ اصحاب کھف
۳۔ سورہ ممتاز دے یہ بیان دختاٹ یعنی سپک والی دنیا بالوجہ الثلاشہ
۵۔ سورہ ممتاز دے یہ تفصیلی واقعہ ذوققرنین

مقصد دسورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعة اربعہ۔

(۲) خباثت دنیا بالوجہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینیہ چہ ٹوک علم غیب بل لہرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت را غلے دے۔ نودے پہ

وجہ دنیا سپک والے بیانوی یہ درے اسبابوسرہ۔

خلاصہ دسورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی یہ مسئلہ دعلم غیب باندے۔

- (۱) اول واقعہ اصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبر نہ دی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے ایت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لہما یوماً او بعض یوم اوگورہ اوڈہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر یہاں خبر نہ دی بقرہ ۲۵۹ کے حضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان دحالہ خبر نہ دو۔ حلتہ ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوماً او بعض یوم حاصل داشوچہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خبر دی۔ صرف یو اللہ خبر دے۔
(۲) دومہ واقعہ نبی پنی دعلم غیب چہ ڈولوا انبیاء سردار دے مگر پتہ ورت نہ تھتہ چہ صابہ کیگی۔ ایت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غدا نوچہ پیغمبر تہ پتہ تھتہ نوبل بہ ٹوک وی چہ عالم الغیب ہش۔

- (۳) در یمہ واقعہ دسوی او حضرت حضر چہ اوگورہ دواڑہ یوزائے رواں دی مگر موسیٰ تہ حضرت حضر او دھند در یوکار و نودہ حقیقت پتہ تھتہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑ دل۔ او سرہ دے چہ حضرت حضر دسوی نہ وعدہ ہم آستہ وہ۔ چہ اعتراض بہ نہ کوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خانی چہ ایت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکار و نہ مادزانہ نہ وکڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودہ دواڑہ دیوبل حقیقت نہ خبر نہ دی۔

(۴) ثلورمه واقعہ پیشی دلم غیب ذکر کوئی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبر و۔ یادی مگر ولی خضر ورو۔ نو او گورہ دیو قوم پہ ژہ نہ پوہیگی۔ نو چہ پہ ظاہر و خبر و یوبل نہ پوہیگی
نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندہ وی چہ پہ زڑہ دانسان خبر وی۔ او داصفت صرف داللدہ دے۔

نو دا ثلور واقعہ دے دپارہ ذکر کوئی۔ چہ عالم الغیب صرف یو اللہ دے اولیاء نہ دہ پیغمبران نہ دی نو دعا ہم صرف دیو اللہ نہ خواڑہ۔

کلمہ چڑو مہ دہ واقعہ ذکر شی۔ نو بیا حثا ثت د دنیا ذکر کوئی۔ د دو روز و واقعہ سر پہ دیو جو ہوسرہ:

(۱) کہ تہ علم غیب زان لہ یا پیر لہ ثابتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعہ کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنہ شی لکہ شنگہ چہ ہفتے باغ والا نہ و احسنہ شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) دریمہ وجہ (و قمتک قلیل) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ نہ برابر شی نا گہانہ پر پہ آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) دریمہ وجہ (لہ دنیا تگوت و بال علیک) داد دنیا بہ پتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ بیا وائے چہ یو یلتنا مال طہ دال کتب۔۔۔

نو دا سورہ حاصل دو۔

سورة مريم کی (نزول ۴۴ بعد از فاطر ترتیباً ۱۹ بعد از کھف)

رابط ماستبق سرہ

شمار	سورة کھف	شمار	سورة مريم
۱۔	نفی علم غیب اوشوہ پیداقعا تو از بعاو سرہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوقرین)	۱۔	نفی وتصرف کیگی دینیمبر انواو ملائیکو نہ۔
۲۔	ایت ۴ کے اووے چہ دوی اویوہ ددے نہ چہ وائی چہ اللہ نامہاں دی۔	۲۔	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چہ داڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳۔	ایت ۱۳ کے اووے چہ اصحاب کھف چکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳۔	ایت ۷۶ کے وائی چہ صرف اصحاب کھف نہ ہرچا چکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴۔	ایت ۳۴ کے بیان دھنے باغ والا وو چہ دھنے مالک وکیل چہ زہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴۔	ایت ۷۷ کے دبل ظالم خبرہ بیانوی چہ ماتہ بہ اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵۔	آخر سورة کے اووے چہ انما الھکم اللہ واحد	۵۔	نودے سورة کے رد بہ ہودے چہ غوی وائی چہ عیسیٰ اوی بی مریم حاجت روادی۔
۶۔	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چہ انسانانو کے دا اوچت مخلوق دو۔	۶۔	ایت ۶۳ کے عجز ملائیکو ہم ذکر کوی۔ چہ جبرائیل ہم عاجز دے۔ چہل اختیار شہ چلو لے۔
۷۔	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷۔	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانگی لکہ زکریا سکلی وغیرہ۔
۸۔	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رد دو پہ چہل قوم باندے	۸۔	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چہ ابراہیم پہ چہل پلار رد کوی۔
۹۔	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ داصحاب کھف و دخیل قوم نہ	۹۔	ایت ۴۸ کے دابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰۔	ایت ۴۸ کے اووے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - بر بند او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰۔	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماستبق باندے چہ ہر شہ برتے داخلیم او راشی مونگ تیش تور۔

مقصود سورة: عجز المصطفین (عاجزی و چنوکڑے شوے مخلوق تو چہ دا ٹول عاجزہ دی او تصرف نہ دی)

تقسیم سورة: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۶۳ پورے: پہدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چہ دا ٹول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳ - آخر پورے: پہدیکے عجز ملائیکو بیانوی چہ دا اسمانی مخلوق دے او خاص طور د جبرائیل چہ ملائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چہ: رب اسملوت ولا رض و ما یتھما فاعبدوہ و اصطبر لعبادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ راتکو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورة ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چہ زان نہ دوستوئے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چہ خلقوا اصلا احشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورة ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چہ کھورے ورتہ راغور زیدے اوچینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورة ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورة ممتاز دے پہ حالت د یحییٰ ایت ۱۲
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چہ پدر جو سرہ اللہ اوچت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزل ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دواڑوں کا طوسرہ مریم نہ روستودے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱۔	سورة الکہف کے نفی علم غیب اوشوہ۔ پسریم کے پواقعات اور بعاو سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی اواسانی دواڑوں مخلوقاتو۔	۱۔	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب اومتصرف یے شکوے چہ ابتلو بالمصائب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشورے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲۔	- ایضاً -	۲۔	نودے سورة کے تشبیح فی التبلیغ چہ شاہدہ مسئلہ بیان کڑہ چہ بہادرے سرہ۔
۳۔	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳۔	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴۔	ایت ۴۳ کے دابر اہم بیان کے رد الہان باطلہ پی نفی دصفا تو دالوہیت سرہ اوشو۔	۴۔	نودلہ ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوئی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ اداری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵۔	ایت ۱۳ کے انا البخر تک مانے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زماہربانی دہ۔
۶۔	ایت ۵۳ کے اووے چہ رد ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶۔	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوئی چہ موئی دخیل رد پیغمبرے دپارہ دعاغوتے دہ۔
۷۔	آخر سورة کے اووے چہ کوئی خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷۔	نودے سورة کے ددغے ہلاک شو یومثال ذکر کوئی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸۔	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قرآن نہ	۸۔	ایت ۱۲۴ کے زجرا توخو یف دنیاوی / اخروی و رکوی ہفتو نہ چہ قرآن سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹۔	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القرآن دوچہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۹۔	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ دقرآن مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰۔	ایت ۲ کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱۰۔	ایت ۱۱۴ کے اداب دقرآن دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینہ اوتہ ورسرہ مدوایہ۔
۱۱۔	ایت ۹۷ کے اووے چہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۱۱۔	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲۔	ایت ۶۵ کے اووے چہ اللہ پی عبادت کلک شہ	۱۲۔	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ خیل اہل وعیال تہ ہم دے حکم وکڑہ۔
۱۳۔	ایت ۸۷ کے اووے چہ دموئی نہ بغیر بہ دچا شفاعت نفی کیدے۔	۱۳۔	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چا نہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصائب (دیکھئے سورتو نو نہ پتر قے دے چہ علم غیب اومتصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پی تفصیل سرہ ذکر کوئی۔

(۲) تشبیح فی التبلیغ چہ شاہدہ دیکھئے مسئلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پی واقعہ دموئی چہ اللہ ورتہ او فرما کیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پی دعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پی ہفتہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزیمہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پی بیان د سوز و دھغی تخی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پی دے چہ اللہ ویلے وادتم نہ چہ نہ بہ بہ جنت کے نہ اوگے کیگے او نہ برہنڈ کیگے۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پی بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاماس لاماس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پی لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱۔	آیت ۱۳۵ کے اوپر سے کل متر بس ہر پوائنٹ پر کوئی دے چیل انجام۔	۱۔	نوپہ شروع دے سورة کے اقتراب للناس حساسیم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲۔	آیت ۱۲۴ کے اوپر سے چٹوک قرآن نہ رخ داڑوی نوژند بہ درلہ نگ کرم	۲۔	آیت ۲ کے اوپر سے چرخ شگہ اڑوی الا استمعوه و ہم یلعون اور یگر عمل نہ کوی۔
۳۔	رد شرک اعتقاد فی العلم او فی التصرف اوشو۔	۳۔	آیت ۹۰ کے دو غے خلاصہ را دہا سی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم یلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چا او گورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ وواللہ۔
۴۔	عجز دموئی بیان شو۔	۴۔	نودلہ عجز دنورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپہ دے وجہ متصل راڈو۔
۵۔	آیت ۱۳۲ کے اوپر سے نحن نرہم	۵۔	نودلہ پرے یومثال بیانگی چا او گورہ یونس دے دمی پہ خبیثہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶۔	آیت ۱۲۸ کے اوپر سے چا یا دوی نہ گوری چٹو مرہ ڈیرا توام م تباہ کڑے دی۔	۶۔	آیت ۱۱ کے علت دو غے تباہے خانی چہ زکرم تباہ کزل چہ ظالمان وو۔
۷۔	کھف کے نفی شرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷۔	نودے سورة کے نفی شرک فی الدعادہ چہ ہر کلمہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف نہ دی او چیل زانہ مصیبت ہم نشی لرے کولے نودے درتہ ولے اواز کولے۔
۸۔	ابتلاء دا نبیاء بیان شو۔	۸۔	نودلہ اکرام دا نبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء عزت مند کزل۔
۹۔	آیت ۱۳۲ کے حکمت ارسال الرسل بیان شو۔	۹۔	نودلہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و تو حیدم پیغمبران را یگلے دی۔
۱۰۔	آیت ۹۷ کے اوپر سے چٹوئی سچے اوسوزو او شرک اڈہ پیہ ختم کزل۔	۱۰۔	آیت ۵۸ کے فرمائی چا ابراہیم ذیل قوم بتان مات کزل او شرک اڈہ پیہ ختم کزل۔
۱۱۔	آیت ۱۲۴ کے اوپر سے ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱۔	ذکر شدے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

نقصہ دسورة انبی در شرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی در شرک فی الدعاء دسورة رعد ہم مقصد وو۔ گرہلہ پیدلایا مستوعا باندے وو۔ نودلہ پہ حالو دا نبیاء سرہ نفی شرک فی الدعاء کوی۔ چہ او گورہ پہ ہفوی باندے تکالیف را غلی دی نو صرف یواللہ تے اواز کڑے دے بل چاہتہ۔)

اختیارات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ہفہ واقعہ ابراہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۰۷ واما رسلک الارحمت للعالمین (۳) سورة ممتاز دے پہ ہفہ آیت چہ قلنا یا ناز کوئی بردا و سلاما علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پہ دعاء یونٹ باندے آیت ۸۳ (۵) سورة ممتاز دے پہ عجز پیغمبران نوپہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پہ دعاء یونٹ باندے آیت ۸۷ (۷) سورة ممتاز دے پہ ہفہ آیت چہ و ما جعلنا من قبلک الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پہ ہفہ آیت چہ زکرمہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کزل۔ آیت ۳۰ (۹) سورة ممتاز دے پہ واقعہ فیصلہ حضرت داؤد او سلیمان چہ متعلق وہ دیو گڈ بہ او یوزمیند اسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شپک بابونہ دے:

- ۱۔ آیت ۱-۱۵: اثبات د قیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو د قیامت تہ اور رسالت او قرآن تہ
۲۔ ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پدعوہ و توحید باندے۔
۳۔ ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
۴۔ ۴۸-۹۵: تنویر پہ ماسبق پہ واقعاتو دا نبیاء سرہ (دسورة مقصد باندے رزوا اپوی پہ ذریعہ دواقعاتو دے ۱۷ انبیاء۔)
۵۔ ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف مشرکانو تہ او بشارت مومنانو تہ۔
۶۔ ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورة الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورة النور)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الانبیاء	شمار	سورة الحج
۱۔	پہ شروع کے اووے چہ اقتراب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱۔	پہ شروع ددے سورة کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲۔	رد د شرک اعتقادی او شو۔	۲۔	نودے سورة کے رد د شرک فعلی لگی۔ نوپہ دے وجہیے متصل رادو۔
۳۔	ایت ۲ کے اووے دوی رخ اڑوی دقران نہ۔	۳۔	ایت ۷ کے ترقی دہ۔ چہ صرف رخ نہ بلکہ تندے تریو شی پیمان دقران سرہ۔
۴۔	ایت ۳۳ کے اووے چہ دوی دا مددگار ان امدادی کو لے دوی۔	۴۔	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شرکے چہ دوی دا اواز نقصان باعث دے
۵۔	ایت ۳۵ کے اووے عباد مکر مون	۵۔	ایت ۷ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دوی چہ یوچ ہم نشی جوڑولے
۶۔	ایت ۲۹ کے مقربینو تابعداری نئے ذکر کڑے وہ۔	۶۔	ایت ۱۸ کے ذکر کوئی چٹول م تابعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷۔	ایت ۳۰ کے اووے آسمان او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷۔	ایت ۵ کے دا خانی چہ شنگہ م کو کو کڑل۔
۸۔	نفی د شرک اعتقادی او شوہ	۸۔	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلہ د پارہ بہ جہاد ہم کو لخواڑی۔
۹۔	ایت ۲۵ کے اووے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹۔	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شوے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق نئے لمسو لے دی
۱۰۔	ایت ۱۱۰ کے اووے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھ دے۔	۱۰۔	نو شروع ددے سورة کے وائی چہ ددے اللہ نہ ادیریکہ خلاف نئے مہ کوہ۔
۱۱۔	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابراہیم رشدہ	۱۱۔	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا براہیم مکان البیت
۱۲۔	ایت ۲۲ کم قصصنا من قریۃ ثومرہ ذیکل م تباہ کڑل	۱۲۔	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳۔	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳۔	دو حید نہ پانکار باندے د شرک انو جگوا

مقصود سورة: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنورو مسئلو چہ دے شرک فعلی سرہ متعلق دی۔ (۱) ترمیمات اللہ (۲) ترمیمات العباد (۳) نذور اللہ (۴) نذور العباد۔

امتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اعلان دج دطر فدا براہیم ایت ۲۷

(۲) سورة ممتاز دے پہ ہفتے اوامرو چہ حاجیانو نہ ورکڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ لکھ دمر دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورة ممتاز دے پہ ہفتے ایت چہ شیطان دانیاو بیان کے دوسوے غور زو لے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورة ممتاز دے پہ ہفتے ایت چہ قران بیانو لے شی نو ددے منکرینو تندے تریو شی۔ ایت ۷

(۶) سورة ممتاز دے پہ ہفتے ایت چہ قران بیانو لے شی نو ددے منکرینو تندے تریو شی۔ ایت ۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ دلیل عقلی دانسان د پیدا آس اوپہ ہفتے ۵ تفریعات

(۸) سورة ممتاز دے پہ علاج د شرک باندے ایت ۱۵

(۹) سورة ممتاز دے پہ علت د جہاد باندے ایت ۳۰

تقسیم د سورة: سورة ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرکانو نہ، اشد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر ددو ڈلو لھذا ان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعاؤ

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د در یو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ د سورة، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرکانو ذکر کو لے شی۔

سورة المومنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المومنون
۱۔	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱۔	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کرہ پہ دے خصفا تو سرہ۔
۲۔	رد و شرک فعلی اوشو۔	۲۔	بیان توحید بالاولیہ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۳۔	ایت ۷۲ کے اووے۔ چہ اللہ کتاب سرہ ددہ بخ روانیگی۔	۳۔	ایت ۱۰۴ کے وائی چہ آخرت کے بدورلہ پاورد جہنم کے داخ روان کرم۔
۴۔	ایت ۲۸ کے دیکھو انوتاہ شہے کلو بیان اکڑو۔	۴۔	ایت ۵۵ کے دے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کرے دے نودا مہلت شد و خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کرم۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۵ انسان دپیدائش تفصیل بیان کرڈو۔	۵۔	نودلہ ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۶۔	آخر سورة کے دیکھو کار و نوبہ در کرڈو۔ چہ تا سو کامیاب شہ۔	۶۔	نوپہ سر دے سورة کے دیکھو نور کار و نہ بیانوی۔
۷۔	ایت ۷۲ کے بیان دھننے سڑی اوشو چہ قران سرہ دھننے رخ روانیدو۔	۷۔	نوپہ سر دے سورة کے اوصاف دھننے غلغلو چہ قران پرے نہ کیگی۔
۸۔	تخلی سورقونو کے بیان دھننے رخ روانیدو۔	۸۔	نودے سورة کے بیان داعما لویگی۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۹۔	ایت ۱۹ کے بیان دھننے رخ روانیدو۔	۹۔	نودلہ ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونہ دھننے رخ روانیدو۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۱۰۔	ایت ۷۳ کے اووے چہ ٹوک غیر اللہ تبارک و تعالیٰ نو دوی خوچ مٹھن پیداکولے۔	۱۰۔	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پہ غوستو باندے دوی سرہ شہ دلیل ہم نشہ۔
۱۱۔	تخلی فی التبلیغ چہ شہابہ رد و شرک اوکرہ چہ کامیاب شہ۔	۱۱۔	قدال المومنون دغہ سڑے کامیاب شہ۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۱۲۔	چاہدو حیدر نہ رخ واڑو اوپہ توحید سرہ غصہ شہ۔	۱۲۔	ایت ۱۱ اندلا تلح الکافرون دغہ کافر نہ کامیابیدے۔

مقصد سورة: اثبات توحید بالاولیہ (عقلی، نقلی، وحی) اور رد شرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورة: (۱) سورة متازدے پہ اول کے پادصاف و مومنانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة متازدے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة متازدے پہ بیان دفاکدو دزینون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة متازدے پہ بیان دھننے زائے چہ کوم زائے عیسیٰ پیدادو۔ ایت ۵۰
- (۵) سورة متازدے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة متازدے پہ بیان دھننے زائے چہ کوم زائے عیسیٰ پیدادو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة متازدے پہ تلح الوجہ باندے چہ تونہ بدورہ اوپر سوم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة متازدے پہ بیان دھننے اوے چہ دطور سینا پیر کیگی۔
- (۹) سورة متازدے پہ ہدایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد و منکر پریدی نواللہ بہ دنیا تباہ کڑی۔ ایت ۷
- (۱۰) سورة متازدے پہ اٹھو فیہا چہ جہنم کے کورے شہ سپو۔

خلاصہ و سورة: سورة ۵ حصے: (۱) ۱۱-۱۲ اوصاف دمومنانو

(۲) ۲۲-۱۲ دلائل عقلیہ پہ توحید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اولہ نقلیہ دطرقہ دینجہیرانونہ پہ مسئلہ توحید او در سرہ تخیفات ذکر کولے شہ

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخیفات او ترغیب الی القرآن

(۵) ۷۸-آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت او زجر منکرینوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۴) بعد از مومنون - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة مومنون	شمار	سورة النور
۱۔	دلہ ہفتہ صفات بیان شول چہ ہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی وہ)	۱۔	نودے سورة کے دھنے اعمالو ذکر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ ہر کلہ زان دے مزین کڑو پخو صفاتو نودا بدو صفاتو نہ زان آساتہ۔ نوپے دے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی وہ)
۲۔	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ ثلاثہ (عقلی نقلی وحی)	۲۔	نودے سورة کے پدغہ مسئلہ وضاحت کوئی پویشال سرہ (اللہ نور السموات والارض۔۔۔)
۳۔	پیرسولانو اعتراضونہ دو چدے خوزموگ ٹوندے بندہ دے۔۔۔۔	۳۔	نودے سورة کے دنی پے بی بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴۔	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دق پرستو پورے۔	۴۔	نودے سورة کے الزامونہ او بدنامے دی۔ ددے امت وخلقو پورے وخلقو۔
۵۔	دوئح بی بی دتا ہے بیان اوئو۔ (چہ ہفتہ تا فرمانہ دخیل خاندوہ)	۵۔	نودے سورة کے دنی دبی بی دصفائے بیان دے (چہ ہفتہ تا بعد ارہ دخیل خاندوہ)
۶۔	ایت ۵ کے دموئنا و صفات لغزوہ ہم بیا فطون	۶۔	ایت ۲۷ او نورو ایتوہ کے دحفاظت طریقے خائی۔
۷۔	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکڑے۔	۷۔	پیرسردے سورة کے فرمائی چہ پتہ نام شہ احکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸۔	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تا بعد او د رسولانو	۸۔	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خائی۔
۹۔	مومن ہفتہ دے چہ زنا نہ زان فحک کوئی۔	۹۔	ظالم زنا کوئی۔
۱۰۔	مشک سرہ پشک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لا برہان لہ	۱۰۔	مشکوئہ د مشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پے بیان دمرتبے اوصفائے حضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پے بیان د دفع فحشاء/ بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پے سزا د تہمت پے باکد امنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پے سزا گہ نود بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پے بیان د درے اوقا تو د پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پے تعلیم د سلام دینہ کیدو کورتہ۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پے بیان د ۲۵ قسمہ ہفتہ چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ خستہ۔

مقصد د سورة: دفع فحشاء/ بے حیائے اودے مقصد د پارہ ۴ اصول او ۷ آداب

فلور اصول دادی: (۱) ایت ۲ لاتاخذکم بھمارافہ چہ پے مجرم جرم ثابت شی نو بیا پرے رحم نہ کوہ پے مجرم رحم کول پے مارا لزم رحم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ ولے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لا ینکح الا زانیہ دبدکارو د مجلس نہ رہے شے۔ درندہ او خوتہ دھنوںے صفائی کوے۔ ورتہ د معاشرے لہ ناصورہ پشی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنات چاچہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دُرے او دے۔ زکے چد حق پرستو بدنامی د حق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلعان مسئلہ چہ سڑے او خزہ دیوہل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے جدہا۔

اووہ اداب د پارہ رد و فحشاء دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ زہ۔

(۳) ایت ۳۱ خزہ و پردی سڑی نہ نہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئٹانو (ھلکانو/ جینکو) نہ وادہ او کڑے۔

(۷) جینکی پے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ د لک پے بی بی عائشہ اودھنے صفائی: دنی طریقہ دادہ۔ چہ کلہ پے پویم تو نوہس/ قرعہ بے وادجو یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنومضرب بی بی عائشہ نے زان سرہ

بوتلہ۔ پے داپے کے پے یو مقام باندے پڑاؤ واپو د شے تیریدو د پارہ۔ نبی د معمول مطابق دفعہ سحر ہم دخی پاسیدو او ملگری نے ہم دخی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ خچل حاجت د پارہ

لہے تے وہ۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے ہائے او شاید وہ۔ ہفتہ دھنے د مشکو و/ مرو راٹو لو باندے شود۔ پے واپس راغلہ دہ نو قافلہ تے۔ دہ او اسوال پیدا کیگی چہ قافلہ بغیر دے نہ شنگہ لاڑہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ جسم لحاظ سرہ ڈیرہ پکے وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داو خ پاسہ پے کجادہ/ ڈو لے کے پے سورہ تہ۔ نو چہ صحابادو کجادہ او چہ تولدو دی تہ دومرہ پتہ نہ دہ

لکھ دے چہ کیے بی بی عائشہؓ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چہ دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوئے کتل نوکجاوہ کے بی بی عائشہؓ تختہ۔ پریشان خوشو مگر مطمئن ہم دوہ زکہ چہ دنی طریقہ بد اوہ چہ قافلہ پے بہے روستو یوحابی رارادان کڑے دو۔ اوہغہ نہ دقاقلے پاتے شوے سامانوںہ رادوڑل۔ پدغے موقع یے حضرت صفوان ابن معطلؓ پوے ہم لگو لے دو۔ نو نبی مطمئن زکہ وچ حضرت صفوان صحابی ادا متی دے رسول دے ادا متی در رسول ہم وی نو نبی خبر بی بی دے ادا متی مورہم وی نو مورہم زوی سرہ کہ پہ سفر زی نوذ کی نہ حرج دے۔ نوچہ بی بی عائشہؓ چیل مقام دارام تہ راغلے دہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ ورتہ پتہ وچہ زمونگ دقاقلے یوتن روستورادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پے بہم اورسوی۔ ثاور نے اوٹسے دے اولاستہ وچہ حضرت صفوان ابن معطلؓ راورسید نوچہ شنگہ کے پہ بی بی عائشہؓ نظر پر یوتن وانا اللہ وانا الیہ راجعون نے اووکیل۔ اوچیل اوخے بی بی عائشہؓ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقاقلے پے روان شو۔

دلہ منافقا نوچہ نبی گویا نے شروع کڑے۔ چا اوئے کتل چہ بی بی عائشہؓ حضرت صفوانؓ پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ دا خبرہ دہ۔ زکہ چہ منافق خود موقع تلاش کے دی۔ منافق ہمیشہ پہ چیلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نو دے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہؓ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے خدہ صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقا خبرے تسلیم کڑے۔ زکہ چہ پر دیکھنہ چیل یواثر لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا الیونہ ۱۱، ۱۲، وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت ورتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین چیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱۔	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح دعمل اوشوہ	۱۔	نو سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کی گئی یہ ایت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے ہلہ پکار شہی چہ عقیدہ دے درست دی۔ نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲۔	احوال دمنافقینو بیان شول۔ چہ دعوہ کوئی دقران اوستو مگر عمل نہ کوئی۔	۲۔	نودے سورة کے احوال دشرکیونو بیانیگی۔ نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳۔	آخر سورة کے ادوے الا ان لہ ما فی السموات ولا رض... (بیان د توحید دو)	۳۔	نودلہ ایت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نو پدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴۔	فشاء دعمل بیان شول۔	۴۔	فشاء دعقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ یہ قران اوستو باندے اعتراضونہ دمنکرینودی۔
۵۔	اول کے ادوے مادا سورة راہیگے دے اوفرض کڑے م دے۔	۵۔	ایت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تنخے دو۔
۶۔	دمومناتوصفات نے بیان کڑل پہ ایت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶۔	ایت ۶۳ کے نور اوصاف دمومناتو بیانیگی۔
۷۔	اول او میمز سورة کے ترغیب الی القران و رکڑو۔ بار بار	۷۔	ایت ۵۲ کے فرمائی و جادہم بہ جہاد کیہرا (یعنی دقران بیانولوتے لہوے جہادو نیلے دے۔
۸۔	ادوہ آداب بیان شول۔	۸۔	ادوہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ ٹوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹۔	ایت ۴۰/۳۹ کے ادوے چہ کفار اوستو منافقین تباہ دی۔	۹۔	نویت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکونہ لگوئی۔
۱۰۔	ایت ۵۴ کے ادوے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰۔	نویت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے پہ لاسونو چکونہ لگوئی۔
۱۱۔	ایت ۳۹ کے ادوے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان د نظر دھو کے دی)	۱۱۔	نودلہ ایت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گردوغبار کڑو۔ فجعلنہ ہباء منثورا
۱۲۔	لفی دعلم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی دخیلے بی بی پہ حال خبر نہ دو۔	۱۲۔	لفی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ ایت ۱ کے پہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳۔	ایت ۱ (سورة انزلکما...) ایت ۴۶ (لقد انزلنا ایت مہینت...) مطلب داچہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳۔	ایت ۳۰ وقال الرسول یرب...

مقصد سورة: اثبات دمقاصدے اربعو او دفع دشہاتو دشرکیونو۔

امتیازات سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو دشرکانو اوجوابونو پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان داوصافو دعباد الرحمن باندے ایت ۶۳ نہ روستو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۲ چہ دقران بیان تہ نے جہاد کیہر و نیلے دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ دشرکانو اعمال تہ نے (ہباء منثورا) و نیلے دی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ دے شکایت دہی پہ مگرینو دقران باندے ایت ۳۰
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو ادبو او پدیکے پردہ راوستو باندے ایت ۵۳
- (۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یدہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقعه

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱۔	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱۔	نودلنہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲۔	ایت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جادو گردے۔	۲۔	ایت ۳۴ الزام پہ موسیٰؑ چہ جادو گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳۔	ایت ۵۷ نبیؐ تہ حکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳۔	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شیکس/مزدوری
۴۔	ایت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذبتم	۴۔	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذبتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴۔	ایت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعویٰ اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵۔	نودے سورة کے دھغے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶۔	نفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶۔	ایت ۲۱۳ کے نفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷۔	ایت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ ائتم ائتم عبادی	۷۔	ایت ۹۷: چہ بہ بحرمان پہ چہل زان دکنر فتوہ اولگوئی۔
۸۔	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸۔	اودہ واقعات دہخو انوا دھغوی دشمنانو ذکر کولے شی۔
۹۔	ایت ۴: اعتراض دو۔ چہ داتران د چہلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹۔	ایت ۱۹۳ کے فرمائی چہ داتران روح الامین راوڑی۔
۱۰۔	اخر دشرکانو نبیؐ پورے	۱۰۔	نودلنہ تسلی دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱۔	اخر دسورة کے: فسوف یملؤن لزاما (دعذاب بہ دوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱۔	اودہ مثالون ددغے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲۔	ایت ۷۰ کے اودے چہ چا توبہ او دینے او ایمان نے راوڑو۔ نو تو فیک بہ دیکو کولو درکرم۔	۱۲۔	ایت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینے نو او گورہ شکہ پہ نیکو ملک شو۔ چہ درمگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳۔	ایت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دے	۱۳۔	ایت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دے۔
۱۴۔	ایت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴۔	ایت ۶۹ کے رد دیے دابر اہیم پہ چہل پلار او قوم باندے
۱۵۔	ایت ۱ کے اودے چہشی داتران/رسول مخلوقا تو لزہ یرہ وروکے۔	۱۵۔	ایت ۲۱۴ کے درتہ چل خائی چہ دایرہ درکولڈ و سبے ڈپل کور نہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ اوھر مبلغ تہ پہ واقعاتو داقواموسہ یقینو اودھغوی دانبیاء

خلاصہ دسورة: وضاحت دو مسئلو (۱) نجات لمؤمنین (۲) ہلاکت الظالمین اوپدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ اوگورہ چہ چادامسلہ منلے دھغوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوحؑ، دھوڈا دشیعیت دصالح وغیرہ۔ اونحالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دودہ الفاظ بار بار راوڑی و ان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دودہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ اوگورہ ستارب پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواپہ مومنانو رحم کوئے دے۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة متنازدے پہ بیان او اقسام دشرع اچہ شہودی اوشہ بد۔ خہغدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھغدی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متنازدے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے پہ جدانشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متنازدے پہ دعا دابر اہیم واذ امرضت فھو یثقیل

(۴) سورة متنازدے پہ بیان دشرع اچہ باندے۔ اوپہ بیان ددے چہ شعراء ہرہ کندہ کے پرانتہ وی۔ ایت ۲۲۵

(۵) سورة متنازدے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د چہلہ کورہ۔ ایت ۲۱۴

سورة النمل کی (ترتیباً ۲۷ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لقاوسرہ شعراء نہ رستودے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة اشعراء	شمار	سورة النمل
۱۔	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱۔	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲۔	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القربین	۲۔	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگی او ہدہد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳۔	آخر سورۃ کے ایت ۲۱۳ کے نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳۔	نفی دلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لقاوسرہ دا سورۃ پر ترقے دے)
۴۔	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پچیل انجام۔	۴۔	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵۔	د اود پیغمبرانو واقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵۔	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶۔	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ اوہر ملن تہ۔	۶۔	زہ عالم الغیب یم او منصرم ہم (زہ تہ تنکوہ زہ پدے بچ کووم)
۷۔	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کووم۔	۷۔	زکہ چہ زہ خبر یم پہرچا او پہر شہ۔
۸۔	فرعون ساحران مقابلے دموئی تہ راجع کزل	۸۔	ملکہ بلقیس خیل وزیران خط دسلیمان تہ راجع کزل۔
۹۔	واللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤہا الی فرعون لاؤشی دواؤ فرعون تہ	۹۔	دسلیمان حکم ہدہد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰۔	ایت ۱۹۳ دا قرآن جبرائیل راؤڑے دی	۱۰۔	ایت ۹۲ کے ان اتلو القرآن
۱۱۔	کفار م تباہ کزل او مومنان م بچ کزل۔	۱۱۔	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ متنازدے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ دغیرہ کے۔ (۲) سورۃ متنازدے پہ واقعہ دہد ہد باندے ایت ۲۲ وغیرہ کے۔

(۳) سورۃ متنازدے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ متنازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ متنازدے پہ ایت ۱۴۴ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزتمند شاق بے عزتمندی او بے عزتہ عزتمندی۔

(۶) سورۃ متنازدے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خالی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوک کوئی۔

(۷) سورۃ متنازدے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ متنازدے پہ یو نوے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شکہ کوے ایت ۶۰ نہ راخلة تر ۶۴ پورے۔

(۹) سورۃ متنازدے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذہ کئے نہ براؤڑی۔ (۱۰) سورۃ متنازدے پہ تبسم او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ متنازدے پہ بیان دیگی او ہدہد باندے (۱۲) سورۃ متنازدے پہ ایت ۹۲ ان اتلو القرآن (۱۳) سورۃ متنازدے پہ ہار غاۃ مع اللہ سرہ

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانوتہ، او تخویف نہ منکوتہ او تسلی منکوتہ وغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۴ نفی دلم غیب باندے واقعہ دموئی ذکر کوئی چہ اود گورہ موسیٰ دخیلے لائے پہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ پہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۴ واقعہ دسلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر اود گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدہد ورتہ پہ ڈاگر دوائی۔ ایت ۲۲: فقال اعطت بما لم تحط بہ

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی ہ ایت ۶۵ کے قل لا اعلم من فی السطوت والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہ بیمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان نوی۔

(۴) ایت ۳۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ دلوٹ راؤڑی چہ اود گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزتہ کوونو مانج کڑو۔

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی۔ پ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خیر الاما لشرکون

دے دواؤ واقعات او دودہ مسکن نہ رستود لا نیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار و لفظی طور سے نمل نہ پس دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱۔	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱۔	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک ایت القرآن المبین پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۲۔	- ایضاً -	۲۔	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوے نو خلق بہ درتہ بدے رے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳۔	انبیاء تہ سلا تیا و کرڑے وہ لکھ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳۔	دودی امتونورہ ہم مابچاؤ او سلا تیا و کرڑے وہ لکھ بنی اسرائیل۔
۴۔	نفی د علم غیب د مخلوق نہ پہ واقعات و دو پیغمبرانو	۴۔	ایت ۴۴ کے دنیٰ نفی د علم غیب کوی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵۔	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفتہ تباہی د ظالمانو دہ۔
۶۔	ایت ۶ کے اووے چہ د قرآن تاتہ در کو لشی د اللہ طرف نہ۔	۶۔	ایت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوے نو خلق بہ دشوری۔ خود شرکا نو ملگر تیا و نہ کرڑے۔
۷۔	ایت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائل و دو پارہ اثبات د الوہیت د اللہ او رد د شرک	۷۔	ایت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد د شرک کوی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۸۔	ایت ۸۳ کے اووے چٹول بہ جمع کرم صف در صف	۸۔	ایت ۷۵ کے دانی چہ دشوران بہ ترے ٹکے راو باسم
۹۔	عالم الغیب اونچ کولو والا زہیم	۹۔	بلہ نمونہ د بیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کزل د فرعون نہ۔
۱۰۔	دلائل عقلیہ نہ بعد ایت ۶۴ کے مشرکینو تہ چلیچ چہ ہاتو برہا کم	۱۰۔	نودا تہ ایت ۷۵ کے چلیچ مشرکینو تہ ہاتو برہا کم پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۱۱۔	نفی د شرک فی العلم پہ واقعات و موسیٰ او سلیمان او خلاصہ پہ ایت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ صرف یو اللہ پوہ دے پھر شہ۔	۱۱۔	ایت ۸۸ کے نفی د شرک فی الدعا کوی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۱۲۔	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲۔	نودا سورة ہم پہ توحید سورہ تمگی۔ پیدے وجہ متصل راوڑو۔

انتیازات سورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پایت ۱۲ باندے چہ حرمان علیہ مرضع (پہ موسیٰ) مونگ و نور و خرد و بچی بند کرڑے دو۔
- ۲۔ سورة ممتاز دے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے/ٹوک سرہ مرشہ۔
- ۳۔ سورة ممتاز دے پایت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی و لک لاقتلوہ
- ۴۔ سورة ممتاز دے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لونزو گڈو تہ ادبہ ورنکو لے دے۔ فقی لہما
- ۵۔ سورة ممتاز دے پہ واقعہ د تباہے د قارون ایت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶۔ سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۵ چہ قرآن دے در باندے فرض کرڑے دے۔
- ۷۔ سورة ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدا کش، پہ دریاب کے د غور زلوا، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو اودین تہ پہلو باندے۔
- ۸۔ سورة ممتاز دے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹۔ سورة ممتاز دے پہ بیان د خزاند قارون
- ۱۰۔ سورة ممتاز دے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزانو اثبات د قارون

مقصد سورة: تسلی محمدؐ تہ پہ واقعہ موسیٰؑ حالک کمال موسیٰؑ

تقسیم سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ ایتونہ بطور براءت اختلال دی۔ براءت اختلال د مطلب چہ سپوگنی نہکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگنی د اولے روزے ذیرو کو غلطو تہ پہ نظر رازی۔ دغ رنگ براءت اختلال کے یو مفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ذریعہ خلق پرے پوہیگی۔ سپوگنی بیارد روٹگی نودے / ثلور روزے پس ہر چاتہ پہ نظر رازی۔ دغ رنگ ایت ۷ کے یکامل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰؑ کے تسلی دہ محمدؐ پارہ۔

(۲) ایت ۴۴ - آخر سورة پورے پدیکے بیان د مسعود اربعاء، زبر سنگرینو تہ او ترہید من ادینا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة القصص	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شود۔	۱- نودلہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲- تسلی وہ مومنانو۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشمن فی الدعا وہ دے سورة کے پآخری ایت ۸۸ کے۔	۳- نودلہ ترغیب فی التبلیغ ذکر کو لے شی چہ شایہ دا مسئلہ بیان کر ۱۰ خلقوت۔
۴-	دفعون اوقارون و حالاً تو ذکر اوشو۔	۴- نو دے سورة کے دورو اوقارون و حالاً تو ذکر اوشو۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دشمنینو ذکر شول۔	۵- تباہی دشمنینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۶-	ایت ۱۵ کے قطعی عمل تے دے شیطن عمل اودے۔	۶- ایت ۳۸ کے دورو دشمنینو اعمالو تے اعمال شیطن و عیلم دی۔
۷-	بیان دوپسر سورة کے مستضعفین / کمزورے اوچتو ۵ ایت	۷- نو دے سورة کے سبب داوچتو لو خانی۔
۸-	ایت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸- ایت ۵۶ کے ہم ترغیب الی ہجرت دے۔ (ان ارضی ووسعہ فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان دفعون طرف نہ	۹- پہ مومنانو امتحان دفعون طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نو اوپیر انو طرف نہ۔
۱۰-	ایت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موری بی بی تہ اودے لا تخانی ولا تخونی	۱۰- فرشتے لو طو تہ ایت ۳۳ کے فرمائی لا تخف ولا تخزن

اختیارات دوسرہ

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان مدت تبلیغ دُور باندے (ایت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال تے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے مثال چہ دشمن کا نو دشمن مثال یے دشمنوت اودھنہ جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی عن خفاء وامنک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۸ باندے چہ اے پیغمبرؐ ندے لیکل کو لے شول اونہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوری ۵۲ کے ہم دغے شہہ مگر پہیل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنہ نہو و سوسو شیطن چہ ہنہ سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ ایت ۵۶ او روستو نورو ایتو نو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سہلنا)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء اودھنہ پہ ممتاز لو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتو و قسمہ عذابو نو پہ یوا ایت کے ایت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دشمنوت اودھنہ دکر ایت ۴۱ (ان اوھن البیوت لمینت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۶ (لجہادی الذین امنوا ان ارضی ووسعہ فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے نہ دے۔

مقصد سورة : الابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو تسلی مومنانو تہ)

خلاصہ سورة سورة کے دا ابتلاء / امتحان منازل اور مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بہ دچا طرف نہ رازی، ثورہ زمانہ بہوی۔ اوپہ کو کیفیت بہوی۔

- منازل دا امتحان درے دی: (۱) ڈوبے امتحان دفعون طرف نہ بہوی ایت ۶۔ مگر زان بہ کلک دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منع کو ی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواو ش شروع شو پہیہ شہہ چہ کلک بہ ختمگی۔ او کہ زہہ کڑے دا قرآن نو بہا بہ دیان تہ نفس نہ پریدی چہ زان لہہ جگلوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سہلی او خیل قبر کے بہ مسلم۔ نو ڈوبے از مائش دفعون طرف نہ بہوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ ایت ۸۔ ہنوی بہے بیان تہ نہ پریدی۔ وائی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج اونو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہ نہے۔

(۳) چہ دمور پلار دین مقابلہ کے اونہ سنو نو دوی بہ لاڑشی ملا عکبوت بہ درپے مناظرے دپارہ راوی۔ دے ملاتہ بہ ستاپہ ٹنگے والی چہ اھلک راتہ چارواں کڑے دے۔ نو دے بہ درتہ والی چہ اختلائی مسئلہ مہ چیزہ۔ کہ تہ درتہ او دے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اوئسی۔ گناہگار بہ شہ۔ نو دے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اے زما او منہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماو کدوا نو پاؤڑے دیکھے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ دے سورہ پڑھاو کڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا او تختی بیا بہ پستانہ گوری۔ او تہ پدا مقابلہ او گئے۔

نورے منازل شو د امتحان: (۱) نفس طف نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/بیرا نو طرف نہ

اوس دے نہ پس مراتب امتحان نو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ د امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نو دے دپارہ واقعہ نوٹے راوڑلہ۔ چہ کہ عمر د نوٹے ہومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمر دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے اوتر میرے پورے دہ۔ (ہفہ واقعہ زمیندار/گیڈی/اودھفہ دخرے)

(۲) د امتحان بہ دی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہم۔ راوڑلہ۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غور ولے شے ایت ۲۴: قالوا حقوہ او اقلوہ

نورہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ دی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ دی۔ لکہ چہ اور کے او غور ولے شے۔

ایت ۵۶ نہ درستوہفہ نہ/۹ دوسے دفع کوئی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے او شری۔ نو جواب ان ارضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑکڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دابر نہ پاتے شہ۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانڑے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کاروبار دے تجارت/نو کڑی دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیٹ جانداران باندے چل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد اوری ستا مسئلے بیا نو لوسرہ بہ دخلق ستا مخالف شہ۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دمر او سپو گئے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد اری۔

(۶) او بہ بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے اوچ شہ۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ اباد کڑم۔

(۷) دلندے نو دند دے مزے دی۔ خلق درتہ تھے راوڑی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل نو دند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہ۔ دے زائے نہ مگر وارل ہفہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/گاڑی مے ڈر پیداکڑے دی۔

(۹) یہ ہفہ بل زائے بہ شہ۔ وی۔ ہے نہ چہ ہفہ خلق مایا زما بچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے بیا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فی النہد ہم بلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورہ ختم شو۔

سورة البروم (کی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنکبوت	شمار	سورة البروم
۱۔	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دھکے پیغمبرانو۔	۱۔	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نواللہ بدرباندے خوشحالی رادلی) لکھنک چواللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعر لیرا
۲۔	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲۔	نودن ہفہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ او بل تشجج بالتبلیغ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳۔	آخر کے اووے ان اللہ لمحہ کشتین	۳۔	ایت ۴ کے ددغہ خصوصی امداد مثال چہ بدربینو سرہ اللہ کرے وو۔ نو دغے نور و مومنانو سرہ ہم کوئی۔
۴۔	مسئلہ دو حید ذکر شوہ۔	۴۔	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵۔	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نورح ملگری مے خلاص کرل۔	۵۔	ایت ۴۷ کے قانون ذکر کوئی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو پچا و زما قانون دے ہمیشہ ہفوی پنج کو دم۔
۶۔	ایت ۹ کے اووے چہ چا مسئلہ او بیان لے او کر نو نیکا نو خلقو کے بہ شے شمار کرل۔	۶۔	ایت ۱۵ کے پہ ہفے زیادت کوئی چہ دنیا خوش۔ چہ آخرت کے بہ لے پہ ہانچو کے ددہ کرل۔
۷۔	ایت ۶۵ کے اووے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ ادا کوئی۔	۷۔	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوئی۔
۸۔	دے سورة کے داقوام سابقہ دھلا کتو نو بیان او شو۔	۸۔	نفع دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پاد چہ وی یا پالوندہ۔ دا دچلو اعمالو دوجے رازی۔
۹۔	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹۔	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰۔	دجولاگی مثال پہ دفع دشرک ذکر شو۔	۱۰۔	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشرک ذکر کو لے شی یہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱۔	چہ یہ مصائب برداشت دے او کر و۔	۱۱۔	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

انتیازات دسورة ۱۰۔ سورة متازدے پہ واقعہ درو میان نو د شکست وقتی طور او رستو پہا پہ فتنے دھفوی۔

۲۔ سورة متازدے پہ ایت ۷۔ چہ بدینہ پہ دنیا خہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳۔ سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ ٹولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کرے دہ۔

۴۔ سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پاد چہ رازی او کہ یہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵۔ سورة متازدے پہ بیان دفرق صحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶۔ سورة متازدے پہ دو دھفوا الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودہ و رحمتہ۔ چہ د میان بیوی پہ مینز کے مے مینہ اچو لے دہ۔

۷۔ سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر درے شی نہ پیدا دے۔

۸۔ سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشی نو اللہ بہ زان سرہ شکہ شرک خوش کرل۔

۹۔ سورة متازدے پہ یوے ورزے دو دو تھو سرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰۔ سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے۔ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصود سورة: بیان ددو خبرو (۱) البشارۃ للموءمنین (نبیؐ او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیۃ بالتوحید و بعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلج نہ او گورہ)

خلاصہ سورۃ:

در سال دہائی پنجم یا ششم کال دے پدغ زمانہ کے قیصر (بادشاہ دروم) اور کسری (بادشاہ ایران) جنگ شوعے دے کسری ایران بادشاہ تہ بے وکیل۔ اوقیصر بے دیورپ بادشاہ تہ وکیل لکہ شکہ چہ الیزبہ ون نو دا انگینڈ بادشاہانو تہ بے وکیل۔ اگر چہ دروی خیل نو نمونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ اور کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتح باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشن ے مناو کڑو۔ اونہی اوصحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دوی تہ شکست درکوو۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو دے فتح قیاس پہ خیل زان اوکڑو۔ اور رومیانو مغلوب کید و قیاس بے پھومنا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبی اوصحاباوتہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ اور مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دے غیری سڑی کا دے۔

نو دے کا رومی ایٹوندا رخلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ واوریدل نو فوری دہی دچوس کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ اوکا فروتہ وائی چہہ خوشحال لگے درے کالہ کے تاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگرہ داسے کلک یقین پہ قرآن و صحابہ وو۔ نو ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستو بیا قتل کڑے دو) ہفتہ اووے چہ دا دروغ دی۔ ہفتے ورز کے شرط للاحرام نہ وو۔ یا دساتے چہ شرط جوار دی۔ مگر ہفتے ورز کے لا حرمت حکم نہ وورا غلے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر محمد ﷺ تہ رانے چہ ماداسے اکڑل۔ نبی ورتہ اووے چہ دلفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہو پورے لگی نو دوبارہ ورشہ اودا وخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو اودا خانوہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے غے مردہ یا مہاجر زوے بہ دغہ شرط ادا کوئی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بد لڑاوشو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ ورز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ نو دے رومیانو دے فتح اسباب شوو۔ شیخ القرآن وکیل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت دوہ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ دے در خواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلح بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے را کوے۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ خستہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دین کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ اوتا سو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰۰ صندوقہ جو کڑل اوپہ ہراوخنے دودہ صندوقہ بار کڑل اوہ صندوق کے دودہ دودہ فوجیان سرہ د اصلے بند کڑل۔ او یو یوسرے/فوجی اوخ سرہ روان شو۔ نو دے یو یو اوخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ اوپہ طرف ایران روان شول چہ ہر کد دھاصرے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولاول د کسری بہ دارالخلافت ے حملہ اوکڑل۔ اوہر شے لوٹ کڑل۔ زک چہ دھغی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھغے فوج تہ ے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خبر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومان غالب شول۔ اوچہ ہر کد ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زی۔ نو د ایران طرف نہ ورتہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج را تہا خ گئی اودے روم طرف نہ ورتہ نور رومیان د شطرف نہ لگی اودے سم یے دل دول کوئی۔ چہ بیائے چہ ے ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کن تاسو لگے او کمزورے ے نوسبا بہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورۃ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵۷ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱۔	اثبات دتوحید بالادلۃ عقلیہ اوشو۔	۱۔	نودلن اثبات دتوحید بالادلۃ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واژوسرہ کیگی)
۲۔	آخر کے نئے او فرما نیل فاصبران وعد اللہ حق	۲۔	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک ان زاک من عزم الامور (یعنی داپہ تکلیف کے کلکیدل دزوانا نوخلقو کار دے) نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۳۔	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳۔	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ فارونی ما ذخلق الذین من دونہ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۴۔	ایت ۳۱ کے اووے چہ لاکون من المشرکین (یعنی رد دشرک نہ کول مشرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴۔	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ ان الشکر لظلم عظیم نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۵۔	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسا نوو کے ہم ادچہ زکلمہ ہم)	۵۔	ایت ۲۷ فرمائی چہ اللہ دومرہ صفات دی چہ کدائل سندونہ سیاحی شی۔ او درسرہ اووہ نور شی اودائلے اوئے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶۔	دلنہ بشارت دو مومنانو تہ دفتہ	۶۔	نودے سورة کے بیان دھنے مسئلہ (توحید) چہ دفتہ سبب جوڑیگی۔
۷۔	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷۔	نودلنہ اوصاف د مومنانو ذکر کولشی۔ نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۸۔	ایت ۵۸ کے اووے ولکن جہنم بابیہ (کہ چرے تہ درتہ مجزہ راوڑے ہم نو نہ منی)	۸۔	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ الیتنا ولی مستکبر نوپہ دے وجہ متصل راوڑو۔
۹۔	ایت ۲۷ کے اووے چہ دوبارہ پیدا کنش دے خلقو ماتہ اسان دے وھواھون علیہ	۹۔	ایت ۲۸ فرمائی چہ دوبارہ پیدا آتش دلو خلقو دومرہ اسان دے لکدہ یوانسان پیدا کنش
۱۰۔	ایت ۳۳ کے اووے چہ تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عوارہم منین الیہ۔۔)	۱۰۔	ایت ۳۲ وائی کلہ چہ موبونہ دسند دوی لمرہ راگیر کڑی نوماتہ چنے دخی

مقصد سورة: اثبات دتوحید بالادلۃ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

انتیازات سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چہ ۱۲ نصیحتونہ (ادامر و نواہی) نے بیان کڑے دی۔
- (۲) سورة ممتاز دے۔ پردہ د آلا تو د موسیٰ باندے صریحہ۔ ہے خوسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارہ نوو۔ اودلنہ صریحہ
- (۳) سورة ممتاز دے۔ پابیت ۲۷ چہ کدائل سندونہ اوددے دومرہ نور اووہ سندونہ سیاحی شی اودونے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- (۴) سورة ممتاز دے۔ پآخری ایت چہ ۵ مغیبات ذکر کوی۔ چہ دے ہنوز خبر دیا کارو علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پابیت ۳۳ باندے چہ پلار زوی تہ پہ ورنہ د قیامت باندے شہ فاکدہ نشی رسولے۔
- (۶) سورة ممتاز دے پابیت ۱۹ باندے چہ فرمائی چہ آواز نوو کے بد اواز دخر دے۔

سورة السجده (کی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱۔	دعوہ تو حیدر پدلائیو غلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱۔	نودلتر د شرک کیگی ایت ۴ کے مالک من دونہ من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہ متصل راوڑو
۲۔	ایت ۳۰ کے اووے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲۔	ایت ۵ کے فرمائی: یدبر الامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوئی۔)
۳۔	آخر سورة کے اووے یلعلم فی الارحام	۳۔	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ و بد خلق الانسان من طین
۴۔	ایت ۳-۲ کے صداقت دقران اووے۔	۴۔	ایت ۲ ترقی دہ چہ کتاب رب العالمین طرف ندے۔ نو پیدے وجہ متصل راوڑو
۵۔	ایت ۷ کے اووے چہ قران وادری نو وادری لکھ چہ پوگوگو کوئے پردے دی۔	۵۔	ایت ۹ کے فرمائی چہ پوورو انداموہم دقران وادری۔ لکھ پوسترگو، پوگوگو نو پو زوہ سرہ۔ وجعلکم لسمع والابصار والافہدۃ قلایا ما تشکرون
۶۔	آخری سورة کے نفی علم غیب اووے۔	۶۔	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشہادۃ نو پیدے وجہ متصل راوڑو
۷۔	ایت ۳۲ کے دشمن کا توصفئے بیان کڑو۔ چہ کجی راسی نو صرف پو اللہ تہ وادری اوپہ راحت کے بیابل تہ۔	۷۔	ایت ۱۶ کے دمونا توصفئے فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تہ راہد دشتے وائی۔ نو پیدے وجہ متصل راوڑو۔
۸۔	ایت ۷ کے اووے چہ خلق قران وادری مگر بیا دقران خلاف کوئی۔	۸۔	ایت ۲۲ کے وائی چہ دغہ خلق غٹ ظالمان دی۔ انتقام بترے اخلو۔
۹۔	ایت ۱۰ کے اووے مائیل خلق السموات بغیر عبد تر وضا	۹۔	ایت ۴ کے فرمائی چہ دہر شے ۶ دن کے پیدا کڑل
۱۰۔	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پوزائے دچو مشرانو دین تابع دی۔	۱۰۔	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی تو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱۔	مسئلہ تو حید ثابت کڑے شوہ پدیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱۔	مسئلہ تو حید ثابت کیگی دلہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ۔ نو پیدے وجہ متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ باندے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم دکازو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ باندے چہ قول دشمن کا نو وقالوا اذا ضللتنا فی الارض انا لفی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ باندے چہ اوصاف دمونا نو بیا نو پو قران وادری توکل پرے کوئی اووے پو اگد وچو خوب نہ کوئی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ عذاب دقبر بیا نو ولند یقہم من العذاب الادی دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما اخفی لہم من قرۃ اصین چہ ما داسے نعتو نہ پیدا کڑے دی۔ چہ انسان دھنہ دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد و شبہ دشمن کا نو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) دشبہ دسر نہ را رواندہ - اولہ شبہ داوہ چہ دی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ سورة انعام کے ہفتہ شبہ ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دغے شبہ نہ را کوز شول نو بلہ شبہ دے دشمن کا نو شرع کڑلہ چہ مونگ سوال اللہ تہ پیش کوئی۔ نو سورة یونس کے دغے شبہ نہ ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلہ بیا ہم دغے شبہ چہ مونگ ورتہ خدا بیا خونہ وایو۔ مگر داچہ مونگ شفاعت بہ کوئی۔ اود اللہ نہ بہ مو خلاصوی۔ نو ایت ۴ کے دغے شبہ رد کوئی۔ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب داچہ داسورة تفریع دے پو بخو دوو سورتو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سو دغے دوو سورتو کے دلائل عقلی، نقلی، وجہ درے واڑہ وادریل نو اوس داعقیدہ خیلہ کڑہ۔ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلا اودہ کیدو سورة السجده اوسورة ملک بہے اووے مطلب داچہ (وٹیا بک فطر) زہ اود کیگم بہ دے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے ختمہ او بل ٹوک برکت اچو کئے ختمہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران نہ ناست نہے نو شبہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لخرج الناس من الظلمات النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغے شبہ او شکوک و شبہات تو تہ اشارہ دہ۔

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة الم سجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱۔	رد و شہم دشترکانو او شو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱۔	نودلنہ دے مسئلے وضاحت دپارہ درے مثالونہ ذکرکوی پہایت ۴ کے
۲۔	آخر کے اووے چہ تے واژوہ چوٹوک قران نہ منی۔	۲۔	ایت ۱ کے فرمانی چہ صرف خ نہ بلکہ خبرہ نے ہم منہ لاطع الکفرین ولما نقین
۳۔	رد د شرک وو۔	۳۔	نودلنہ رد د رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد د شرک نہ بلکہ رد د رسم باطل بہم کوے۔
۴۔	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف د مومنانو بیان شول۔	۴۔	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف د مومنانو بیانگی۔
۵۔	رد دشترکانو او شو۔	۵۔	نودلنہ ایت ۹-۱۱ کے دشترکانو مستی بیانگی چہ ہغوی پہدینہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶۔	ایت ۴ کے اووے چہ مازمکہ ادا سامان ۶ لہجو کے پیدا کڑے دی۔	۶۔	ایت ۷ کے داہیانوی چدے زکے اواسانونوتہ نے خیل کارونہ حوالہ کڑی دی یا ٹکے سورة کے ویلے دوچہ یدبر الامر نودلنہ ہغہ تدبیر دکارونو خانی چہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا تو تہ۔
۷۔	نفی دشفاعت قہری او شوہ پہایت ۲۹ کے او اثبات دتوحید ہم او شو۔	۷۔	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ توحید بیانگی۔
۸۔	ایت ۲ کے فرمانی چہ قران اللہ رانا زل کڑے دے۔	۸۔	ایت ۳۴ کے فرمانی چہ یاد کرہ دا قران۔
۹۔	ایت ۲۲ کے اووے چہ بحر مانو نہ بد انتقام اخلم	۹۔	مثال دا انتقام بیانگی۔ چہ لکھ شگہ نے د بنو قریظے نہ و احستو۔
۱۰۔	بیان او شو۔ د ہلاکت د اقوام سابقا و	۱۰۔	نودے سورة کے بیان سبکی د ہلاکت د موجودہ امت۔

انتيازات دسورة

(۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔

(۲) سورۃ تبارک کے پہلے ۲۱ خطاباً تو باندے نبیؐ اور امتؑ کے تیارہ و تحنیش (تیز و لودامت) ۱۲ خطابات نبیؐ تھے اور ۱۳ امتؑ کے تھے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ ایتہا باندے چہ بیان دھنے در پویشا لونو کوئی چد تو حید و صاحت او درد شرک پرے کوئی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوئی۔

(۴) سورۃ ممتاز دے پہ ہفتہ ایت باندے چہ گناہ دپار قصد شرط دے ایت ۵ ولس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ماتمحدث قلوبکم

(۵) سورة ممتاز دے یہ ایت ۶ باندے چه نبی بہ تا سوسہ دھر چانہ او هر شنه نوگ دی۔ النبی اولیٰ بالمؤمنین من انفسهم وازواجہم

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۱ باندے چہ ایمان والود پارہ نبی مسنوق کے غموند جو ندرتیر دلودہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسنہ

(۷) سورة ممتاز دے یہ بیان دغزوہ بنو قریظہ ایت ۲۶

۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زیدؓ اور حضرت زینبؓ یہ میسر کے د طلاق باندے ایت ۳۷

(سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبیؐ تا سوسڑو کے دچا ہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔

(۱) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۶۹ باندے چہ دموسیٰ صفائی اللہ کڑے دہ۔

(سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ باندے چاسا نوٹو، زکو، غرونو تے خیل احکامات پیش کڑل نوھو غوی او مل مگر انسان اونہ مثل دا انسان ڈیر ظالم دے۔

(۱) سورۃ ممتاز دے پہ نوم اُستود حضرت زیدؑ (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ تذکرے دستمعی باندے۔

(۱) سورۃ ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینبؓ دنیٰ سرہ جہ اللہ دانکاح خیلہ ورتہ کرے وہ۔

مقصد سورۃ: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) والتشجیع للمبلغ (اوبلغ لہر ۾ہادری وکول)

خلاصہ دسورۃ : یہ بلہ صفحہ اوگورہ

مختصر خلاصہ دوسرے: اول درے ادا پر پیش کوئی (۱) یا بھائی النبی اتق اللہ (یعنی ہفت نکلے مسئلہ) چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔)

(۲) دوم امر لاتطیع الکفرین والمنافقین (منافق بہ درتہ والی چہ نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانوہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے متوجہ مایوی الیک (چہ منافق دے دقران و اتباع نہ واندوی۔)

نودے در یو ادا و سرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کو مودا نول خلق باران و اوڑی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع دو غے شہے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ وخلقود فتود نہ میریگہ۔ تہ

مسئلہ بیانوہ۔

(۴) بیایا ایت ۲ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دکلے سورۃ دکلے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبے مثال (ما جعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرنگ یو بدن کے دودہ ژوڈنشی کیدی دغشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دوم مثال (وما جعل ازواجکم الی تطھرون منھن المستحکم) غٹلہ چہ ستادابی بی ستاپ خلہ ستامور کیدے نشی نودا رائگے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت و درکزی نوہفہ

الہ (کار ساز) کیدے نشی داحض دکلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (وما جعل اذعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزو لے اللہ تعالیٰ ستاسو موندہ بولایا/مصحفی ستاسو حقیقی زامن نودغشان ستاپ خلہ ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی

نو ہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذاکم توکم فافواھکم) داحض ستاسو دکلے خبرے دی۔ کہ تہ گٹے تہ اوسپنہ وائے نودا یکہ ستاپ خلہ دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیادایت ۶ نہ نور خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی النبی اتق اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطیع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتجہ مایوی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من النینین بیثاقھم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درناختہ دہفہ پورا کرہ (وہیابک فطھر) چہ سباماتہ نہ دے اللہ پد بار کے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی النبی قل لا ازواجک... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ما کان علی النبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی النبی سنا رسلک شاہد او مشراؤندیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی النبی انا اصلنا لک ازواجک اتی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی النبی قل لا ازواجک وحبک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی الذین امنوا تقوا اللہ (دا حکم نبی او مومنانو تہ مشتمل دے)

امت تہ ہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فاقترو...) خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا حکم نبی او مومنانو تہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعتا تو سرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شدے: چہ اللہ صفت اوحق مخلوق تہ در کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کارا کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دینی او صحابا دور کے) چہ نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہی ہیبت (لکہ سنتو/جتازے نہ رستودعا کول) و کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چہ نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیاد بدعت دے) نوداے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تنکیگی۔ نبی در رسم ماتو کی تہ درے وارے دعا کرے دہ عمرے پے موقع۔ چہ ربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پے موقع بالکل نہ خردو بلکہ رکولے کو بہے نوئی

اوفرمانی: رحم اللہ علی الخلقین نوصحابا بہ تیوس او کرؤ و علی المقصرین نوئی بہ یا افرمانی چہ رحم اللہ علی الخلقین نوصحابا بہ بیاتیس او کرؤ و علی المقصرین نوئی پد دریم

زل افرمانی چہ رحم اللہ علی الخلقین و المقصرین نو رسم ماتو کی تہ رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تنکستیا لرے کولے شے۔

نو لکہ تنگہ چہ در شرک او بدعتا تو لازم دے دغ رنگ رد رسوماتو ہم پے علاو باندے لازم دے۔ داصرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نود دغے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نویت نمبر کے چہ کوم درے رسونہ پے عربو کے دو۔ قران دے توڑ او کرؤ او خاص طور ددغے دریم رسم توڑے پے نبی او کرؤ۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے ہئے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً ۳۴ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ)

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱۔	نودلتہ پہ شروع سورۃ کے الحمد للہ ہے راوڑو۔ یعنی اثبات دتوحید ہے اوکڑو
بد مخلوق نہ	۲۔	آیت ۲ کے اصول دنی علم غیب خاکی او زان لہرے غایتوی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳۔	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یالوے اللہ بہ دھنے اجر درکڑی۔
اوشو۔	۴۔	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مٹی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکرکوی۔
ہتے بیان کوونکے	۵۔	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چٹو لے دنیا تے لینگے۔ ومارسلک الاکافہ للناس بشیرا...
مست بارہ کے۔	۶۔	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہم دغہ سوال بیایا نیگی۔
فرین ولامنافقین و	۷۔	نودلتہ حالت دسکرینو خاکی: وقال الذین کفرو لنوء من یصلح القرآن ولا بالذین ین ید یہ
	۸۔	آیت ۴۳ کے نمونہ دھنے بدو ردو بیانوی۔
	۹۔	عاجزی دنورو انبیاء جناتو او اولیائے کرامو بیانیگی۔
ذکرشو۔ وچلھا	۱۰۔	نویات ۳۱ کے انکار دکافرو دقران نہ ذکرکوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکرشوے دو۔
دبغیر گناہ اوکڑی نو	۱۱۔	آیت ۷ کے فرمائی چہ اے مومنانونا سولہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
مڈیل ثواب د	۱۲۔	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی دعلم غیب کیگی دجناتو نہ۔ فلما خریت الجن
نہ او شوہ۔		

نہیے دشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار کرے دے) نوپہ ثلور و طریقہ سرہ دد غہ شہہ رد کیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ یہ تقسیم سورۃ کے دد غہ طریقہ بیان بہ اوشی وٹنی / عصا سلیمہ

د ڈیم دسا دا۔

د آسلنا لہین۔

باتندے چہ دبیر۔

دو یا تھونو پہ ملک۔

و مارسلک۔

دشورق۔

دواو۔

د مشہورے۔

تقسیم۔

دسورۃ او تقسیم دقران پہ پلخ او گورہ۔

تقسیم۔

تقسیم و سو: سورة ۵ بابوندے (۱) ایت ۱ - ۹ بیان و مقاصد اربعاء عالیاء (اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با اودے سرہ متعلق زبرد تنویف و رکوی نہ منو کونہ۔

(۲) ایت ۱۰ - ۲۱ عجز و شفاء و اربعاء ذکر کوی۔

(۳) ایت ۲۲ - ۳۰ عجز و اولیاء ثابتوی پہلور و طریقہ سرہ - اثبات دقیامت دلیل عقلی ۵

(۴) ایت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرین و قرآن نہ، دھقوی حالات دنیوی او اخروی او اثبات دقیامت

(۵) ایت ۴۰ - آخر عجز و ملائیکو زجر بالشک او اثبات دقیامت انفی و شفاعت قہری

تقسیم و سر آں: ددے زائے نہ دقرآن شلور مہ حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار دہم شلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - مائدہ : الخالق کل شیء هو اللہ ہر شیز مابود کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: الربی کل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہفہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہفہ ما پو لے

(۴) سبا - ناس: اثبات دقیامت انفی و شفاعت قہری

ہرہ حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دسورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلنہ دودہ مسئلے ذکر کولے شی۔ (۱) اثبات دقیامت او (۲) نفی و شفاعت قہری

سورۃ فاطر (کی)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۴۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱۔	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا خدا بنے شہوہ چہ اختیار صرف دیوانہ دے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱۔	نودلے پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ راہ وایہ۔
۲۔	رد د شرک اوشو یہ تلورو دجوہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲۔	نودے سورۃ کے اثبات دتوحید کو بالادلۃ العقلیہ
۳۔	ہرکے چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعہ اوشو او خاص طور دحضرت داؤڈ او سلیمان	۳۔	نودلے آیت ۱۵ کے زیادت کو چہ یا ایہا الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴۔	آیت ۴ کے اووے چہ زہ پدے منو کو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴۔	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہ ہم وکریم۔
۵۔	نہی دتصرف وہ دانبیاؤ نہ او دملکونہ	۵۔	نوایت ۲ کے اثبات دتصرف کو اللہ خلیل زان دپارہ
۶۔	ہرکے چہ سورۃ کے ثابت شہوہ داخبرہ چہ اختیار صرف دیوانہ دے۔	۶۔	نودلے آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء دپوئگی واکداران ہم ندی۔
۷۔	آیت ۲۲ کے اووے لایمملکون مثقال زرۃ.....	۷۔	آیت ۱۳ کے دانی لایمملکون من قلیم
۸۔	آیت ۲۷ قل ارونی الذین احقتم بشرکاء	۸۔	آیت ۴۰ قل اراء یتیم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ما ذاخلق من الارض....
۹۔	سورۃ شروع دپہ الحمد للہ سرہ	۹۔	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰۔	آیت ۲۸ کے اووے واما ارسلک الا کافۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰۔	آیت ۲۴ کے فرمانی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتہ وزر و آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لے تے سر حاکم دینے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یا ایہا الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ ہیٹ ٹوک بہ دبل بوج نشی او چتو لے اگر چہ دا ددہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ تلورو زائینو کے شتہ لاتزو وازہ وزرا اخرا مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعبود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجو کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غرونو بیا نوی
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ یہ مخلوقات تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما یخشی اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ خلیل دیوگی لہ او چتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۴ باندے چہ جہان بہ دانی چہ الحمد للہ الذی اذهب عنا الحزن

مقصد سورۃ: اثبات دتوحید بالادلۃ العقلیہ اودا غایتی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیا نوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۴۱ بعد از جن

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱۔	مسئلہ توحید کے ثابت کر لے پدلائیل و عقلیادوسرہ۔	۱۔	نودے سورۃ کے پدغہ مسئلہ دلیل نقلی بیانیگی و طرفہ صاحب یاسین۔
۲۔	ایت ۷ کے اووے لہم اجر کبیر	۲۔	ایت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳۔	ایت ۱۹ کے اووے چڑوند (مشرک) او بیٹا (منوحد) پوشان ندی۔	۳۔	نودے سورۃ کے دواڑ و انجام خائی۔
۴۔	ایت ۴۳ کے اووے۔ لن تجد لسنک اللہ تہیلا (دعا لغیب پہ حق دے دا اللہ پہ فیصلہ کے تہدلی نہ رازی)	۴۔	ایت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کرل پشان دسرے ایرے
۵۔	نفی دشفاعت قہری او شہد عقلی دلائیل و سہرہ۔	۵۔	دلے پرے مثال پیش کوی پدلیل نقلی دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ماسبق دہ۔
۶۔	ایت ۱۳ کے اووے مایملک من قطیر	۶۔	ایت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد تہ تہجد دی دغا اولیاء او مڑی۔
۷۔	ایت ۴ کے اووے چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا پتھوانے طریقہ ددے مکرینو	۷۔	ایت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب کے کڑے دود دے پیغمبرانو۔
۸۔	ایت ۹ کے اووے کذا لک العنور	۸۔	ایت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب ہم کیگی دمل۔
۹۔	ایت ۸ کے فرمائی چہ شیطان درتہ بد عمل خایستہ کڑے دے۔	۹۔	نودے سورۃ کے پدغہ مثال دے چہ او گورہ دصاحب یسین دشمنانو تہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوے دو۔
۱۰۔	مسئلہ ثابت کر لے توحید پدلائیل و باندے۔	۱۰۔	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پدواقع دصاحب یسین چہ او گورہ یوتن دو۔ دمرگ پرواہ کے ندہ کڑے۔ اومسلہ کے بیان کڑے دہ۔
۱۱۔	ایت ۱۴ کے اووے چہ ستا اواز نداوری دا مڑی۔ اوندہ ستا حاجت پورا کو لشی۔	۱۱۔	ایت ۴۳ کے فرمائی چہ امداد شوکے چڑے غرق کرم نو امداد بہے ہم شوک لشی کو لے۔
۱۲۔	دے وارے توحید ذکر شو۔ ایت ۱۳ ۳	۱۲۔	دے وارے لفظ صیمہ ذکر کیگی۔
۱۳۔	ایت ۱۰ کے اووے قللہ العزۃ جمیعاً	۱۳۔	مثال ددے عزت لکہ شگہ عزت چہے صاحب یسین تہ در کڑو۔
۱۴۔	ایت ۶ کے فرمائی چہ انا لیلین لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴۔	ایت ۶۰ یعنی آدم لاتعبدا لیلین

انتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعے دصاحب یسین چہ استاذ انوصفا ئی کے کڑے دہ۔ اویا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے چہ زہ کے ذوب کرم نو شوک کے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۵۹ باندے و امتنا لیلوم لہما لیلومون جدائشہن درزائے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۷۵ باندے چہ دے مشرکانو دا کوم مدگار ان نبوی دی چل امداد رہ۔ نو حقیقت کے دامتشرکان ددے مددگار انو امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۰ باندے چہ ماوشنے اونے نداور پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دصاحب یسین باندے ایت ۲۷ و جعلنی من المکرمین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۶۵ باندے الیوم نختم علی افواہہم

مقصد دسورۃ: نفی دشفاعت قہری او اثبات دتوحید او پدے دواڑ و مسئلو باندے دلائیل عقلیہ او نقلیہ فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شیء قلب و قلب قرآن یس دھرش یوزرہ دی اود قرآن رڑہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیانوی چہ دے سورۃ تہ قلب قرآن و لے وعلی دے۔ فرمائی چہ رٹول بدن اود دے داعضاء دھت دار و مدار پزڑہ دی۔ لکہ چہ ہنہ حدیث دے چہ خبر دار پہ بدن کے یوٹوڈرہ دغونے چہ کہ داسمہ دی نوٹول بدن سم وی او کہ دا خرابہ بیمارہ شہ رٹول بدن اداء ہاء دوسرہ خراب وی۔ اڑہم دغہ رنگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اومرو نوٹول دی نو دا پد مثال داعضاء دی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات دتوحید و اثبات د

قیامت اونٹی دشفاعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ اوقیامت کے ماثوک داللد نہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او پتہ دی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل حرمت اوپہ اوامرو اونو اہی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم وغیرہ بہ ہیٹ کلمہ عمل اونہ کڑے شی۔ زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامقصد دیروی داللد پکڑ نہ پورزد قیامت چہ دقران پہ نور واد مرو او نو اہی عمل او کڑہ۔

شیخ القرآن صاحب بدوے وجہ داسے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شی دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطفہ پیایت ۸۸ کے او درے دارے یکے لفظ صیمہ رائے دے۔ پیایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے دلفے او پیدائش دے پہ صیمہ مرگ دے پہ صیمہ او قبر نہ راوتل دے پہ صیمہ نو چہ داستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی وے کوے۔ او دقران، داللد او دروسل خلاف وے کوے۔

ہفہ یوحیدیت کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھفے دامطلب نہ دے چہ زندگن او بے ہوشے کے در نہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے ژوند دے او ہوش کے دے نو دا سورۃ در تہ پہ معنوسہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پدے پوھشی چہ قیامت کے ماداللد نہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یاد ساتے چہ دقران دشلورے حصے دا رو مے باب دے۔ چہ پکے درے سور تو ندی (سبا فاطر او یس) چہ درے واڑہ اثبات د قیامت او نشی دشفاعت قہری کوئی۔

پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نشی دشفاعت قہری کڑے دہ پندریو و جو ہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفاعت اختیار ورسرہ شتہ۔

نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی وہ چہ خلاصول زکشی کوے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ

ان یرون الرحمن یضر الاتغی شفا عتھم شیمیا ولا یتفقون۔

سورة الصفہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفہ
۱۔	چہر کل دے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلائلو عقلیاء او نقلیاء سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ نکتہ نشہ	۱۔	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل سورة مریم ذکر کیگی چہ چہر شوے مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دا ٹول اللہ نہ عاجزہ دی۔
۲۔	عجز د کو اکو لکہ ستوری نمر سپو کمئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲۔	نودانہ عجز چہر شوے مخلوقات تو ذکر کو کی چہ شیکہ داغٹ غٹ کائنات عاجزہ دی دغہ رنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳۔	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳۔	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴۔	ایت ۷۵ کے زجر شکر کا نودہ دو چہ اولیاء ستا سواد اڈی کو لے بلکہ اٹھ ستا سواد ایت مختلفہ دی۔	۴۔	ایت ۲۵ کے وائی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈی کو لے۔
۵۔	ایت ۵۲ کے دقیر و نو دا وحررت نے بیان کڑو۔	۵۔	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سرہ۔
۶۔	دورة خاتمہ او شوہ پہ تیج سرہ	۶۔	نودا سورة ختم کیگی پہ چہ سرہ
۷۔	اثبات در سالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷۔	نودے سورة کے مقصد در سالت ذکر کوی۔
۸۔	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شو	۸۔	پہ ٹولو پیغمبران و سلام پہ آخر سورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹۔	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لیسنا الحکمون	۹۔	ایت ۲۳ و تفوہم نهم مسئولون

انتیازات سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ مکالمہ دجنیا نو ذکر کیگی پکے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۶۵ چہ رقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دا ٹول و نوخ اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پایت ۱۰۲ باندے چہ ارادہ و ذبح کو کو کو ابراہیم ذبحل پکی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۲۵ چہ دالیاں دقوم درابلو بیان دے بعل ٹو بے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پایت ۱۴۱ چہ دیونس متعلق کشتی والو گرہ اچو لے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پایت ۱۴۷ چہ دیونس دقوم تعدادے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ پکے نو ترقیامت بدکب پہ خبیثہ کے دو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پایت ۱۴۶ چہ پہ یونس اوند د کدو راونچولا اودنمر نہ بے بچا و در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پایت ۹۷ چہ دابراہیم دوز و ولورہ مینار جوڑ و لشی۔

مقصد سورة: عجز المصطفین پشان سورة مریم (چہر شوے مخلوقات عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے د انبیاء

(۳) دوہ وارے د جناتو

دے سورة نہ دقران آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سورہ توندی سورة صفہ ص زمر
مخلیے دے حصہ کے نفی و شفاعت قہری او شوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے نچلہ عاجزہ دی اللہ نہ۔

سورة ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از قمر

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة طافات	شمار	سورة ص
۱-	چہر کلہ دے سورة کے عجز المصطفین (عاجزی دچہو کڑے شے مخلوقا تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورة کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ اُتلاوا بالمصاب تکالیف پرے ہم راغلے دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شے۔
۲-	دے سورة کے د (۷) ادلی العزم پیغمبرانو عاجزی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبرانو عاجزی بیانیگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم اٹحق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذوالکفل
۳-	ایت ۳۵ کے اوے چہ دوی تہ توحید بیان شی نوخ اڑدی۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چلہ رخ نا اڑدی بلکہ نور ہم اڑدی اِنشؤ اِنشؤ زائے ترے دا پیچیر یاں دی اولیاء نہ منی۔ او زکہ چہ اجعل الالهة الھما واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے اوے ان چندنا لھم الغالبون زموگ لکڑے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ دے غلبے/عذاب خانی۔
۵-	چہر کلہ دے سورة خاتمہ پے توحید او شوہ۔	۵-	نو اوں پدے سورة کے پے مسئلہ توحید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمن کیونکر بیان شو۔ دے کولے توحید نہ۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنان تکبر استکبر وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافرانو ذکر دہ پے قیامت کے پے چیل بائین کے	۷-	نودے سورة کے دشمنانو جگوار ذکر کولے شی پدنیاکے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دالہ پے تاحیدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷۳ کے فرماکی فجد المملکتہ کلھم اھعون
۹-	ایت ۶۶ کے کافر و خوراک پدورخ کے لا کون منھا (زقوم پے خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلیدوقوہ حیم وغساق گرے ادبہ او پیپ درخونو پیکلی
۱۰-	دے سورة کے دشمن کیونکر جگوار د موحید نوہ ذکر شوہ۔ لکہ دابراہیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲ دغہ شرکان بدوائی چہ وقالوا مالنا لالازی رجالا کننا نھم من الاشرار

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ اِنشؤ اِنشؤ زائے ترے زائے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
 - (۲) سورة ممتاز دے پے ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پد یوال سڑی راخنے دو
 - (۳) سورة ممتاز دے پد واقعہ دسلیمان چا سو نو د جہاد سرہ مینہ کوئی ایت ۳۱
 - (۴) سورة ممتاز دے پد واقعہ دسلیمان چہ د ییلے دے دو چہ زما بدومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہفوی نہ بہ لکھر دجہاد مینہ جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو د ییلے نوھیٹ او نہ شو۔ ایت ۳۳
 - (۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی خیلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خانی
 - (۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۶۲ باندے چہ جنمیان بدوائی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالازی رجالا کننا نھم من الاشرار
 - (۷) سورة ممتاز دے پے ایت ۲۶ باندے پد اوڈا ناھلک خلیفہ فی الارض
 - (۸) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۲ د حضرت ایوب پے پیچہ جینہ کے دلا ملبو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد دسورة: الابتلاء علی انبیاء بالمصاب یعنی دھکے نہ پے زیاتے ترے دی چا او گورہ اُتلاوا بالمصاب تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ زانے ندو بچ کڑے شے۔

سورة الزمر

مکی - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ سابقہ سرہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱۔	چہر کہ دے سورة ص کے مسئلہ بتلوا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔	۱۔	نو پیر دے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کہ ٹول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یواللہ (یہ طبع میں دے خدائے توب)
۲۔	پہ اول دے سورة کے ترغیب الی القرآن وو۔ اوپا آخر سورة کے ہم۔	۲۔	نودے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳۔	دشتر کا نوا عراض دے توحید نہ ذکر وو۔ ایت ۵ کے اجعل للہ الہا واحدا	۳۔	نودے سورة کے دے عراض مقابلہ کے گنودلائل پہ توحید بیا نوئی۔
۴۔	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بد بخنے نہ کولووی۔	۴۔	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵۔	ایضاً	۵۔	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کلمہ چہ درتہ نزدیکی نو اچانک بہ جہنم دروازے پرے راکو کڑے شی۔
۶۔	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہندے چہ قرآن کے تدبر کوئی۔	۶۔	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہندے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوئی۔
۷۔	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷۔	نوپدے سورة کے پرے عقلی دلائل راوڑی بہ دفعہ مسئلہ توحید باندے۔
۸۔	دائم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۷۱ وغیرہ کے	۸۔	نودے سورة کے ایت ۶ کے دائم داو لا د تخلیق ذکر کو لے شی خلقکم من نفس واحدة
۹۔	دشتر کا نو یو اعتراض وو پہ ایت ۵ کے اجعل للہ الہا واحدا	۹۔	ایت ۳ کے دشتر کا نو بل اعتراض بقولنا الی اللہ زلفہ
۱۰۔	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددی شحال دے۔	۱۰۔	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددی بد حال ذکرے کو لے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- (۱) سورة متازدے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشتر کا نو چہ اولیاء زمونگ دقرب ذریعہ دی
- (۲) سورة متازدے پہ ایت ۶ باندے چہ بچے دمور پہ خبیہ کے پردے پردے کے پروت دی۔
- (۳) سورة متازدے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابہا مثانی
- (۴) سورة متازدے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشتر کا نو مثال پیش کڑے دے دشتر خر سرہ۔
- (۵) سورة متازدے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلمہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے تنگ شی۔
- (۶) سورة متازدے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت دول تران دے۔
- (۷) سورة متازدے پہ شرو لو د کافرا نو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- (۸) سورة متازدے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ غلی ہندے روح چہ فیصلہ شے دے درگ۔ او نہ غلی ہندے روح چہ لا فیصلہ نہ دے شے۔

مقصد دسورة اثبات توحید بالادلۃ العقلیہ او رد شہا تو دشتر کا نو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روستے دے دھو شکو سور تو نو نہ چہ سورة سبہ را شروع وو پہ یو انداز کے چہ ڈلو مقصد وو نفی دشفاعت قہری۔

- (۱) سورة سبہ کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے یہ دفعہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائل عقلی وو۔ (۳) نو سورة یس کے یہ دفعہ مسئلہ باندے دلیل نقلی وو۔
- (۴) نو پہ صفات کے یہ دفعہ مسئلہ باندے نو را ترقی وہ۔ چہ خلیہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نو را ترقی وہ چہ ابتلواء بالمصاب
- نودے غے بخنے ۵ واڑہ سور تو نو نچوڑ پہ دے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دعوہ توحید بیا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتہوارے توحید نہ ذکر کوئی چہ دیکے خلاصہ دھو سور تو نو وہ۔

سورة المومن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دسورة الزمر نہ ترا حاف پورے دلو لو سورتوں کو ترتیب دزول مسلسل روان دے)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المومن
۱۔	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری اوکڑو۔	۱۔	نودلنہ ایت ۱۴ کے فرمائی فدعو اللہ مخلصین لہ الدین نوپ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۲۔	ترغیب الی القرآن وو شروع کے ہم اوپہ درمیان دسورة کے ہم بار بار	۲۔	نودا سورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳۔	پیا خرد دے سورة کے اوپے چہ فرشتے ہر وخت دالہ تا بعدا رے دی۔	۳۔	نودے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو دپارہ دودی والدینو دپارہ اولاد او خزے دپارہ دافرشتے دعا اداستغفار ہم غواڑی۔
۴۔	ایت ۳۶ کے اوپے چہ اللہ نے گراہے کے پریدی نومہر دگراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴۔	دھنے مثال چہ اوگورہ یو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوئی مگردنہ فرعونیاں پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر دگراہے وغلے ووپہ وچہ دودی دضداد عناد۔
۵۔	ایت ۳۷ کے اوپے الیس اللہ یز ذوالنظام (آیانہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵۔	ایت ۴۵ کے مثال پیدے پیش کڑو۔ چہ اوگورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیاں نے تباہ کڑل۔
۶۔	ایت ۵۹ کے اوپے چہ دوی حق تکذیب کوئی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶۔	نودے سورة کے پرے زیادت کوئی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوئی۔
۷۔	ایت ۶۶ کے وچیلے ووپہ یو اللہ بندگی کوہ	۷۔	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کپے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین
۸۔	ایت ۵۴ کے اوپے چہ ستا سوا دپہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد و شوائے بغیر اللہ نہ۔	۸۔	ایت ۱۸ کے فرمائی ماظالمین من جیم و لا فقیح یطاع
۹۔	ایت ۲۲ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳۱ لکھ الدین اللہ	۹۔	ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰۔	آخر دسورة کے اوپے وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰۔	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فتمک اللہ رب العالمین
۱۱۔	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنجے شی او غصہ شی۔	۱۱۔	ایت ۱۲ کے نور حال دے دشرک بیانوی ذلکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفرتم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲۔	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲۔	دلنہ ہم سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دسورة

(۱) سورة ممتاز دے یہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ یہ نوے انداز کے۔

(۲) سورة ممتاز دے یہ ایت ۷ پیداد فوستو دلائیکو دموحدینو دپارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ دپارہ۔

(۳) سورة ممتاز دے یہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔

(۴) سورة ممتاز دے یہ بیان دعذاب دقبر دفرعونیاں ایت ۴۶ چہ یہ فرعونیاں نو سحر او ماخام عذاب وژاندے کو لے شی۔ النازیع رضون علیہا عندا و عشا

(۵) سورة ممتاز دے یہ ایت ۸۳ بانہ چہ کپے بیان دھنے علما دے چہ یہ چیل علم مغرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کیگی۔

(۶) سورة ممتاز دے یہ ایت ۱۹ بانہ یلعلم خاتمہ الامین

(۷) سورة ممتاز دے یہ ایت ۲۶ چہ دایینا دے فرعون دہ انی اخاف ان یبدل دینکم

(۸) سورة ممتاز دے یہ ایت ۴۴ بانہ و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یواللہ تہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعا او اثبات دتوحید یہ عقلی نقلی او وحی دلائیل سرہ او طریقہ تبلیغ او پیدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات یہ توحید دطرفہ دمنکرینو

(شہا ہے خبرے بل ختہ او گورہ)

او دھنے جوابونہ۔

- (۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریع کو لے شی یہ مخے سورتونو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریع شوے دو۔ پہ مخے سورتونو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریع دو پہ مخے سورتونو باندے۔ سورۃ یونس کے باندہ مقاصد اربعہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مکمل بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی دشرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نوسورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتسلے نوسورۃ الرعد پرے تفریع کڑو چہ ہر کلہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق
- (۲) دغشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نوسورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم راغے دو۔ نو سورۃ الانبیاء پرے تفریع کڑو۔ چہ فلم تدعون نو بیاد لے ورتہ اوازونہ / چنے ونے چہ راوے او راہدشے۔
- (۳) نو ہم دغے اسورۃ المؤمن تفریع دے پہ مخے سورتونو باندے لکہ سورۃ سبا کے نفی دشقاعت قہری وہ او عجز دانبیاء او اولیاء ذکر و نوسورۃ فاطر کے پہ دغہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاء سرہ دغہ مسئلہ ثابتہ کڑلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی دصاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیۃ ان یردن الرحمن بضر..... نوسورۃ طغات کے پرے ترقی پیش کڑلہ چہ عجز دانبیاء او نورو مخلوقاتوے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نوسورۃ الزمر کے دغے مخے سورتونو خلاصہ وہ دعویٰ توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کڑل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نود سورۃ المؤمن پچھنے مخے سورتونو تفریع کو لے شی۔ چہ ہر کلہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعو کے دافا تفریع دپارہے راوے دے۔
- (۴) نومقصد سورۃ نفی دشرک فی الدعا اثبات توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن
- (۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ دے زائے ندا دریم باب آخری حصے شروع دے آخری حصہ دقرآن شروع وہ۔ سورۃ سبانبہ چہ اثبات دآخرت کوئی۔ پہ دے دریم باب کے ۷ سورتونو دی چہ دے تہ حوامیم سیح وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتونو چہ ہم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباسؓ فرمائی چہ لکل شیء لباب ولباب القرآن حوامیم دے تہ ولے لباب دقرآن وائی زکہ چہ دقرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان دتوحید دے نو چہ پہ دغہ مسئلہ دتوحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیح کے دھنے ۱۱ اعتراضونو جوابونہ ذکر دی نو پہ دے وچہ دے حوامیم سیح تہ لباب القرآن ویلے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن ویلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجدہ کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجدہ
۱۔	چہر کلمہ لے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کر لہ یہ عقلی، نقلی، اور وحی دلائلوسرہ چلا لائے دینے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲۔	نودلے رد و شبہاتو شور و گلیں۔ زکہ چدا دہا بل پرستو پنو انے طریقہ دہ چکلمہ مسئلہ بیان شی پہ دلائلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی اداعتراضونہ کوی۔
۲۔	ایت ۳۰ کے اووے چہ تاسو یوم وعدا یونونہ	۲۔	ایت ۱۵ کے تفسیر ددغے عذابونہ کوی۔
۳۔	ایت ۴-۵ کے اووے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ لے کوی۔	۳۔	ایت ۲۶ کے ہدف طریقہ ددوی دجگہ لے بیانوی چہ دوی وائی چہ شور جوڑ کڑے داللد پہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴۔	ایت ۸۳ کے زجر ہولنا نوتہ دو۔ چہ ہغوی وائی چہ مونگ لہ نہ چل علم کافی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم یہ چل علم نازیل	۴۔	ایت ۵ کے زجر ورو کوی امیانوتہ چہ وائی چہ مونگ پہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکسہ مما تدعون الیہ
۵۔	ایت ۱۶ کے اووے یوم ہم ہمزون پدغورز کے بدوی اللہ تہ خارج وی پٹ پٹشی	۵۔	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پٹیل شکوے چہ دوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوی۔
۶۔	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶۔	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷۔	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یو بل پسے دی۔	۷۔	ترتیباً او نزولاً یو بل پسے دی۔
۸۔	جگہ ادکافرو ذکر دہ پدایت ۴ کے مایجاد فی اللہ الذین کفروا	۸۔	وہر جگہ لے ذکر کوی ایت ۵ کے وقال قلوبنا فی اکسہ
۹۔	ایت ۳۱ کے اووے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کر ل۔	۹۔	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکبروا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستخو العلی
۱۰۔	ایت ۷ کے اووے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰۔	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی ورو کوی۔

انتیازات د سورة (۱) سورة ممتاز دے یہ شبہاتوابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے یہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدجان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے یہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کمزورے کڑے شی چہ تاسود ہغوی پد رسونو/بیانونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے یہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت فی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے یہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یو جہا نشان سرہ فرمائی چہ زہرہ بدے قرآن حفاظت کو وسورة حجر ایت ۹ کے پہ جہا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے یہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جہنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہدف دوہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے یہ ایت ۳۴ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ لے ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگردلے پہ جہا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے یہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہدف دے چہ زکوٰۃ نہ ورکوی۔

مقصد سورة: نفی دشرک فی الدعا اودفع دشبہاتو اربعاؤ (دے حوامیسوئل یومقصد دے چہ ہدف نفی دشرک فی الدعا دے اودغہ دغہ نخے سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکد ایت ۱۴) ذواللہ تخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکب الدعوی استجب لکم..... ایت ۶۵ کے حوالگی لا الہ الاہو ذواللہ تخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغہ دغہ بیان کر ل نودھنے جوابونہ ورسرہ بیانگی۔

(خلاصہ سورة بل مخ تہ اوگورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ ذکر کیوں اودھنے جوابوند ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرینودقران تذکر دے۔ بیاییت ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایت ۵ وقالوا قلوبنا فی اکنہ ستا چہرہ مونگ نہ پوہیگو۔ بتا خبرے ز مونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن امیان والی چہ مونگ قران تذکرہ کیوں۔ زک

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہید دہخوانہ راروان دہ۔

نوایت ۶ کے جواب دے۔ چہ قران ہم دا خبرہ کوی چہ قل انما انا بشر مثلکم زہ ہم ستا سو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی داقران نو ستا سو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوچی الی فرق زما او ستا سو مابین کے دادے چہ ماتہ وچی کیگی او تا سو نہ کیگی۔ دشوچی کیگی؟ انما الھکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسئلہ دہ اخرو لے ستا سو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستا خبرہ زک نہ منو چہ شپے بابا/ولی پہ خوب کے راغلے وو۔ او کوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ زما پہ نوم دے نذر مٹتہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکرم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زور دین پے زو۔

نوایت ۲۵ کے جواب: وقفینا لھم قرآن۔... دابابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستا سو ہفتہ دوست ایلوس دے چہ پتا سو مقرر دے او ستا سو دوست دے۔ اولیاء خوستا سو د حال نہ

بے خبرہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ یہ داکتاب واللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راغلے وے۔ تہ ہم عربی یے او داقران ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

نچلہ جبہ کے اویا ئے خلقوتہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب وونو بلہ جبہ کے بہ راغلے وو۔

نوایت ۴۴ کے جواب ء اُحییٰ و عزیٰ کہ قران بلہ جبہ کے راغلے وونو بیادے دا اعتراض کو چہ قران عجبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو داقران۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ داقران رشتیا د اللہ طرفہ وے نو پہ یوزل بہ راغلے وے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے شی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نوایت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راغلے وو۔ ہفتے کے ہم تا سو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تا سو انہ منو۔ یعنی تا سو بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نوداخلور شہید منکرینودلہ سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے درے شہید منکرینودلہ سورۃ الشوریٰ کے بیانگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - حوامیمو سبج ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دواڑہ سورتونہ ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔	۱-	دغہ تجھے ے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لے۔ ایت ۱۴ کے فادعواللہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے اووے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیکم لا تخافوا دغہ موحیدینو نہ فرشتے تلی ورکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ تجھے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلک والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشمن کیوں طرفہ ٹلور شے وے پے دعوہ دتوحید باندے۔ اودھنے جوا بوندو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید اودھنے جوا بوندو بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے اذفرائل چہ انما الھکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پے دے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اھواءھم پے دغہ دعوہ دتوحید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ او گورہ اھواءھم ے ویتلے دے دشمن ے ندے ویتلے
۵-	ایت ۱۲ کے اووے وادی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چک او امر مقرر کر لے۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا لک اوحینا الیک روحاً من امرنا داستانیخیر کول ہم زم د اوامرو نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے اووے چہ والبروا بالیہ الی التیم تو عدون فرشتے موحید تہ دجنت زیری ورکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پے دغہ ترقی دہ فی روضت الجنت لھم ما یشاءون عند ربھم نہ صرف باغیچے دجنتو نہ بلکہ پورا جھکیل دخواہشا تو بے دھلتہ براہرشی اے موعجدہ
۷-	دقران دودہ نومونہ ذکر شول ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے دودہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے اووے وقالو قلوبنا انکہ مشرکین وائی چہ موبگ زڑہ نہ ستاد مسئلہ نہ کوزیگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پے دے مشرکانو ذریہ خندہ او بدہ لگی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة متناز دے دوجی در یواقسامو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پے در یو طریقو یو وخیاً الہام (زڑہ کے خبرہ اچول لکے دموئی موربی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکے موئی سرہ پے کوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً را الیگل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة متناز دے پے در یو اعتراضونو دمنکرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے خندہ۔

(۳) سورة متناز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے مھب لمن یشاء انا و مھب لمن یشاء الذکور او یز وھم ذکرانا واناھا.....

(۴) سورة متناز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان ویتلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة متناز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کملہ سرہ چہ اللہ یشان کے مثالونہ مہ بیانوہ زکے چہ اللہ مثال نشہ۔ دشرک دے۔

(۶) سورة متناز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ لگی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعا (دا دلولو حوامیمو مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو دطرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة علی تختہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: حواہم سبع دسورۃ مؤمن نہ شروع دی۔ حملتہ ڈلو لو حواہم سبع دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ تخلصین لہ الدین صرف واللہ ندعا غواڑہ بل چاند نہ غواڑہ دادعوہ درے وارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اوشول۔ چہغہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا خبرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلو یمانی اکنت ایت ۶ کے ورتہ جوائٹ و رکوی چہڑہ انسان یم نہ بل مخلوق خونہ یم چہڑہ مایہ خبرہ نہ پوہیکے قل انما انا بشر مثکم

(۲) مونگ ستا خبرہ ذکر نہ منوچہ دشتہ مہ بابا/ولی یروی چہڑہ خبرہ مہ منہ نو جواب ایت ۲۵ کے و وچہڑا بابا نہ بلکہ شیطان دے چہتا سوری۔ چہ قتران نہ لرے نو شیطان بدے ملگرے

وی لکے سورۃ الزخرف ۳۶ من یعیش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ قرین

(۳) چہ قتران دخدائے کتاب وے نوبلہ جہ کے وے نہ راتلو۔ نو جواب ایت ۴۴ کے وے اے عجی و عربی راشد اما شا او گورہ چہ قتران عجی جہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داترآن پہ یو وارے وے رانغے چہ لگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تہ تورات پہ یو وارے رانغے نو ہغہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے درے نور اعتراضونہ ذکر کوئی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ و توحید چہ فادعواللہ تخلصین لہ الدین تہ زانہ کوے بل شاخ: دا خبرہ ستانہ مخکے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوئی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلک دا خبرہ تہ درانہ نہ کوے بلکہ پیدے تاتہ دہی لگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہتھو انو پیغمبر انونہ ہم دہی کڑے شوہ۔

دوے مسئلے چہ فادعواللہ تخلصین لہ الدین نو دواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوئی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی لگی ددغے دین دہی نو تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ نو چہ میز کے کوم پرینول ہغہ

ہم دیکے راغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا غلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی دا کومہ چہ تہ کوے چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودا کی چہ ویلے شتہ

وے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نیولے۔

دوہ جوابونہ کوئی:

(الف) ایت ۴ کے وما تفرقوا الا من بعد ما جاءہم العلم بنیا داداللہ باغیان دی چہ والی چہ اللہ بغیر ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرع لھم من الدین ایادوی بل خدائے شتہ چہغے خدائے ورتہ دین رالیگے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذو اوشتہ۔ اوداللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ قبولی۔

(۳) دریم اعتراض: ہتھوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسئلے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوئی

(الف) ایت ۱۰: وما تخلقتم فیہ من شیء فھمہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ واللہ پہ کتاب یعنی پہ قتران سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ داسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: قل انک بما انزل اللہ من الکتاب مایقران ایمان راوڑے دے پہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ کے دذو اوتو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوعقیدہ چہ پہ قتران اے اوتلو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قتران۔

مومع ۶۰ وقال ربکم الدعوی اتجملکم پیدیکے راتہ وسیلہ دذو اوتو ثابت کڑہ یا لجیب دعوۃ الدار اذ ادعای دیکے راتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم وعقیدے باب کے نور و کتابونہ پے مہ زہ۔ بلکہ دچل رب کتاب پے لاڑشہ۔

(ج) ایت ۵۲: وکذا لک اوحینا الیک روحا من امرنا ما کنک تدری ما لکتاب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً یھدی بہ من یشاء من عبدنا دایمانیا تو دپارہ قتران کریم کافی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت ختہ دغیدے زدہ کولود پارہ۔

یادساتے داٹول اودہ اعتراضات/شبہات شول دسکرینو طرف نہ پیدعوہ و توحید باندے۔ مخکے بنور ہم بیانیگی پہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سیرہ (اگرچہ بعض علماء دوسے نور و حوا میسوع ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لو حوا میسوع مقصد دے۔ مگر بعض علماء داشتاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱۔	دشکر کا نوڈلور و اعتراضوں جوابوں پہ ہم سجدہ کے او دردیو اعتراضوں جوابوں پہ شوری کے او شول	۱۔	نودے سورة کے دشکر کا نوڈل (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہایت ۸۶ کے
۲۔	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن او شوه ایت ۵۲ و کذا لک اوصینا الیک روحان امرنا....	۲۔	نودے سورة افتتاح کیگی پہ ترغیب الی القرآن باندے ادبیا ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کو لے شی۔
۳۔	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہایت ۲۲ کے	۳۔	نودے سورة کے تفسیراً د جنت بیان کو لے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴۔	ایت ۵۲ کے او دے چہ قران رزادہ۔ و لکن جعلہ نوراً انھدی بہ من نشاء من عبادنا	۴۔	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چہ دے قران/ نور بارہ کے تپوں کو دم و انہ لک کر لک و لک و سوف تسلون
۵۔	ایت ۳۲ کے او دے چہ کشتی م در لہ پیدا کڑی دی پ سمندر کے پشان دغر (لکہ بحری جہاز)	۵۔	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک و لانعام ماترکون (نو شکر یہ ادا کڑہ کنہ دغے اللہ)
۶۔	ایت ۴۸ کے او دے ان الانسان لکفور	۶۔	ایت ۱۵ کے ترقی دہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷۔	ایت ۲۸ کے او دے چہ غفلت و نا اومید و نر و ستوبار ان کو دم	۷۔	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان د دعا د سوار لئی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ستر لنا هذا و ما کننا له مقرنین و اننا لئی ربنا لمقلبون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ د توحید پہ چل پست کے مسلسل گرزو لے دہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکر کا نوبہ وکیل چہ د قران د کے یاد طائف پہ یو مالدار سڑی دے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہایت ۳۶-۳۷ باندے دین لعش عن ذکر الرحمن نفیض لہ شیطان فھو لوقرین و انھم یصدونھم عن اسبیل و یحسبون انھم مھتھ و ان
- (۵) سورة ممتاز دے پہایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چہ قران ستا او ستا د قوم امت د پارہ شرف دے۔

مقصد سورة: نفی دشکر فی الدعاء (د او و وارڈ و سورتو نو۔ مومن نہ۔ احتاف پورے۔ ہم دا یوہ دعوہ/ مقصد دے۔) او پہ دے سورة کے داتے شے/

اعتراض رد کو لے شی ہفہ داچہ مشرک وائی چہ نیک دہ مونگ خودی تہ شہ خدایان نہ واپو۔ مگر چہ دوی مونگ خلاصی د اللہ نہ او زمونگ د پارہ د اللہ نہ سوال کوی مونگ خودی خدایان نہ واپو۔ نہ مونگ تہ شے مشرکان وائے۔ مونگ دوی نہ سوال کوو۔ دوی زمونگ د پارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصی د اللہ نہ۔ نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ و لا یملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ او دھنے جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانگی۔ چہ ہفہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازو لے دی۔ زکہ نے رآمد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجوئا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی تہ رآمد شے داپو۔ نوپ دے اللہ خوشحالگی۔ و قالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ چہ علماء داسکے مونگ تہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ و اننا علی الخرم مستعدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نوپ دوی تہ جادو چلیدے دے۔ و لما جاء ہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ د قران د خدائے کتاب دے نوپ یلوے عالم و لے نہ راتلو۔ داپیدار کی جیم او غریب او امی باندے دے لے راتے۔ دے راتہ لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتہ و لے نہ رالیکہ بطور پیغمبر پہ زائے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوا میسوع (فدو اللہ مخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سڑہ متعلق دہ ہفہ ایت ۸۶ کے چہ مونگ دوی تہ چہ دا رادر سے رآمد شے داپو۔ نو مونگ خودی

خدایان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ تہ مونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصی د اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ تہ نہ دے در کڑے۔ و لا یملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱۔	شروع سورة پیرغیب الی القرآن سرہ شوعے وہ۔	۱۔	نودا سورة ہم پیرغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی۔
۲۔	دشکرینو دشعبہ جواب ایت ۸۶ کے اوٹو چہ سفارشیاں ندی۔	۲۔	ایت ۶ کے فرمائی چہ ستا سوال صرف اللہ اداری/قبولی بل ٹوک نہ۔ یعنی ترقی پہ ماسبق وہ۔
۳۔	دنبی خبرہ ایت ۸۸ کے ذکرشہ ان طوع لا یطوع ولا یؤمّنون	۳۔	ایت ۲۱ کے دموسی خبرہ: وان لم تؤمنوا لی فاعترفون۔ کہ زما خبرہ نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴۔	مومنانونہ بشارت اخروی۔ و۔ ایت ۷۰-۷۱ پورے: ادخلوا الجنة اتم وازوا حکم تحمرون	۴۔	ایت ۵۱-۵۲ ہم بیان د بشارت اخروی۔ چہ صرف چلے پیہیانے نہ بلکہ وزو جھم بخور عین
۵۔	دفرعون دہلاکت ذکر اوٹو اجمالاً مختصراً پیر ایت ۵۵ کے	۵۔	نودے سورة کے تفصیلاً ذکر کولے شے۔ دفرعون دہلاکت۔
۶۔	ایت ۴۴ کے اووے۔ انہ لذرک رک و لقومک....	۶۔	ایت ۳ کے فرمائی چہ انا انزلناہ فی لیلۃ المبارک
۷۔	ایت ۶۷ کے اووے چہ دتقیانودوتی پیر آخرت کے ہم دی۔	۷۔	ایت ۴۱ کے فرمائی چہ کافران یودوست بہ بل تہ پیر آخرت کے ہیٹ فائدہ کشی درکولے۔
۸۔	ایت ۳۰ کے کافرو قرآن تہ جادو دیکلے دے۔	۸۔	ایت ۱۴ کے رسول تہ مجنون والی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة متازدے پیر ایت ۴ باندے فیہا یفرق کل امر حکیم (پیر غنہ شپہ کے فیصلے دکارونو جدا جدا کولے شے۔)

(۲) سورة متازدے پیر ایت ۱۰ باندے یوم تاتی السماء بدخان مبین آسمان پہ لوگے شے او یعیث الناس داخلین پہ پٹ کڑی۔

(۳) سورة متازدے پیر ایت ۱۴ باندے چہ وانبیاد دافردہ۔ در رسول متعلق: معلم مجنون ڈیر پوہ لیونے دی۔ (پیر دے خبرہ سوچ اکڑے پوہ او لیوے)

(۴) سورة متازدے پیر ایت ۲۴ وازرک البحر رھوا خشک/ولاڑ دریاب پیریدہ

(۵) سورة متازدے پیر ایت ۲۵-۲۷ پیر متونود دنیا فرعون لہ۔ چہ بانو نہ، چنے، مقام کریم وغیرہ وو۔

(۶) سورة متازدے پیر ایت ۲۹ فماتک علیہم السماء آسمان آوز کے دفرعونیا نو پیر ہلاکت اونہ بزل۔

مقصود سورة: بیان د نہی شہبہ پیر دعوہ د حوامیمو سبچ چہ ہنخہ دعوہ پیر سورة مومن کے درے وارے بیان شوعے وہ۔

(ایت ۱۴ کے فدو اللہ تخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعوی استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الاہو فدوہ تخلصین لہ الدین)

سورة تمجدہ کے پیر غنہ دعوہ باندے ثلور شہبہ اودھے جوابونہ بیان شول چہ ہنخہ دا وو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پیر خبرو نہ پوہیکو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیکو زما پیر خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ/مسئلہ زک نہ منو چہ د شپہ خوب کے باہام یروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے یروی

(۳) کہ قرآن د اللہ کتاب وے نوبلہ جہ کے پیرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے عجیبی و عربی

(۴) کہ د قرآن رشتیا د اللہ کتاب وے نو پیر دارے پیرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تانوکوم اومنو حالانکہ ہنخہ پیر یودارے را غلے وو۔

پیرا دے اعتراضات اودھے جوابونہ اوٹو پیر سورة شوری کے:

(۵) دا خبرہ دتوحید (فدو اللہ تخلصین لہ الدین) تہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ہنخے پیغبر انونہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوٹو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہنخوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہنخوی دانی چہ وسیلہ شہ۔ بابا لگان رارسیدیشی۔ ولے آدیم د نبی پیر وسیلہ نہ و د خلاص شوعے۔ جواب ایت ۱۴+۲۱ کے

(۷) پیرانی ٹول کتابونہ ستاد دے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوٹو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۴۷، او ۵۲ کے

(کل طرف تہ ہم اوگورہ)

بیا بلہ شہید پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہند دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدا یا ان نہ والیو۔ تہے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ اودوی زموگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زموگ ویلے دی۔ ددوی یہ شفاعت سرہ اللہ

زموگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے ہمہ شہید:

(۹) اصل کے دا دھنے اتے شہید دویم شق دے۔ ہلتے جے جواب اوکڑو۔ چہ ندوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ وادوری۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبع العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوزی بغیر غوگو نو۔ (پہ سمج باندے الف + لام پارہ د تخصیص دی۔ چہ د صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غوگو نو اور چہ دا اتفاق مسئلہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اور بغیر غوگو نو۔ ز کہ چہ بابا غوگو نہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشہ۔ د قوت سماعت د پارہ روح اول شرط دے ددہ یہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: الہم ارسل یمشون بھا۔ الہم

اذان یمشون بھا۔ نو چہ دد غے اللہ پہ اور یدو کے ہیٹ شک نشہ نو بیا دھنے ذات نہ ولے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية کی

(ترتیباً ۴۵ بعد از دخان : نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱۔	شروع سورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱۔	نودا سورة ہم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۲۔	نہمہ شبہ وہ دحوامیسو سج پہ دے سورة کے: چہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردوسرہ دہ چہ زمونگ سوال اوری۔ او انارتہ وژاندے کوئی۔ نو جواب ادشوایت ۶ کے اندہ سبج العلیم	۲۔	لسمہ شبہہ پہ دے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چہ زمونگ دین پخوانے دے old is gold نو دے سورة کے ددغے شبہہ دفع کو لے شی۔ نوپ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۳۔	فرعون دمویٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۴	۳۔	ایت ۹ کے فرمائی چہ ٹوک زما یتونو پورے ٹوٹے کوئی ہفہ عرق کو دم۔
۴۔	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴۔	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق دہ ذالک هو الفوز الیمین
۵۔	ایت ۳۲ کے افرمائی چہ بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلہم علی علم علی الخلیم	۵۔	ایت ۱۶ کے ترقی دہ پہ ماسبق وفصلنا ہم علی الخلیم
۶۔	ایت ۳ کے فرمائی چہ قرآن م ذخیرہ او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶۔	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ هذابصار الناس وهذی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷۔	ایت ۳۵ کے دقیا مت نہ دکا فرو انکار ذکر دے۔	۷۔	ایت ۳۴ کے ددغے مکرینود قیامت والودپارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چہ ہر امتی پہ چلے اعمال نامے تر اغوشے شی ایت ۲۸ کل لیتہ تدعی الی کتابھا
- (۲) سورة ممتاز دے دکا فروپ دے دائینا چہ مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۴ وما یصلکنا الا الدھر
- (۳) سورة ممتاز دے پہ دے خبرہ چہ فرمائی چہ کلہ پوہشی پہ حقہ مسئلہ یا قرآن نو ہلد دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من الیمینا یمینا انخذھا طورا
- (۴) سورة ممتاز دے پہ دے خبرہ چہ قرآن پہ ذرا بل دا سے کوم کتاب دے چہ دی پرے ایمان راڈوی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لکڑے۔ ایت ۶۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلقوباندے پہ وجہ ۵ دجہا تو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فضیلتونہ پہ خلقوباندے ایت ۱۶

مقصد سورة: بیان دے شبہہ دمنکرانو او جواب ددغے شبہہ ہفہ داچہ:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پسے زو۔ چہ ہفہ تابعداری زمونگ دشترانودہ۔ چہ پہ دغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔
 اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔
 جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریعۃ من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہفہ دے۔ چہ واللہ طرفہ دے۔ اودین ہفہ نہ دے چہ پہ خواہشا تو مبنی وی۔
 یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواہشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینیمبرانو نہ علی شریعۃ من الامر واضح دین دپخوانو پیغمبرانو چہ ہفہ فدعو اللہ مخلصین
 لہذا دین دے یعنی نوروالفاظو کے ہفہ لا الہ الا اللہ دے چہ دھر پیغمبران دے۔

پہ دے دحوامیسو سج ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة احتفاف (چہ آخری دحوامیسو سبوعون دے) دخلا سے بل طرف تہ کچ

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوی۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شوی۔
۲-	شروع سورة هم پہ من اللہ العزیز الکریم او خاتمہ ہم پہ دغے سرہ او شوی۔	۲-	نودے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الکریم ے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ مابین دہ۔ ما خلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے دوی۔ و ختم علی سمعہ و قلبہ.... زکہ چر دوی دے نہ چل مقصد و انہ غشتو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً و ابصاراً و افندۃ فما اغشی سمعهم و ابصارهم ولا افندتھم من شیئی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھے دوی۔ انا بادی و انا بجرمان پہ قیامت کے (پہ شور بوڑی ہوی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شور بوڑی نہ بلکہ کاثرۃ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شہبہ وہ دحوا میسج اودھنے جواب	۶-	نودے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شہبہ پہ دعوہ دحوا میسج اودھنے جواب دے۔

انتیازات سورة

(۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چہ و اوریدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ

(۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصوا لکہ شنگہ چہ قرآن فرمائی چہ و اذا قرأ القرآن فاستمعوا و انصوا لعلکم ترحمون۔

(۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ و لو االی تو هم منذرین • ایت ۳۱ ایسی و ادعی اللہ و انصوا... •

(۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن و جنا تو طرفہ نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ مصداقاً لما بین یدیه یحدی الی الحق و الی طریق المستقیم

(۵) سورة ممتاز دے پہ خلائون شہر باندے چہ موردے پچی نہ ۳۰ میا پشے پی در کڑی

(۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ و همما یستغثن باللہ و یکل امن ان وعد اللہ حق

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دودہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد سورة: بیان دیو و لسمے / آخری شہبے پہ مرکزی دعوہ دحوا میسج (فدعوا اللہ المخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

د سورة آخری دحوا میسج و نہ دے شہبہ دادہ چہ مونگ خور تہ خدا یان نہ دایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ او خبر و برکت دے۔ نو جواب کوی
پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولاً نصرهم الذین اتخذوا من اللہ قرباناً لھتہ دغے عادیانولرہ و لے ددوی بابا گانوفج نہ کڑے شوی۔ د اللہ و
عذاب نہ۔

خلاصہ شبہات و دعوائیہ سوچ

دعوائیہ سوچ دعوہ ذکر وہ پہ سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۴ کے فدعواللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الاہو فدعوہ مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعوہ ذکر شوہ نو منکرینو پے در پے اعتراضات/شبہات شروع کرل چہ ہفہ دادی:

سورۃ حم سجدہ کے پدغے دعوہ باندہ شلور شبہ او دھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوھیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان یم۔ ولے نہ پوھیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ/مسئلہ زک نہ نو چہ دھنے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دالہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اعمی و عربی

(۴) کہ اقرآن رشتیاد اللہ کتاب وے نو پو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفہ پو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات او دھنے جوابونہ او شو پہ سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعواللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ او دا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے او شو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی وائی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رار سیدیشی۔ ولے آدم دنی پو ویلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۴ + ۲۱ کے

(۷) ہغوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ او شو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۴۷، ۵۲ کے

بیا بلہ شبہ پہ سورۃ النحر ف کے وہ۔ ہفہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خود رتہ خدا یان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز سوگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز سوگ ویلے دی۔

دوی پے شفاعت سرہ اللہ ز سوگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

بیا بلہ شبہ ذکر دہ پہ سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ ز سوگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے دو چہ انہ السبع العظیم

بیا بلہ شبہ ذکر دہ پہ سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زوڑ دین پسے زو۔ او ستا دین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب وپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ او دین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شبہ ذکر دہ پہ سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خود رتہ خدا یان نہ وایو۔ بلکہ دوی پہ سنگ کے یا لمن کے نجات دے او خبر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عاد و ہو لے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پہ سنگ کے نجات گنزوے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱۔	مسئلہ ثابتہ کڑلہ پہ دلائلو عقلیہ نقلیہ او وجہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ منی نوقال ورسرہ او کڑہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲۔	ایت ۵ کے اووے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودلے ایت ۱ کے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے بر باد دی۔
۳۔	بیان دجنت مختصراً او شو	نودلے ایت ۵ کے تفصیل ددغے جنت کوی۔
۴۔	بیان دشہبات تو دشراکوا نو او جو ابونہ او شول۔	نودلے بیان دحالا تو دمنافقا نو کوی چہ دشہبات نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵۔	ترغیب الی القرآن و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقتو)	نودلے حالات و انکار یا نو دقران ذکر کوی۔
۶۔	قوم عاد دینبیر حضرت ہود خلاف او کڑل نو تباہ م کڑل	نودلے ایت ۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تباہ کیگی۔

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست یکے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔
- (۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ غفلت و قسم و لے/شہر و مذکر کو لے شے دجنت چہ غفلت پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۴ افلا یجد یرون القرآن ام علی قلوب انفلھا۔۔۔
- (۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوھ کڑہ زان نہ طوطی مہ جوڑوہ۔
- (۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق بر باد دی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔
- (۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو شول مال غوست دے نو بخل بہ مذکرے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترھے دختہ پورے جہاد کوہ چہ ترٹو ہتھار او غور زوی/شرک پریدی۔

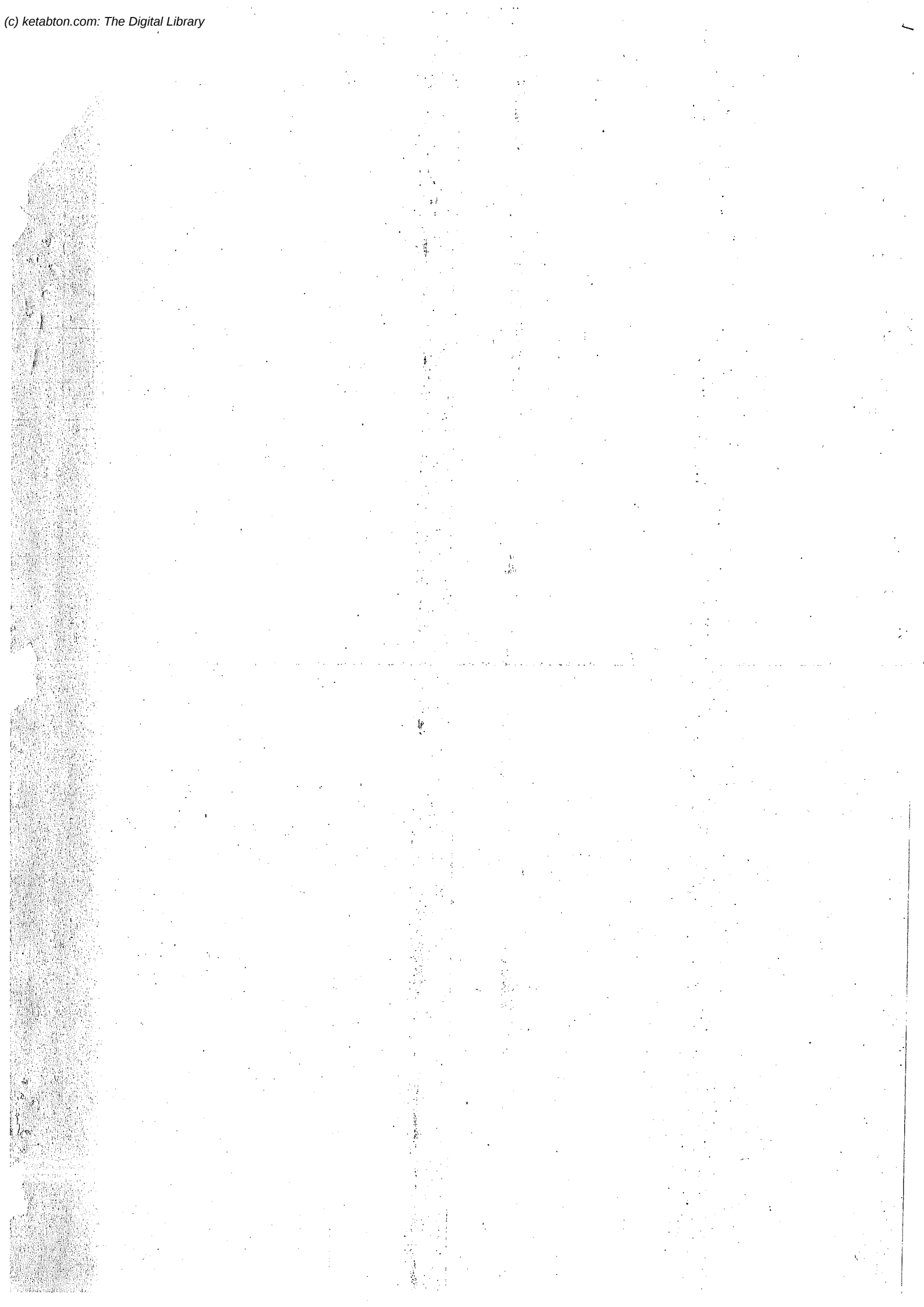
مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال دمنافقا نو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دودہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریع کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لرہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال دمنافقا نو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مٹول کوی بہ جہاد کے ہم دوا انفاق کے ہم

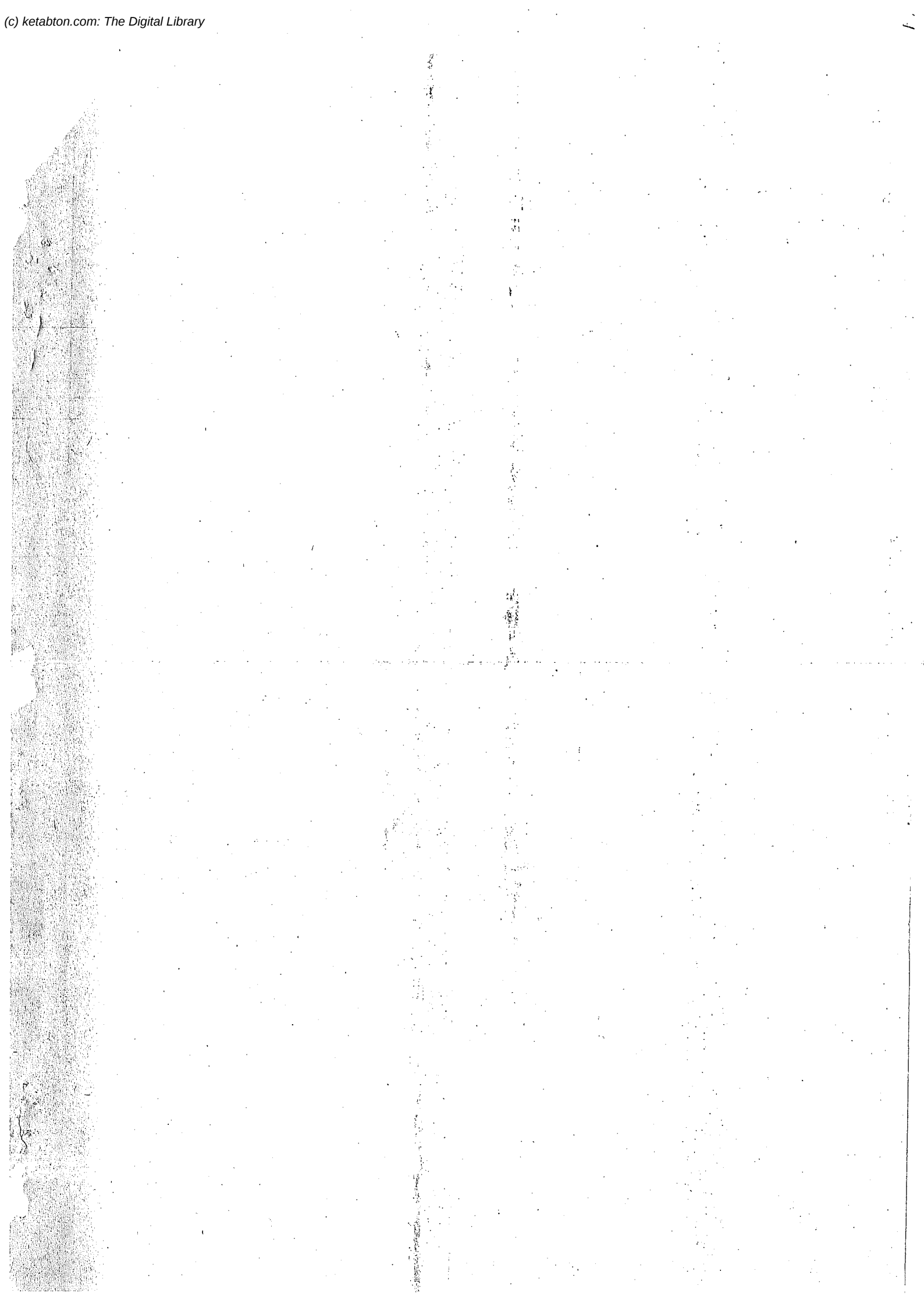
اودوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا دقران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتوحید او رسالت بیان کڑی۔ نو ورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتوحید دقران او سننو جہاد او انفاق نہ بغیر نشی خوریدہ۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

(۵) سورة ممتاز دے یہ صفا تو دس باچہ بیان و صفا تو یہ شے دے پہ انجیل او تورات کے ایت ۲۹

دامعاہدہ/صلح حدیبیہ اودے خلاف ورزی سبب اوگرزیدودفتے کے چہ پہ ۸ھجری کے شوعہ تقریباً دس ہزار صحاباء یکے بجاہدین وو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۶۰ بعد از مجادلہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱۔	چہر کد دلہ بیان دفتے او شو۔	نو اوس دنے سورة کے بیان دامور منظر دے۔ (اشارہ کپے دے خبرے تہ چہر کد دلہ نصیب کیگی چہر کد دلہ امور و خیال اوساتے)
۲۔	ایت ۲۶ افرمائیل چہ صباؤ سرہ داکمہ دقتوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ فرمائی ان اکرمک عند اللہ تعالیم (چہر کد دلہ کدے عمل نصیب شی نوعہ تند بہ شے)
۳۔	خاتمہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: وعد اللہ الذین امنوا عملوا الصلحت۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا للہ الذین امنوا۔۔۔۔
۴۔	دے سورة کے کافر و سرہ جنگ بیان دو۔	نودلہ باغیانو سرہ جنگ بیان دے۔
۵۔	آخر کے افرمائیل محمد الرسول اللہ	نودلہ فرمائی چہ ٹوک رسول بے ادبی کوی۔ نودھ عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دعاشرے د اصلاح د پارہ او دے آداب چہر سرہ دعا جماعت مضبوط کیگی)

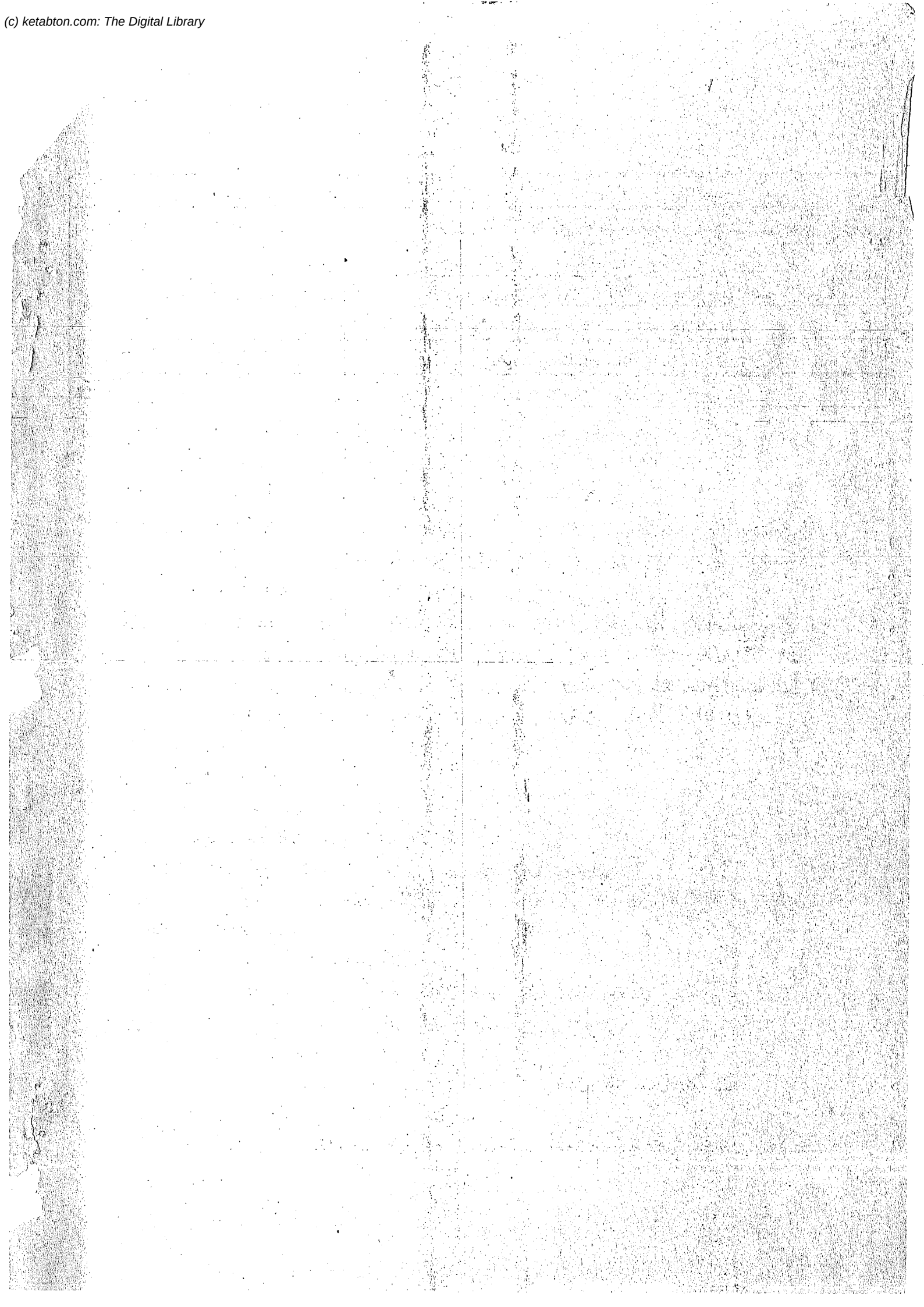
دائل آداب پہ یا للہ الذین امنوا سرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منہ کھلے کیگی۔ مطلب داچہ اللہ حکم او رسول طریقہ موجود دہ۔ نول پیہر، خواہش او رسم رواج دکی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: چیل اواز د پیغمبر پہ اواز نہ اوچتوے یعنی رسم رواج رسول طریقے نہ نہ اوچتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: درکن بارہ کے مکمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک درتہ دروغ او دوائی او دیور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نو دعا جماعت بہ دے کڈ وڈشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کد دعا جماعت ارکان چیلو کے پہ نہ خبر و دران شی نول صلیع او کڑہ۔ او کہ پوتجا دودہ کپے نہ کوی نوہنے بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہفتہ سڑی چہ صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: ایور کن دے دیکر نہ تحقیق نہ کڑی۔ ورنہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: اہل گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چیل اختیار کے نہ دی۔ مگر گمان باندے عمل کول خواہتیار کے دی۔ ورنہ دعا جماعت ملگری بہ دے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھنے چاچہ ہفتہ تہی وی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے نہ دی۔

بیار دستونو روایتونو کے فرمائی چہ منافق بہ چہر دے ادا بولجاظ نہ کوی۔ داحاصل سورة دو باقی ترجمہ اسانہ دہ۔

انتیازات سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادا بود دعاشرے چہ دے بل سورة کے شتہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک رسول تہ درے نہ یاد کور دشا طرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقلہ دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خوش کڑے دے تا سولہ ایمان او نہ دے دے خوش تا سولہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و الفسق و العصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ و جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب انا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لہمنا و لہم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورة ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۴ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الحجرات	سورة ق
۱۔	آیت ۱۳ کے اوئے ان اکرمکم عند اللہ اتقکم	نود و ایت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دینی منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲۔	آیت ۱۸ کے اوئے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۱۶ کے فرمائی چہ سزا دے پے دوسو سہم پوہ دے و تعلم ما تو موسیٰ بہ نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریث
۳۔	دے سورة کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نودے سورة کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کہ معاشرہ سہوی نوقیامت کے ہد دے احرار تہ نصیب لے۔)
۴۔	آیت ۲: چا چہ دانیا دے ادبی او کرہ نو عمل برباد دے۔	آیت ۱۲: چا چہ دانیا و تکذیب او مخالفت کرے دے نو ہفتہ لہ اللہ تہاہ کرے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورة ممتاز دے پے تعجب د کا فرو پ اثبات د قیامت آیت ۲

(۲) سورة ممتاز دے پے بیان د جبل الوریث باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورة ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لرے کڑی شی۔ آیت ۲۲

(۴) سورة ممتاز دے پے ہونو فرشتو چینی او گس طرف تہا تے دی۔ آیت ۱۷

مقصد و سورۃ: اثبات د قیامت او دلائل عقلیہ پ قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز د سورة ق پے مازہ کے ڈیر لوستو۔ کذا لک الخروج داوئے؟ زکہ چہ داختر پے ورز ہر سڑے دچل دس مطابق پے چیل لہاس کے راوتے دی و کورنہ۔
نوسم دغسے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوزی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار د فہم سرہ ثلور حصے دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الحاق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ

(۳) کہف - احزاب پورے: الیہا ربک فی کل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات د قیامت + نفی د شفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ ثلور حصہ کے دسباند واختر پورے کو م سورتوں نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی د شفاعت تھری او شول۔ اودا نکلے سورتوں نہ (ق ذاریات طور) اثبات د قیامت کوی
بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۶-۷ کے فرمائی انما توعدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پدے ویدے سورتوں نو کے
اثبات د قیامت دے بالترقی۔

دقرآن دا ثلور حصہ پے دولس (۱۲) بابوں تقسیم دے:

باب (۱): سورة سبا + فاطر + یس (درے سورتوں دی)

باب (۲): سورة الصافات + ص + زمر (درے سورتوں دی)

باب (۳): سورة مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + جاثیہ + احقاف (اودہ سورتوں دی)

باب (۴): سورة محمد + فتح + حجرات (درے سورتوں دی)

باب (۵): سورة ق + ذاریات + طور (درے سورتوں دی)

باب (۶): سورة نجم + قمر + رحمن + واقعہ (ثلور سورتوں دی)

باب (۷): سورة حدید + مجادلہ + حشر + ممتحنہ + صف + جمعه + منافقون + تہانین + طلاق + تحریم (لس سورتوں دی)

باب (۸): سورة ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (شپ سورتوں دی)

باب (۹): سورة مزمل + مدثر (دوہ سورتوں دی)

باب (۱۰): سورة قیامتہ + دھر + مرسلات + نبا + نازعات + عیس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جمودج + طارق (دولس سورتوں دی)

باب (۱۱): سورة الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد + شمس + لیل (شپ سورتوں دی)

باب (۱۲): سورة ضحیٰ + انشراح ----- ترعہ پورے (دولس سورتوں دی) چہ دا سورتوں نہ بیان دہ قصاص د رعبہ، رذہا تو او تہد من الدینا او ترغیب الی الآخرة کوی۔

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library